

(“Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 36/03)

На основу члана IV.4. а) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на сједници Дома народа, одржаној 18. јуна 2003. године, и на једници Представничког дома, одржаној 27. јуна 2003. године, усвојила је

ЗАКОН О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ДИО ПРВИ – ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

ГЛАВА I - ОСНОВНА НАЧЕЛА

Члан 1.

Предмет и примјена овог закона

Овим законом утврђују се правила кривичног поступка по којима је дужан поступати Суд Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Суд), Главни тужилац Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Тужилац) и други учесници у кривичном поступку предвиђени овим законом, када поступају у кривичним стварима.

Члан 2.

Принцип законитости

- (1) Правила утврђена овим законом требају обезбиједити да нико невин не буде осуђен, а да се учиниоцу кривичног дјела изрекне кривичноправна санкција под условима прописаним у Кривичном закону Босне и Херцеговине (у даљем тексту: КЗ БиХ) и у другим законима Босне и Херцеговине у којима су прописана кривична дјела и у законом прописаном поступку.
- (2) Прије доношења правоснажне пресуде осумњичени, односно оптужени може бити ограничен у својој слободи и другим правима само под условима које прописује овај закон.
- (3) За кривична дјела која су у надлежности Суда само тај суд може изрећи кривичноправну санкцију у поступку који је покренут и проведен по овом закону, уколико овим законом није другачије прописано.

Члан 3.

Претпоставка невиности и *in dubio pro reo*

- (1) Свако се сматра невиним за кривично дјело док се правоснажном пресудом не утврди његова кривња.
- (2) Сумњу у погледу постојања чињеница које чине обилежја кривичног дјела или о којима зависи примјена неке одредбе кривичног законодавства, Суд рјешава пресудом на начин који је повољнији за оптуженог.

Члан 4.

Ne bis in idem

Нико не може бити поновно суђен за дјело за које је већ био суђен и за које је донесена правоснажна судска одлука.

Члан 5.

Права лица лишеног слободе

- (1) Лице лишено слободе мора се на матерњем језику или језику који разумије одмах обавијестити о разлозима лишења слободе и истовремено поучити да није дужно дати исказ, да има право узети браниоца којег може само изабрати, као и о томе да има право да његова породица, конзуларни службеник стране државе чији је држављанин или друго лице које оно одреди буду обавијештени о његовом лишењу слободе.
- (2) Лицу које је лишено слободе поставиће се бранилац на његов захтјев ако због свог имовног стања не може сносити трошкове одбране.

Члан 6.

Права осумњиченог, односно оптуженог

- (1) Осумњичени већ на првом испитивању мора бити обавијештен о дјелу за које се терети и о основама

- сумње против њега.
- (2) Осумњиченом, односно оптуженом се мора омогућити да се изјасни о свим чињеницама и доказима који га терете и да изнесе све чињенице и доказе који му иду у корист.
 - (3) Осумњичени, односно оптужени није дужан изнијети своју одбрану нити одговорати на постављена питања.

**Члан 7.
Право на одбрану**

- (1) Осумњичени, односно оптужени има право бранити се сам или уз стручну помоћ браниоца кога сам изабере.
- (2) Ако осумњичени, односно оптужени сам не узме браниоца, поставиће му се бранилац кад је то одређено овим законом.
- (3) Осумњиченом, односно оптуженом се мора обезбиједити довољно времена за припремање одбране.

**Члан 8.
Језик и писмо**

- (1) У кривичном поступку у равноправној су употреби службени језици Босне и Херцеговине - босански, хрватски и српски језик, као и оба писма - ћирилица и латиница.
- (2) Странке, свјedoци и остали учесници у поступку имају право служити се својим језиком. Ако лице не разумије један од службених језика Босне и Херцеговине, обезбиједиће се усмено превођење онога што оно, односно други изнесе, као и исправа и другог писаног доказног материјала.
- (3) О правима из става 2. овог члана поучиће се прије првог испитивања лица из става 2. овог члана које се тих права могу одрећи ако знају језик на коме се води поступак. У записнику ће се забиљежити да је дата поука и изјава учесника на дату поуку.
- (4) Превођење врши судски тумач.

**Члан 9.
Упућивање и достављање писмена**

- (1) Позиве, одлуке и друга писмена упућује Суд и други органи који учествују у поступку на службеним језицима из члана 8. става 1. овог закона.
- (2) Тужбе, жалбе и други поднесци достављају се Суду и другим органима који учествују у поступку на службеним језицима из члана 8. става 1. овог закона.
- (3) Лицу које је лишено слободе или се налази у притвору, на издржавању казне или на обавезном психијатријском лијечењу, односно обавезном лијечењу од зависности, доставиће се и превод писмена из става 1. и 2. овог члана, на језику којим се то лице служи у поступку.

**Члан 10.
Законитост доказа**

- (1) Забрањено је од осумњиченог, оптуженог или било којег другог лица које учествује у поступку изнуђивати признање или какву другу изјаву.
- (2) Суд не може засновати своју одлуку на доказима прибављеним повредама људских права и слобода прописаних уставом и међународним уговорима које је Босна и Херцеговина ратификовала, нити на доказима који су прибављени битним повредама овог закона.
- (3) Суд не може заснивати своју одлуку на доказима који су добијени на основу доказа из става 2. овог члана.

**Члан 11.
Право на одштету и рехабилитацију**

Лице које је неоправдано осуђено за кривично дјело или је без основа лишена слободе има право на рехабилитацију, право на накнаду штете из буџетских средстава, као и друга права утврђена законом.

**Члан 12.
Поука о правима**

Осумњиченог, односно оптуженог или друго лице која учествује у поступку, које би из незнања могле пропустити неку радњу у поступку, или се из незнања не би користили својим правима, Суд, Тужилац и други органи који учествују у поступку поучиће о правима која им по овом закону припадају и о посљедицама пропуштања радње.

**Члан 13.
Право на суђење без одлагања**

- (1) Осумњичени, односно оптужени има право да у најкраћем разумном року буде изведен пред Суд и да му буде суђено без одлагања.

- (2) Суд је дужан да поступак проведе без одуговлачења и онемогући сваку злоупотребу права која припадају лицима која учествују у поступку.
- (3) Трајање притвора мора бити сведено на најкраће нужно вријеме.

**Члан 14.
Једнакост у поступању**

Суд, Тужилац и други органи који учествују у поступку дужни су с једнаком пажњом да испитују и утврђују како чињенице које терете осумњиченог, односно оптуженог, тако и оне које им иду у корист.

**Члан 15.
Слободна оцјена доказа**

Право Суда, Тужиоца и других органа који учествују у кривичном поступку да оцјењују постојање или непостојање чињеница није везано ни ограничено посебним формалним доказним правилима.

**Члан 16.
Принцип акузаторности**

Кривични поступак се може покренути и провести само по захтјеву Тужиоца.

**Члан 17.
Принцип легалитета кривичног гоњења**

Тужилац је дужан предузети кривично гоњење ако постоје докази да је учињено кривично дјело, осим ако овим законом није другачије прописано.

**Члан 18.
Посљедице покретања поступка**

Кад је прописано да покретање кривичног поступка има за посљедицу ограничење одређених права, ове посљедице, ако овим законом није другачије одређено, наступају потврђивањем оптужнице. Ако се ради о кривичним дјелима с прописаном казном затвора до пет година или новчаном казном као главном казном, ове посљедице наступају од дана кад је донесена осуђујућа пресуда, без обзира је ли постала правоснажна.

**Члан 19.
Претходна питања**

- (1) Ако примјена кривичног закона зависи од претходне одлуке о каквом правном питању за чије је одлучивање надлежан суд у којем другом поступку или неки други орган, Суд кад суди у кривичном предмету може сам одлучити и о том питању по одредбама које важе за доказивање у кривичном поступку. Одлука Суда о овом правном питању има учинак само у кривичном предмету који овај Суд расправља.
- (2) Ако је о таквом претходном питању већ донио одлуку суд у којем другом поступку или неки други орган, таква одлука не веже Суд у погледу оцјене је ли учињено одређено кривично дјело.

ГЛАВА II - ЗНАЧЕЊЕ ИЗРАЗА

**Члан 20.
Основни појмови**

Осим ако овим законом није другачије одређено, поједини изрази употребљени у овом закону имају сљедеће значење:

- а) “Осумњичени” је лице за које постоје основи сумње да је починило кривично дјело,
- б) “Оптужени” је лице против којег је једна или више тачака у оптужници потврђена,
- ц) “Осуђени” је лице за које је правоснажном одлуком утврђено да је кривично одговорно за одређено кривично дјело.
- д) “Судија за претходни поступак” је судија који у току истраге поступа у случајевима када је то прописано овим законом,
- е) “Судија за претходно саслушање” је судија који након подизања оптужнице поступа у случајевима када је то прописано овим законом и који има овлашћења која припадају судији з апретходни поступак,
- ф) “Странке” су Тужилац и осумњичени, односно оптужени,
- г) “Овлашћено службено лице” је оно лице које има одговарајућа овлашћења унутар државне

граничне службе, полицијских органа Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, судске полиције, као и царинских органа, органа финансијске полиције, пореских органа и органа војне полиције,

- х) “Оштећени” је лице којем је лично или имовинско право кривичним дјелом повријеђено или угрожено,
- и) “Правна лица” су лица која су као таква дефинисане у КЗ БиХ, укључујући: корпорације, предузећа, удружења, фирме и партнерства и друга привредна друштва,
- ј) “Истрага” обухвата активности предузете од стране Тужиоца или овлашћеног службеног лица у складу с овим законом, укључујући прикупљање и чување изјава и доказа,
- к) “Унакрсно испитивање” је испитивање свједока и вјештака од странке, односно браниоца, која није позвала свједока, односно вјештака,
- л) “Директно испитивање” је испитивање свједока и вјештака од странке, односно браниоца, која је позвала свједока, односно вјештака,
- м) “Основана сумња” је виши степен сумње заснован на прикупљеним доказима који упућују на закључак да је извршено кривично дјело,
- н) “Забилешке” и “списи” су слова, ријечи или бројке или њихов еквивалент, записане рукописом, откуцане писаћом машином, одштампане, фотокопирани, фотографисане, забилежене магнетским импулсима, механички или електронски или неким другим обликом сакупљања података,
- о) “Фотографије” су фотографски, дигитални и рендгенски снимци, видео траке и филмови,
- п) “Оригинал” је сам спис или снимак или сличан еквивалент којим се остварује исто дејство од стране лица које га пише, снима или издаје. “Оригинал” фотографија укључује негатив и све копије. Ако су подаци похрањени у компјутеру или сличном уређају за аутоматску обраду података, оригинал је и сваки одштампани примјерак или оком видљиви похрањени податак,
- р) “Копија” је пресликавање оригинала или матрице, укључујући увећања и умањења, механичким или електронским преснимавањем, хемијском репродукцијом или неком другом еквивалентном техником којом се прецизно репродукује оригинал,
- с) “Телекомуникацијска адреса” је сваки телефонски број, линијски или мобилни или е-маил или интернет адреса коју посједује или користи одређено лице.

ГЛАВА III - ПРАВНА ПОМОЋ И СЛУЖБЕНА САРАДЊА

Члан 21.

Обавеза пружања правне помоћи и службена сарадња

- (1) Сви судови у Федерацији Босне и Херцеговине, Републици Српској и Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине дужни су да пруже правну помоћ Суду.
- (2) Сви органи власти у Федерацији Босне и Херцеговине, у Републици Српској и Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине, дужни су службено сарађивати са Судом, Тужиоцем и другим органима који учествују у кривичном поступку.

Члан 22.

Пружање правне помоћи и службене сарадње

- (1) Суд Босне и Херцеговине ће упутити захтјев за пружање правне помоћи, односно за службену сарадњу надлежном суду, односно органу власти.
- (2) Пружање правне помоћи и службена сарадња спроводе се без накнаде.
- (3) Став 1. и 2. овог члана примјењују се и на захтјеве које је Тужилац упутио према тужилаштву или другим органима власти у Федерацији Босне и Херцеговине, Републици Српској или Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине.

ГЛАВА IV – НАДЛЕЖНОСТ СУДА

Одјелак 1 - Стварна надлежност и састав Суда

Члан 23.

Стварна надлежност Суда

- (1) Суд је надлежан:
 - а) да суди у првом степену у кривичним стварима у границама своје стварне надлежности одређене законом,
 - б) да одлучује о жалбама против одлука донесених у првом степену,

- ц) да одлучује о понављању кривичног поступка у случајевима прописаним овим законом,
 - д) да рјешава сукоб надлежности у кривичним стварима између судова Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске, као и судова ентитета и судова Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине,
 - е) да одлучује о питањима која се тичу провођења међународних и међуентитетских кривичних прописа, укључујући и односе с Интерполом и другим међународним полицијским органима, као и о трансферу осуђеног лица, издавању и предаји лица по захтјеву било којег органа на територији Босне и Херцеговине, друге државе, односно међународног суда или трибунала,
 - ф) да обавља и друге послове прописане законом.
- (2) Ако је исто лице починило више кривичних дјела, па је за нека од тих дјела надлежан Суд, а за нека други судови, приоритет има суђење пред Судом.

Члан 24. Састав Суда

- (1) У првом степену суди вијеће кривичног одјељења Суда састављено од тројице судија.
- (2) За кривична дјела с прописаном казном затвора до пет година или новчаном казном као главном казном суди судија појединац.
- (3) У другом степену суди вијеће апелационог одјељења Суда састављено од тројице судија.
- (4) О захтјеву за понављање поступка одлучује вијеће кривичног одјељења састављено од тројице судија.
- (5) Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, предсједник Суда и предсједник вијећа одлучују у случајевима предвиђеним овим законом.
- (6) У вијећу састављеном од тројице судија Суд одлучује о жалбама против рјешења када је то одређено овим законом и доноси друге одлуке изван главног претреса.

Одјељак 2 - Спајање и раздвајање поступка

Члан 25. Спајање поступка

- (1) Суд ће, по правилу, одлучити да се проведе јединствени поступак и донесе једна пресуда у случају када је исто лице оптужено за више кривичних дјела или када је више лица учествовало у извршењу истог кривичног дјела.
- (2) Суд може одлучити да проведе јединствени поступак и донијети једну пресуду и у случају кад је више лица оптужено за више кривичних дјела, али само ако између извршених кривичних дјела постоји међусобна веза.
- (3) Суд може одлучити провести јединствени поступак и донијети једну пресуду ако се пред овим судом воде одвојени поступци против истог лица за више кривичних дјела или против више лица за исто кривично дјело.
- (4) О спајању поступка одлучује рјешењем судија, односно вијеће. Против рјешења којим је одређено спајање поступка или којим је одбијен приједлог за спајање - није допуштена жалба.

Члан 26. Раздвајање поступка

- (1) Суд може из важних разлога или из разлога цјелисходности до завршетка главног претреса одлучити да се поступак за поједина кривична дјела или против појединих оптужених раздвоји и посебно доврши.
- (2) Рјешење о раздвајању поступка доноси судија, односно вијеће, по саслушању странака и браниоца.
- (3) Против рјешења којим је одређено раздвајање поступка или којим је одбијен приједлог за раздвајање поступка није допуштена жалба.

Одјељак 3 - Преношење вођења поступка и посљедице ненадлежности

Члан 27. Преношење вођења поступка

- (1) Ако постоје важни разлози, Суд може вођење поступка за кривично дјело из своје надлежности, пренијети рјешењем суду на чијем је подручју кривично дјело извршено или покушано. Вођење поступка се може пренијети најкасније до заказивања главног претреса.
- (2) Рјешење из става 1. овог члана може се донијети и на приједлог странака или браниоца за сва кривична дјела из надлежности Суда, изузев за кривична дјела против интегритета Босне и Херцеговине.

Члан 28.

Посљедице ненадлежности

- (1) Суд је дужан пазити на своју надлежност и чим примјети да није надлежан огласити се ненадлежним и по правоснажности рјешења уступити предмет надлежном суду, али је дужан подузети оне радње у поступку за које постоји опасност од одлагања.
- (2) Суд коме је предмет уступљен дужан је провести поступак и донијети одлуку.

ГЛАВА V - ИЗУЗЕЋЕ

Члан 29. Разлози за изузеће

Судија не може вршити судијску дужност:

- а) ако је оштећен кривичним дјелом,
- б) ако му је осумњичени односно оптужени, његов бранилац, Тужилац, оштећени, његов законски заступник или пуномоћник, брачни односно ванбрачни друг или сродник по крви у правој линији до било којег степена, у побочној линији до четвртог степена, а по тазбини до другог степена,
- ц) ако је с осумњиченим, односно оптуженим, његовим браниоцем, Тужиоцем или оштећеним у односу стараоца, стараника, усвојиоца, усвојеника, храниоца или храњеника,
- д) ако је у истом кривичном предмету учествовао као судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, или је поступао као Тужилац, бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног или је саслушан као свједок или као вјештак,
- е) ако је у истом предмету учествовао у доношењу одлуке која се побија правним лијеком,
- ф) ако постоје околности које изазивају разумну сумњу у његову непристрасност.

Члан 30. Изузеће по захтјеву странке

- (1) Изузеће председника Суда и судије може тражити странка или бранилац.
- (2) Захтјев из става 1. овог члана може се поднијети до почетка главног претреса, а ако се за разлог изузећа из Члана 29. тачке а. до ф. овог закона сазнало касније, захтјев се подноси одмах по сазнању.
- (3) Захтјев за изузеће судије вијећа апелационог одјељења странка или бранилац могу поднијети у жалби или у одговору на жалбу.
- (4) Странке или бранилац могу тражити изузеће само поименично одређеног судије који поступа у предмету.
- (5) Странка или бранилац дужни су у захтјеву навести околности због којих сматрају да постоји неки од законских основа за изузеће. У захтјеву се не могу поново наводити разлози који су истицани у захтјеву за изузеће који је раније одбијен.

Члан 31. Поступак за изузеће

- (1) Чим сазна за постојање којег од разлога за изузеће из Члана 29. тачке а. до е. овог закона, судија је дужан прекинути сваки рад на том предмету и о томе обавијестити председника Суда. Ако судија сматра да постоје околности из Члана 29. тачке ф. овог закона, извјестити ће о томе председника Суда.
- (2) У случају из става 1. овог члана, као и у случају када се ради о изузећу председника Суда - о њиховом изузећу и замјени одлучује општа сједница Суда.

Члан 32. Одлучивање по захтјеву за изузеће

- (1) О захтјеву за изузеће из члана 30. овог закона одлучује општа сједница Суда.
- (2) Прије доношења рјешења о изузећу прибавити ће се изјава судије, односно председника Суда, а по потреби провести ће се и други извиђаји.
- (3) Против рјешења којим се усваја или одбија захтјев за изузеће жалба није допуштена.
- (4) Ако је захтјев за изузеће из Члана 29. тачка ф. овог закона поднесен послѣ почетка главног претреса или ако је поступљено противно одредбама Члана 30. става 4. и 5. овог закона, захтјев ће се одбацити у цјелини, односно дјелимично. Рјешење којим се захтјев одбацује доноси вијеће. У доношењу тог рјешења не може учествовати судија чије се изузеће тражи. Против рјешења којим се захтјев одбацује није допуштена жалба.

Члан 33. Ваљаност радњи подузетих након подношења захтјева за изузеће

Кад судија сазна да је поднесен захтјев за његово изузеће, дужан је одмах обуставити сваки рад на предмету,

а ако се ради о изузећу из Члана 29. тачка ф. овог закона, може до доношења рјешења о захтјеву предузимати само оне радње за које постоји опасност од одлагања.

Члан 34. Изузеће Тужиоца и других учесника у поступку

- (1) Одредбе о изузећу судије сходно се примјењују и на Тужиоца и лица која су на основу закона овлашћена да га заступају у поступку, записничаре, судске тумаче, стручна лица, као и на вјештаке, ако за њих није што друго одређено.
- (2) Тужилац одлучује о изузећу лица која су на основу закона овлашћена да га заступају у кривичном поступку. О изузећу Тужиоца одлучује колегиј Тужилаштва.
- (3) О изузећу записничара, судског тумача, стручног лица и вјештака одлучује вијеће, предсједник вијећа или судија.
- (4) Када овлашћена службена лица предузимају истражне радње на основу овог закона, о њиховом изузећу одлучује Тужилац. Ако приликом предузимања радње учествује записничар, о његовом изузећу одлучује службено лице које предузима радњу.

ГЛАВА VI - ТУЖЛАЦ

Члан 35. Права и дужности

- (1) Основно право и основна дужност Тужиоца је откривање и гоњење починилаца кривичних дјела која су у надлежности Суда.
- (2) Тужилац има право и дужан је да:
 - а) одмах по сазнању да постоје основи сумње да је почињено кривично дјело предузме потребне мјере у циљу његовог откривања и спровођења истраге, проналажења осумњиченог, руковођења и надзора над истрагом, као и ради управљања активностима овлашћених службених лица везаним за проналажење осумњиченог и прикупљање изјава и доказа,
 - б) спроведе истрагу у складу с овим законом,
 - ц) даје имунитет у складу с законом,
 - д) захтијева достављање информација од стране државних органа, предузећа, правних и физичких лица у Босни и Херцеговини,
 - е) издаје позиве и наредбе и предлаже издавање позива и наредби у складу с овим законом,
 - ф) нареди овлашћеном службеном лицу да изврши наредбу издату од стране Суда у складу с овим законом,
 - г) предлаже издавање казног налога у складу с Чланом 334. овог закона,
 - х) подиже и заступа оптужницу пред Судом,
 - и) подноси правне лијекове,
 - ј) обавља и друге послове одређене законом.
- (3) У складу са ставом 1. и 2. овог члана, сви органи који учествују у истрази дужни су да о свакој подузетој радњи обавијесте Тужиоца и да поступе по сваком његовом захтјеву.

Члан 36. Предузимање радњи

Тужилац предузима све радње у поступку за које је по закону овлашћен сам или преко лица која су на основу закона обавезна да поступају по његовом захтјеву у кривичном поступку.

Члан 37. Давање упутстава

За остваривање својих права и дужности, Тужилац може у конкретним предметима која су у надлежности Суда давати потребна упутства тужилаштвима у Федерацији Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Члан 38. Принцип мутабилитета

Тужилац може одустати од гоњења до завршетка главног претреса, а у поступку пред вијећем апелационог одјељења - када је то предвиђено овим законом.

ГЛАВА VII – БРАНИЛАЦ

Члан 39.

Право на браниоца

- (1) Осумњичени, односно оптужени може имати браниоца у току цијелог поступка.
- (2) За браниоца се може узети адвокат под условима који су прописани Законом о Суду Босне и Херцеговине.
- (3) Уколико осумњичени, односно оптужени сам не узме браниоца, осумњиченом, односно оптуженом, осим ако се он томе изричито не противи, могу браниоца узети његов законски заступник, брачни односно ванбрачни друг, крвни сродник у правој линији до било ког степена, усвојлац, усвојеник, брат, сестра или хранлац.
- (4) Бранилац мора предати пуномоћ за заступање приликом предузимања прве радње у поступку.

Члан 40. Број бранилаца

- (1) Више осумњичених, односно оптужених могу имати заједничког браниоца, осим ако браниоца поставља Суд у складу с чл. 45. и 46. овог закона.
- (2) Осумњичени, односно оптужени може имати више бранилаца, али само један од њих ће имати статус главног браниоца, о чему ће се осумњичени, односно оптужени изјаснити. Сматра се да је одбрана обезбијеђена када у поступку учествује један од бранилаца.

Члан 41. Ко не може бити бранилац

- (1) Бранилац не може бити оштећени, брачни односно ванбрачни друг оштећеног или Тужиоца, нити њихов сродник по крви у правој линији до било ког степена, у побочној линији до четвртог степена или по тазбини до другог степена.
- (2) Бранилац који је позван као свједок, не може бити бранилац у том предмету.
- (3) Бранилац не може бити лице које је у истом предмету поступала као судија или Тужилац.

Члан 42. Искључење браниоца из поступка

- (1) Разлог за искључење браниоца постоји и у погледу лица које злоупотребљава контакт с осумњиченим, односно оптуженим који је у притвору како би осумњичени, односно оптужени починио кривично дјело или угрозио сигурност установе у којој се притвор извршава.
- (2) У случају из става 1. овог члана осумњичени, односно оптужени ће се позвати да у одређеном року узме другог браниоца.
- (3) Ако осумњичени, односно оптужени у случајевима обавезне одбране сам не узме браниоца или браниоца не ангажују лица из члана 39. става 3. овог закона, поступиће се на начин предвиђен у члану 45. ставу 4. овог закона.
- (4) У случају из става 2. и 3. овог члана, новом браниоцу ће се оставити довољно времена за припрему одбране осумњиченог, односно оптуженог.
- (5) За вријеме трајања искључења, бранилац не може бранити осумњиченог, односно оптуженог у другом поступку. Бранилац не може бранити друге осумњичене, односно оптужене у истом поступку, као ни у раздвојеном поступку.

Члан 43. Поступак искључења браниоца

- (1) Одлука о искључењу браниоца доноси се на посебном саслушању коме присуствују Тужилац, осумњичени, односно оптужени, бранилац и представник адвокатске коморе чији је бранилац члан.
- (2) Поступак искључења се може провести и без браниоца ако је уредно позван и ако је у позиву за саслушање био упозорен да ће се поступак водити и у његовој одсутности. О саслушању се саставља записник.

Члан 44. Рјешење о искључењу

- (1) Рјешење о искључењу из Члана 43. овог закона прије почетка главног претреса доноси вијеће (Члан 24. став 6.), а на главном претресу судија, односно вијеће. У поступку пред вијећем апелационог одијељења рјешење о искључењу браниоца доноси вијеће надлежно за одлучивање у апелационом поступку.
- (2) Против рјешења из става 1. овог члана жалба није допуштена.
- (3) Ако је бранилац искључен из поступка, може му се наредити да сноси трошкове настале због прекида или одлагања поступка.

Члан 45.

Када осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца

- (1) Осумњичени мора имати браниоца већ приликом првог испитивања ако је нијем или глух или ако је осумњичен за кривично дјело за које се може изрећи казна дуготрајног затвора.
- (2) Осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца одмах након што му је одређен притвор, за вријеме док притвор траје.
- (3) Након подизања оптужнице за кривично дјело за које се може изрећи десет година затвора или тежа казна, оптужени мора имати браниоца у вријеме достављања оптужнице.
- (4) Ако осумњичени, односно оптужени у случајевима обавезне одбране не узме сам браниоца, или браниоца не ангажују лица из Члана 39. став 3. овог закона, браниоца ће му поставити судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно предсједник вијећа. У овом случају, осумњичени, односно оптужени има право на браниоца до правоснажности пресуде, а ако је изречена казна дуготрајног затвора – и у поступку по правном лијеку.
- (5) Бранилац ће бити постављен осумњиченом, односно оптуженом ако Суд утврди да је то због сложености предмета или менталног стања осумњиченог, односно оптуженог у интересу правде.
- (6) У случају постављања браниоца, осумњичени, односно оптужени ће се прво позвати да сам изабере браниоца са предочене листе. Уколико осумњичени, односно оптужени сам не изабере браниоца са предочене листе, браниоца ће поставити Суд.

Члан 46.

Постављање браниоца због слабог имовног стања

- (1) Кад не постоје услови за обавезну одбрану, а поступак се води за кривично дјело за које се може изрећи казна затвора три године или тежа казна или када то захтијевају интереси правичности без обзира на прописану казну, осумњиченом, односно оптуженом ће се, на његов захтјев, поставити бранилац, ако према свом имовном стању не може сносити трошкове одбране.
- (2) Захтјев за постављање браниоца из става 1. овог члана може се поднијети у току цијелог кривичног поступка. Браниоца поставља судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно предсједник вијећа након што је осумњиченом, односно оптуженом прво пружена прилика да са предочене листе изабере браниоца.

Члан 47.

Право браниоца да прегледа списе и документацију

- (1) У току истраге, бранилац има право да разматра списе и разгледа прибављене предмете који иду у корист осумњиченом. Ово право се браниоцу може ускратити ако је ријеч о списима и предметима чије би откривање могло довести у опасност циљ истраге.
- (2) Изузетно од става 1. овог члана, када се осумњичени, односно оптужени налази у притвору, Тужилац ће доставити судији за претходни поступак, односно судији за претходно саслушање, доказе ради обавјештавања браниоца.
- (3) Након подизања оптужнице, бранилац осумњиченог, односно оптуженог има право увида у све списе и доказе.
- (4) Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно вијеће као и Тужилац дужни су, када дођу у посјед новог доказа или било које информације или чињенице која може послужити као доказ на суђењу, ставити их на увид браниоцу.
- (5) У случају из става 3. и 4. овог члана, бранилац може извршити форокопирање свих списа и докумената.

Члан 48.

Комуникација осумњиченог, односно оптуженог с браниоцем

- (1) Ако се осумњичени, односно оптужени налази у притвору, има право одмах комуницирати с браниоцем, усмено или писмено.
- (2) Током разговора осумњичени, односно оптужени и бранилац могу бити посматрани, али се не смије слушати њихов разговор.

Члан 49.

Разрјешење постављеног браниоца

- (1) Умјесто постављеног браниоца, осумњичени, односно оптужени може сам узети другог браниоца. У том случају разрјешити се постављени бранилац.
- (2) Бранилац може тражити да буде разрјешен само на начин предвиђен законом.
- (3) О разрјешењу браниоца у случају из става 1. и 2. овог члана одлучује у току истраге судија за претходни поступак, након подизања оптужнице – судија за претходно саслушање, а у току главног претреса судија, односно вијеће. Против ове одлуке није допуштена жалба.
- (4) Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно вијеће може, на тражење осумњиченог, односно оптуженог или уз његову сагласност разрјешити постављеног браниоца који неодговорно врши своју дужност. Умјесто разрјешеног браниоца поставиће се други

бранилац. О разрјешењу браниоца одмах ће се обавијестити адвокатска комора чији је члан.

Члан 50.

Предузимање радњи од стране браниоца

- (1) Бранилац мора, заступајући осумњиченог, односно оптуженог, предузимати све неопходне радње у циљу утврђивања чињеница, прикупљања доказа који иду у корист осумњиченог, односно оптуженог, као и заштите њихових права.
- (2) Права и дужности браниоца не престају у случају опозива пуномоћи, све док судија, односно вијеће не разријеша браниоца његових права и дужности.

ГЛАВА VIII - РАДЊЕ ДОКАЗИВАЊА

Одјељак 1 - Претресање стана, просторија и лица

Члан 51.

Претресање стана, осталих просторија и покретних ствари

- (1) Претресање стана и осталих просторија осумњиченог, односно оптуженог и других лица, као и њихових покретних ствари изван стана може се подузети само онда ако има довољно основа за сумњу да се код њих налазе починилац, саучесник, трагови кривичног дјела или предмети важни за поступак.
- (2) Претресање покретних ствари, у смислу одредбе става 1. овог члана, обухвата и претресање компјутера и сличних уређаја за аутоматску обраду података који су с њима повезани. На захтјев Суда, лица која се користе овим уређајима дужне су им омогућити приступ, предати дискете, траке или неки други облик на коме су похрањени подаци, као и пружити потребна обавјештења за употребу тих уређаја. Лице које одбије њихову предају, иако за то не постоје разлози из Члана 84. овог закона, може се казнити према одредби Члана 65. став 5. овог закона.

Члан 52.

Претресање лица

- (1) Претресање лица може се предузети кад је вјероватно да је то лице починило кривично дјело или да ће се претресањем пронаћи предмети или трагови важни за кривични поступак.
- (2) Претресање лица обавља лице истог пола.

Члан 53.

Наредба за претресање

- (1) Суд може издати наредбу за претресање под условима прописаним овим законом.
- (2) Наредбу за претресање може издати Суд на захтјев Тужиоца или на захтјев овлашћених службених лица која су добила одобрење од Тужиоца.

Члан 54.

Форма захтјева за претресање

Захтјев за издавање наредбе за претресање може се поднијети у писменој или усменој форми. Ако се захтјев подноси у писменој форми, мора бити састављен, потписан и овјерен на начин како је то одређено у Члану 55. став 1. овог закона. Захтјев за издавање наредбе за претресање може се поднијети у складу с Чланом 56. овог закона.

Члан 55.

Садржај захтјева за издавање наредбе за претресање

- (1) Захтјев за издавање наредбе за претресање мора садржавати:
 - а) назив Суда, као и име и функцију подносиоца захтјева,
 - б) чињенице које указују на вјероватност да ће се лица, односно трагови и предмети наведени у члану 51. став 1. овог закона наћи на означеном или описаном мјесту или код одређеног лица,
 - ц) захтјев да Суд изда наредбу за претресање ради проналажења лица или одузимања предмета,
- (2) У захтјеву се може предложити:
 - а) да се наредба за претресање изврши у било које вријеме зато што постоји основана сумња да претресање неће моћи бити извршено у временском периоду од 6 часова до 21 час, да ће се

тражени предмети склонити или уништити ако се наредба не изврши одмах, као и да ће лице које се тражи побјећи или починити друго кривично дјело или да може угрозити безбједност овлашћеног службеног лица или другог лица ако се наредба не изврши одмах или у временском периоду од 21 час до 6 часова.

- б) да овлашћено службено лице изврши наредбу без претходне предаје наредбе ако постоји основана сумња да се тражени предмети могу лако и брзо уништити ако се одмах не одузму, да предаја наредбе може угрозити безбједност овлашћеног службеног или другог лица као и да ће лице које се тражи починити друго кривично дјело или угрозити безбједност овлашћеног службеног или другог лица.

Члан 56.

Усмени захтјев за издавање наредбе

- (1) Усмени захтјев за издавање наредбе за претресање може се поднијети када постоји опасност од одлагања. Усмени захтјев за издавање наредбе о претресању може се саопштити судији за претходни поступак и телефоном, радио-везом или другим средством електронске комуникације.
- (2) Кад је поднесен усмени захтјев за издавање наредбе за претресање, судија за претходни поступак ће даљи ток разговора забиљежити. У случају када се користи звучни или стенографски записник, судија за претходни поступак је дужан дати записник на препис, овјерити истовјетност преписа и предати оригинални записник и препис Суду у року од 24 часа од издавања наредбе. У случају дословног биљежења разговора, судија за претходни поступак ће потписати копију записника и предати је Суду у року од 24 часа од издавања наредбе.

Члан 57.

Издавање наредбе за претресање

- (1) Ако судија за претходни поступак установи да је захтјев за издавање наредбе за претресање оправдан, одобриће захтјев и издати наредбу за претресање.
- (2) Кад судија за претходни поступак одлучи да изда наредбу за претресање на основу усменог захтјева, подносилац таквог захтјева сам ће саставити наредбу у складу с Чланом 58. овог закона и прочитати ће је у цјелини судији за претходни поступак.

Члан 58.

Садржај наредбе за претресање

Наредба за претресање садржи:

- а) назив Суда који издаје наредбу, осим када се наредба за претресање одобрава на основу усменог захтјева и потпис судије за претходни поступак који издаје наредбу,
- б) ако се наредба за претресање одобрава на основу усменог захтјева, то ће се навести уз назначење имена судије за претходни поступак који издаје наредбу и времена и мјеста издавања,
- ц) име, одјел или ранг овлашћеног лица на коју се наредба односи,
- д) сврха претресања;
- е) опис лица које треба пронаћи или опис ствари које су предмет претресања,
- ф) одређивање или опис мјеста, просторија или лица која се траже, с навођењем адресе, власништва, имена или сличног за сигурно утврђивање идентитета,
- г) упутство да се наредба има извршити између 6 часова и 21 час или овлашћење да се наредба може извршити у било које вријеме ако то Суд изричито одреди,
- х) овлашћење извршиоцу наредбе да може без претходне најаве ући у просторије које се имају претрести ако то Суд изричито одреди,
- и) упутство да се наредба и одузете ствари донесу у Суд без одлагања,
- ј) поуку да осумњичени има право обавијестити браниоца и да се претресање може извршити и без присуства браниоца ако то захтијевају изузетне околности.

Члан 59.

Вријеме извршења наредбе за претресање

- (1) Наредба за претресање мора се извршити најкасније 15 дана од издавања наредбе, након чега се, без одлагања, мора вратити Суду.
- (2) Наредба за претресање се може извршити било којег дана у седмици. Наредба се може извршити само у временском периоду од 6 часова до 21 час, осим ако у наредби није изричито дато овлашћење да се може извршити у било које доба дана или ноћи, у складу с Чланом 55. став 2. овог закона.

Члан 60.

Поступак извршења наредбе за претресање

- (1) Прије почетка претресања овлашћено службено лице мора дати обавјештење о својој функцији и разлогу доласка и предати наредбу за претресање лицу код којег ће се или на којем ће се извршити

претресање. Ако је након тога овлашћеном службеном лицу приступ ускраћен, може употребити силу у складу са законом.

- (2) Приликом извршавања наредбе за претресање којом се одређује претресање стана и других просторија, овлашћено службено лице није дужно обавијестити било кога о својој функцији и разлозима претресања, већ може одмах ући у стан или друге просторије ако су празни или ако овлашћено службено лице оправдано сматра да су празни или ако је овлашћено службено лице наредбом изричито овлашћено да уђе без претходне најаве.
- (3) Корисник стана и других просторија позват ће се да буде присутан претресању, а ако је он одсутан - позват ће се његов заступник или неко од одраслих чланова домаћинства или сусједа. Уколико лице код којег се претресање има извршити није присутно, наредба се оставља у просторији гдје се врши претресање, а претресање се извршава и без његове присутности.
- (4) Претресању стана, осталих просторија или лица присуствују два пунољетна грађанина као свјedoци. Претресању лица присуствују свјedoци истог пола. Свјedoци ће се прије почетка претресања упозорити да пазе како се претресање врши, као и да имају право да прије потписивања записника о претресању ставе своје приговоре, ако сматрају да садржај записника није тачан.
- (5) Приликом вршења претресања службених просторија позват ће се њихов старјешина или руководилац да буде присутан претресању.
- (6) Ако се претресање мора предузети у војном објекту, писмена наредба о претресању доставља се војним властима, које ће одредити најмање једно војно лице да буде присутно претресању.

Члан 61.

Обавезе и овлашћења овлашћеног службеног лица

Приликом извршења наредбе за претресање лица, овлашћено службено лице мора дати обавјештење о својој функцији и предати наредбу за претресање лицу на којем ће се претресање извршити. Овлашћено службено лице може употребити силу у складу са законом.

Члан 62.

Записник о претресању

- (1) О сваком претресању стана, просторије или лица саставиће се записник који потписује лице код којег се или на којем се врши претресање и лица чија је присутност обавезна. Приликом вршења претресања одузет ће се привремено само они предмети и исправе који су у вези са сврхом претресања. У записник ће се унијети и тачно описати предмети и исправе које се одузимају, а то ће се назначити и у потврди о одузимању предмета која ће се одмах уручити лицу којем су предмети, односно исправе одузете.
- (2) Ако се при претресању стана, просторије, односно лица нађу предмети који немају везе с кривичним дјелом због којег је издата наредба за претресање, али упућују на друго кривично дјело, они ће се описати у записнику и привремено одузети, а о одузимању ће се одмах издати потврда. О томе ће се обавијестити Тужилац. Ти ће се предмети одмах вратити ако Тужилац установи да нема основа за покретање кривичног поступка, а не постоји неки други законски основ по којем би се ти предмети имали одузети.
- (3) Предмети употребљени код претресања компјутера и сличних уређаја за аутоматску обраду података вратиће се након претресања њиховим корисницима, ако нису потребни за даљње вођење кривичног поступка. Лични подаци прибављени претресањем могу се користити само у сврхе кривичног поступка и избрисаће се, без одлагања, кад та сврха престане.

Члан 63.

Одузимање предмета на основу наредбе за претресање

- (1) Након привременог одузимања предмета на основу наредбе за претресање, овлашћено службено лице ће написати и потписати потврду у којој ће навести одузете предмете и назив Суда који је издао наредбу.
- (2) Ако је предмет привремено одузет од одређеног лица, потврда из става 1. овог члана мора се уручити том лицу. Ако је предмет привремено одузет из стана или просторије, таква потврда мора се уручити власнику, станару или кориснику.
- (3) Након одузимања предмета на основу наредбе за претресање, овлашћено службено лице мора, без одлагања, вратити Суду наредбу и предати предмете и списак одузетих предмета.
- (4) Након пријема ствари одузетих на основу наредбе за претресање, Суд ће задржати предмете под надзором Суда до даљње одлуке или одредити да предмети остану под надзором подносиоца захтјева за издавање наредбе или под надзором овлашћеног извршиоца наредбе.

Члан 64.

Претресање без наредбе

- (1) Овлашћено службено лице може ући у стан и друге просторије без наредбе и без свјedoка и, по потреби, извршити претресање ако станар тог стана то жели, ако неко зове у помоћ, ако је потребно ухватити починиоца кривичног дјела који је затечен на дјелу или ради сигурности људи и имовине,

- ако се у стану или другој просторији налази лице које се по наредби Суда има притворити или принудно довести или које се ту склонило од гоњења.
- (2) Овлашћено службено лице може претрести лице без наредбе за претресање и без присутности свједока:
- а) при извршењу наредбе о довођењу,
 - б) приликом лишења слободе,
 - ц) ако постоји сумња да то лице посједује ватрено или хладно оружје,
 - д) ако постоји сумња да ће сакрити, уништити или ријешити се предмета који се требају од њега одузети и употријебити као доказ у кривичном поступку.
- (3) Након извршења претресања без наредбе за претресање, овлашћено службено лице мора одмах поднијети извјештај Тужиоцу, који ће о томе обавијестити судију за претходни поступак. Извјештај мора садржавати разлоге претресања без наредбе.

Одјељак 2 - Привремено одузимање предмета и имовине

Члан 65.

Наредба за одузимање предмета

- (1) Предмети који се по КЗ БиХ имају одузети или који могу послужити као доказ у кривичном поступку привремено ће се одузети и на основу судске одлуке ће се обезбиједити њихово чување.
- (2) Наредбу за одузимање предмета издаје Суд, на приједлог Тужиоца или на приједлог овлашћеног службеног лица које је добило одобрење од Тужиоца.
- (3) Наредба за привремено одузимање предмета садржи: назив Суда, правни основ за привремено одузимање предмета, назнака предмета који подлијежу одузимању, име лица од којег се одузимају предмети, мјесто одузимања предмета, рок у којем се предмети требају одузети, и поука о правном лијеку.
- (4) Одузимање предмета врши овлашћено службено лице на основу издате наредбе.
- (5) Ко држи такве предмете, дужан их је предати по наредби Суда. Лице које их одбије предати, може се казнити до 50.000 КМ, а у случају даљњег одбијања - може се затворити. Затвор траје до предаје предмета или до завршетка кривичног поступка, а најдуже 90 дана. На исти начин поступиће се према службеном или одговорном лицу у државном органу или правном лицу.
- (6) Одредбе става 5. овог члана односе се и на податке похрањене у компјутеру или сличним уређајима за аутоматску обраду података. При њиховом прибављању посебно ће се водити рачуна о прописима који се односе на чување тајности одређених података.
- (7) О жалби против рјешења којим је изречена новчана казна или је наређен затвор одлучује вијеће. Жалба против рјешења о затвору не задржава извршење рјешења.
- (8) При одузимању предмета назначиће се гдје су пронађени и описаће се, а, по потреби, и на други начин осигурати утврђивање њихове истовјетности. За одузете предмете издат ће се потврда.
- (9) Мјере из става 5. и 6. овог члана не могу се примијенити према осумњиченом, односно оптуженом нити лицима која су ослобођена дужности свједочења.

Члан 66.

Привремено одузимање предмета без наредбе

- (1) Предмети из члана 65. став 1. овог закона могу се привремено одузети и без наредбе Суда уколико постоји опасност од одлагања. Уколико се лице које се претреса изричито успротиви одузимању предмета, Тужилац ће у року од 72 часа од извршеног претресања поднијети захтјев судији за претходни поступак за накнадно одобрење одузимања предмета.
- (2) Уколико судија за претходни поступак одбије захтјев Тужиоца, одузети предмети се не могу користити као доказ у кривичном поступку. Привремено одузети предмети ће се одмах вратити лицу од којег су одузети.

Члан 67.

Привремено одузимање писама, телеграма и других пошिल्ки

- (1) Привремено се могу одузети писма, телеграми и друге пошिल्ке упућене осумњиченом, односном оптуженом или оне које он одашиље, а које се налазе код предузећа и лица која врше послове поште и телекомуникација.
- (2) Пошिल्ке из става 1. овог члана могу се привремено одузети ако постоје околности због којих се с основном може очекивати да ће ове пошिल्ке послужити као доказ у поступку.
- (3) Наредбу за привремено одузимање пошिल्ки из става 1. овог члана издаје Суд, на приједлог Тужиоца.
- (4) Наредбу за привремено одузимање пошिल्ки може издати и Тужилац, ако постоји опасност од одлагања, с тим да ова наредба мора бити потврђена од стране судије за претходни поступак у року од 72 часа од привременог одузимања пошिल्ки.

- (5) Уколико наредба не буде потврђена у смислу става 4. овог члана, те пошиљке се не могу користити као доказ у кривичном поступку.
- (6) Мјере подузете у складу с овим чланом не могу се примјењивати на писма, телеграме и друге пошиљке размијењене између осумњиченог, односно оптуженог и његовог браниоца.
- (7) Наредба из става 3. овог члана садржи: податке о осумњиченом, односно оптуженом на којег се наредба односи, начин извршења наредбе и вријеме трајања мјере, те предузеће које ће извршити наређену мјеру. Предузете мјере могу трајати најдуже три мјесеца, а из важних разлога судија за претходни поступак може продужити трајање ових мјера за још три мјесеца, с тим да ће се подузете мјере укинати чим престану разлози за њихово даље предузимање.
- (8) Уколико то интереси поступка допуштају, о предузетим мјерама из става 1. овог члана обавијестиће се осумњичени, односно оптужени против кога су примјењене те мјере.
- (9) Издате пошиљке отвара Тужилац у присутности два свједока. При отварању ће се pazити да се не повриједи печат, а омоти и адреса ће се сачувати. О отварању ће се саставити записник.
- (10) Садржај пошиљке или дијела пошиљке ће се саопштити осумњиченом, односно оптуженом, односно лицу којем је упућена, а дио пошиљке или пошиљка предат ће се том лицу, осим ако, изузетно, Тужилац сматра да би то имало штетне посљедице за успјешно вођење кривичног поступка. Ако је осумњичени, односно оптужени одсутан, о упућеној пошиљци обавијестиће се чланови његове породицаи. Ако осумњичени, односно оптужени након тога не затражи предају пошиљке, пошиљка ће се вратити пошиљаоцу.

Члан 68.

Попис привремено одузетих предмета и документације

- (1) Након привременог одузимања предмета и документације, у записнику ће се пописати привремено одузети предмети и документација, и о томе издати потврда.
- (2) Ако попис предмета и документације није могућ, предмети и документација ће се ставити у омот и запечатити.
- (3) Предмет који је одузет од физичког, односно правног лица не може се продати, поклонити или на други начин њим располагати.

Члан 69.

Право жалбе

- (1) Лице од којег се привремено одузима предмет и документација има право жалбе.
- (2) Жалба из става 1. овог члана не одлаже привремено одузимање предмета и документације.
- (3) Против одлуке Суда којом се враћају одузети предмети или документација, Тужилац има право поднијети жалбу.

Члан 70.

Чување привремено одузетих предмета и документације

Привремено одузети предмети и документација похрањују се у Суду или Суд на други начин осигурава њихово чување.

Члан 71.

Отварање и преглед привремено одузетих предмета и документације

- (1) Отварање и преглед привремено одузетих предмета и документације врши Тужилац.
- (2) О отварању привремено одузетих предмета и документације Тужилац је дужан обавијестити лице или предузеће од које су предмети одузети, судију за претходни поступак и браниоца.
- (3) При отварању и прегледу одузетих предмета и документације мора се водити рачуна да њихов садржај не сазнају неовлашћена лица.

Члан 72.

Наредба банци или другом правном лицу

- (1) Ако постоје основи сумње да је неко лице починило кривично дјело које је повезано с добивањем имовинске користи, Суд може, на основу приједлога Тужиоца, наредити да банка или друго правно лице које врши финансијско пословање достави податке о банковним депозитима и другим финансијским трансакцијама и пословима тог лица, као и лица за која се основано вјерује да су укључена у те финансијске трансакције или послове осумњиченог, ако би такви подаци могли бити доказ у кривичном поступку.
- (2) Судија за претходни поступак може, на приједлог Тужиоца, наредити предузимање и других потребних радњи из члана 116. овог закона како би се омогућило утврђивање и проналажење незаконито прибављене имовине и прикупљање доказа о томе.
- (3) У хитним случајевима Тужилац може одредити мјере из става 1. овог члана на основу наредбе. О предузетим мјерама Тужилац одмах обавјештава судију за претходни поступак који може у року од 72 часа издати наредбу. Тужилац ће добијене податке запечатити док не буде издата судска наредба.

У случају да судија за претходни поступак не изда наредбу, Тужилац ће податке вратити без претходног отварања.

- (4) Суд може рјешењем наредити правном или физичком лицу да привремено обустави извршење финансијске трансакције за коју постоји сумња да представља кривично дјело, или да је намјењена извршењу кривичног дјела, да служи прикривању кривичног дјела или прикривању добити остварене кривичним дјелом.
- (5) Рјешењем из става 4. овога члана Суд ће одредити да се финансијска средства намијењена за трансакцију из става 4. овога члана и готовински износи новца домаће и стране валуте привремено одузму према члану 65. став 1. овог закона, похране на посебан рачун и чувају до окончања поступка, односно док се не стекну услови за њихово враћање.
- (6) Против рјешења из става 4. овога члана жалбу могу поднијети Тужилац, власник финансијских средстава или готовинског новца домаће и стране валуте, осумњичени, односно оптужени, као и правно или физичк лице из става 4. и 5. овог члана.

Члан 73.

Привремено одузимање имовине ради обезбјеђења

- (1) Суд може у било које вријеме у току поступка донијети на приједлог Тужиоца привремену мјеру одузимања имовине која се има одузети по КЗ БиХ, мјеру заплијене или другу неопходну привремену мјеру како би се спријечило кориштење, отуђење или располагање том имовином.
- (2) Овлашћено службено лице може, када постоји опасност од одлагања, привремено одузети имовину из става 1. овог члана, заплијенити имовину или предузети друге неопходне привремене мјере како би се спријечило било какво кориштење, отуђење или располагање том имовином. О предузетим мјерама овлашћено службено лице мора одмах обавијестити Тужиоца, а предузете мјере морају бити одобрене од стране судије за претходни поступак у року од 72 часа од предузимања мјера.
- (3) У случају да Суд ускрати одобрење, подузете мјере ће се обуставити, а одузети предмети и имовина ће бити одмах враћени лицу од којег су одузети.

Члан 74.

Враћање привремено одузетих предмета

Предмети који су у току кривичног поступка привремено одузети вратиће се власнику, односно држаоцу, када у току поступка постане очигледно да њихово задржавање није у складу с чланом 65. овог закона, а не постоје разлози на њихово одузимање (члан 391).

Одјељак 3 - Поступак са сумњивим стварима

Члан 75.

Оглашавање сумњивих ствари

- (1) Нађе ли се код осумњиченог, односно оптуженог туђа ствар, а не зна се чија је, орган који води поступак описаће ту ствар и опис објавити на огласној табли општине на чијем подручју осумњичени, односно оптужени има пребивалиште и на чијем је подручју кривично дјело учињено. У огласу ће се позвати власник да се јави органу који води поступак у року од једне године од дана објављивања огласа, јер ће се иначе ствар продати. Новац добијен продајом је приход буџета Босне и Херцеговине.
- (2) Ако се ради о стварима веће вриједности, објављивање се може извршити и путем дневног листа.
- (3) Ако је ствар подложна кварењу или је њено чување везано са знатним трошковима, она ће се продати по одредбама које важе за извршни поступак, а новац предати на чување у судски депозит.
- (4) По одредби става 3. овог члана поступити ће се и кад ствар припада одбјеглом или непознатом починиоцу кривичног дјела.

Члан 76.

Одлучивање о сумњивим стварима

- (1) Ако се у току од једне године нико не јави за ствари или за новац добијен од продаје ствари, донијети ће се рјешење да ствар постаје власништво Босне и Херцеговине, односно да је новац приход буџета Босне и Херцеговине.
- (2) Власник ствари има право да у парници тражи повраћај ствари или новца добијеног од продаје ствари. Застаријевање овог права почиње тећи од дана објављивања огласа.

Одјељак 4 - Испитивање осумњиченог

Члан 77.

Позив за испитивање

- (1) Испитивање осумњиченог у истрази врши Тужилац.
- (2) Испитивање треба вршити тако да се у пуној мјери поштује личност осумњиченог. Приликом испитивања осумњиченог не смије се употребити сила, пријетња, превара, наркотици или друга средства која могу утјецати на слободу одлучивања и изражавања воље приликом давања изјаве или признања.
- (3) Ако је поступљено противно одредбама овог члана, на исказу осумњиченог не може се заснивати судска одлука.

Члан 78.

Поука осумњиченом о његовим правима

- (1) Кад се осумњичени први пут испитује, питат ће се за име и презиме, надимак ако га има, име и презиме родитеља, дјевојачко породично име мајке, гдје је рођен, гдје станује, дан, мјесец и година рођења, које је народности и чији је држављанин, јединствени матични број грађана држављанина Босне и Херцеговине, чиме се занима, какве су му породичне прилике, је ли писмен, какве је школе завршио, је ли, гдје и кад служио војску односно има ли чин резервног војног старјешине, води ли се у војној евиденцији и код којег органа надлежног за послове одбране, је ли одликован, каквог је имовног стања, је ли, кад и зашто осуђиван, је ли и кад је изречену казну издржао, да ли се против њега води поступак за које друго кривично дјело, а ако је малољетан, ко му је законски заступник. Осумњичени ће се поучити да је дужан одазвати се позиву и одмах саопштити сваку промјену адресе или намјеру да промијени боравиште, а упозорити ће се и на посљедице ако по томе не поступи.
- (2) На почетку испитивања осумњиченом ће се саопштити за које кривично дјело се терети и основе сумње против њега, а поучиће се и о сљедећим правима:
 - а) да није дужан изнијети своју одбрану нити одговарати на постављена питања,
 - б) да може узети браниоца по свом избору који може бити присутан његовом испитивању, као и да има право на браниоца без накнаде у случајевима предвиђеним овим законом,
 - ц) да се може изјаснити о дјелу које му се ставља на терет и изнијети све чињенице и доказе који му иду у корист,
 - д) да има право у току истраге разматрати списе и разгледати прибављене предмете који му иду у корист, осим ако је ријеч о списима и предметима чије би откривање могло довести у опасност цињ истраге,
 - е) да има право на бесплатне услуге преводиоца ако не разумије или не говори језик који се користи приликом испитивања.
- (3) Осумњичени се може добровољно одрећи права наведених у ставу 2. овог члана, али његово испитивање не може започети уколико се и док се његова изјава о одрицању не забиљежи писмено и док не буде потписана од стране осумњиченог. Осумњичени се ни под којим околностима не може одрећи права на присуство браниоца ако је његова одбрана обавезна у складу с овим законом.
- (4) У случају да се осумњичени одрекао права да узме браниоца, а касније изрази жељу да узме браниоца, испитивање ће се одмах прекинути и поново ће се наставити када осумњичени добије браниоца или му се бранилац постави или ако осумњичени изрази жељу да настави да одговара на питања.
- (5) Ако се осумњичени добровољно одрекне права да не одговара на постављена питања, мора му се и у том случају омогућити да се изјасни о свим чињеницама и доказима који му иду у корист.
- (6) Ако је поступљено противно одредбама овога члана, на исказу осумњиченог не може се заснивати судска одлука.

Члан 79.

Начин испитивања осумњиченог

- (1) О сваком испитивању осумњиченог сачињава се записник. Битни дијелови исказа унијет ће се дословно у записник. Након што је записник сачињен, осумњиченом ће се прочитати записник и предати копија записника.
- (2) Испитивање осумњиченог у правилу се снима на аудио или видео траку, под сљедећим условима:
 - а) да је осумњичени обавијештен на језику који говори и разумије да се испитивање снима на аудио или видео траку,
 - б) у случају прекида испитивања, разлог и вријеме прекида ће се назначити у снимку, као и вријеме настављања и закључења испитивања,
 - ц) на крају испитивања осумњичени ће добити могућност да појасни све што је рекао и да дода све што жели,
 - д) запис с траке ће се преписати након завршетка испитивања, а копија преписа уручиће се осумњиченом заједно с копијом снимљене траке или ако је кориштена апаратура за истовремено прављење већег броја снимака, уручиће му се једна од оригинално снимљених трака,
 - е) пошто се направи копија оригиналне траке у сврху преписа, оригинално снимљена трака или једна од оригинално снимљених трака ће се запечатити у присуству осумњиченог, с овјером потписа органа кривичног поступка и осумњиченог.

Члан 80.
Испитивање преко тумача

Испитивање осумњиченог обавиће се преко тумача у случајевима из члана 87. овог закона.

Одјељак 5 - Саслушање свједока

Члан 81.
Позив за саслушање свједока

- (1) Свједоци се саслушавају када постоји вјероватноћа да ће својим исказом моћи дати обавијести о кривичном дјелу, починиоцу и о другим важним околностима.
- (2) Позив за свједочење доставља Тужилац, односно Суд. Позивање као свједока малољетног лица које није навршило шеснаест година живота врши се преко родитеља, односно законског заступника, осим ако то није могуће због потребе да се хитно поступа или других околности.
- (3) Свједоци који се због старости, болести или тешких тјелесних мана не могу одазвати позиву, могу се саслушати у свом стану, болници или на другом мјесту.
- (4) У позиву се свједок обавјештава да се позива у својству свједока, о мјесту и времену када се треба одазвати позиву, као и о посљедицама неодржавања позиву.
- (5) Уколико се свједок не одазове позиву, нити свој изостанак оправда, Суд може изрећи новчану казну до 5.000 КМ или наредити принудно довођење.
- (6) Наредбу за довођење свједока извршава судска полиција. Изузетно, наредбу може издати и Тужилац уколико уредно позвани свједок не дође, а свој изостанак не оправда, с тим да ову наредбу мора одобрити судија за претходни поступак у року од 24 часа од издавања наредбе.
- (7) Уколико свједок одбије да свједочи, Суд може, на приједлог Тужиоца, донијети рјешење о кажњавању свједока новчаном казном до 30.000 КМ. Против овог рјешења допуштена је жалба, која не задржава извршење.
- (8) О жалби против рјешења којим је изречена новчана казна одлучује вијеће (члан 24. став 6).

Члан 82.
Лица која не могу бити саслушана као свједоци

Не може се саслушати као свједок:

- а) лице које би својим исказом повриједило дужност чувања државне, војне или службене тајне, док га надлежни орган не ослободи те дужности,
- б) бранилац осумњиченог, односно оптуженог у погледу чињеница које су му постале познате у својству браниоца,
- ц) лице које би својим исказом повриједило дужност чувања професионалне тајне (вјерски службеник, односно исповједник, новинар у сврху заштите извора информација, адвокат, биљечник, лијечник, бабица и др.), осим ако је ослобођен те дужности посебним прописом или изјавом лица у чију је корист установљено чување тајне,
- д) малољетно лице које с обзиром на узраст и душевну развијеност није способно схватити значај права да не мора свједочити.

Члан 83.
Лица која могу одбити свједочење

- (1) Свједочење могу одбити:
 - а) брачни, односно ванбрачни друг осумњиченог, односно оптуженог,
 - б) сродник осумњиченог, односно оптуженог по крви у правој линији, сродници у побочној линији до трећег степена закључно и сродници по тазбини до другог степена,
 - ц) усвојеник и усвојилац осумњиченог, односно оптуженог.
- (2) Орган који води поступак дужан је да лица из става 1. овог члана, прије њиховог саслушања или чим сазна за њихов однос према осумњиченом, односно оптуженом упозори да могу одбити свједочење. Упозорење и одговор се уносе у записник.
- (3) Лице које може одбити свједочење према једном од осумњичених, односно оптужених, може одбити свједочење и према осталим осумњиченим, односно оптуженим, ако се његов исказ према природи ствари не може ограничити само на остале осумњичене, односно оптужене.
- (4) Ако је као свједок саслушано лице које може одбити свједочење или је саслушано лице које није упозорено да може одбити свједочење или то упозорење није унесено у записник, на таквом исказу се не може заснивати судска одлука.

Члан 84.
Право свједока да не одговара на поједина питања

- (1) Свједок има право да не одговара на поједина питања ако би га истинит одговор изложио кривичном гоњењу.
- (2) Свједок који користи право из става 1. овог члана, одговориће на та питања ако му се да имунитет.
- (3) Имуитет се даје одлуком Тужиоца.
- (4) Свједок који је добио имунитет и који је свједочио, неће се кривично гонити осим ако је дао лажни исказ.
- (5) Свједоку се може одлуком Суда за савјетника одредити адвокат за вријеме трајања саслушања, уколико је очито да сам није у стању да користи своја права у вријеме саслушања и ако његови интереси не могу бити заштићени на други начин.

Члан 85.
Начин саслушања, суочење и препознавање

- (1) Свједоци се саслушавају појединачно и у одсуству других свједока.
- (2) У току поступка свједок се може суочити с другим свједоцима и осумњиченим, односно оптуженим.
- (3) Ако је потребно да се утврди познаје ли свједок лице или предмет, тражиће се од њега прво да их опише или да наведе знакове по којима се разликују, па ће му се тек после показати ради препознавања и то заједно с другим њему непознатим лицима, односно ако је то могуће - заједно с предметима исте врсте.

Члан 86.
Ток саслушања свједока

- (1) Свједок је дужан одговоре давати усмено.
- (2) Свједок ће се претходно опоменути да је дужан говорити истину и да не смије ништа прећутати, а затим ће се упозорити да давање лажног исказа представља кривично дјело.
- (3) После тога свједок ће се питати за име и презиме, име оца или мајке, занимање, боравиште, мјесто и годину рођења и његов однос с осумњиченим, односно оптуженим и оштећеним. Свједок ће се упозорити да је дужан да о промјени адресе или боравишта обавијестити Суд.
- (4) Приликом саслушања малолетног лица, нарочито ако је оно оштећено кривичним дјелом, поступиће се обзириво, да саслушање не би штетно утјецало на психичко стање малолетника. Ако је то потребно, саслушање малолетног лица извршиће се уз помоћ педагога или другог стручног лица.
- (5) Оштећеног кривичним дјелом није допуштено испитивати о његовом сексуалном животу прије извршеног кривичног дјела, а ако је такво испитивање обављено - на таквом исказу не може се заснивати судска одлука.
- (6) С обзиром на животну доб, тјелесно и душевно стање или друге оправдане интересе, свједок се може саслушати путем техничких уређаја за пренос слике и звука на начин да му странке и бранилац могу постављати питања без присуства у просторији гдје се свједок налази. За потребе таквог испитивања може се одредити стручно лице.
- (7) После општих питања свједок се позива да изнесе све што му је о предмету познато, а затим ће му се постављати питања ради провјеравања, допуне и разјашњења. Приликом саслушања свједока није допуштено служити се обманом нити постављати таква питања у којима је већ садржано како би требало одговорити.
- (8) Свједок ће се увијек питати откуд му је познато оно о чему свједочи.
- (9) Свједоци се могу суочити ако се њихови искази не слажу у погледу важних чињеница. Суочени ће се о свакој околности о којој се њихови искази међусобно не слажу понаособ саслушати и њихов ће се одговор унијети у записник. Истодобно се могу суочити само два свједока.
- (10) Оштећени који се саслушава као свједок питати ће се да ли жели да у кривичном поступку остварује имовинскоправни захтјев.

Члан 87.
Саслушање свједока преко тумача

- (1) Ако је свједок глух или нијем, његово саслушање врши се преко тумача.
- (2) Ако је свједок глух, поставиће му се питања писмено, а ако је нијем, позват ће се да писмено одговара. Ако се саслушање не може обавити на овај начин, позват ће се као тумач лице које се с свједоком може споразумјети.
- (3) Ако тумач није раније заклет, положиће заклетву да ће вјерно пренијети питања која се свједоку упућују и изјаве које он буде давао.

Члан 88.
Заклетва, односно изјава свједока

- (1) Ако су испуњени услови за саслушање, Суд може захтијевати од свједока да прије свједочења положи заклетву, односно да изјаву.

- (2) Прије главног претреса, свједок може положити заклетву, односно дати изјаву, само ако постоји бојазан да због болести или због других разлога неће моћи доћи на главни претрес. Заклетва се полаже, односно изјава се даје, пред судијом, односно предсједником вијећа. Разлог због којег је положена заклетва, односно дата изјава, навест ће се у записнику.
- (3) Текст заклетве, односно изјаве гласи: “ Заклињем се - изјављујем, да ћу о свему што пред Судом будем питан говорити истину и да ништа од онога што ми је познато нећу прећутати”.
- (4) Свједок заклетву полаже, односно изјаву даје, усмено, читањем њеног текста или потврдним одговором након саслушаног садржаја текста заклетве, односно изјаве, коју је прочитао судија, односно предсједник вијећа. Ниједи свједоци који знају да читају и пишу потписују текст заклетве, односно изјаве, а глухи или ниједи свједоци који не знају ни да читају ни да пишу – заклињу се, односно дају изјаву уз помоћ тумача.
- (5) Одбијање и разлози одбијања свједока да положи заклетву, односно да изјаву, унијет ће се у записник.

Члан 89.

Лица која не полажу заклетву, односно не дају изјаву

Не смију се заклињати, односно давати изјаву лица која нису пунољетна у тренутку саслушања, за која је доказано или за која постоји основана сумња да су учинила или учествовала у кривичном дјелу због кога се саслушавају или која због душевног стања не могу да схвате значај заклетве, односно изјаве.

Члан 90.

Снимање саслушања свједока аудио-визуелним средствима

Саслушање свједока се може снимати аудио-визуелним средствима у свим фазама поступка. Саслушање се мора снимити у случајевима када се ради о малолетним лицима која нису навршила шеснаест година живота и која су оштећене кривичним дјелом, као и ако постоје основе за бојазан да се свједок неће моћи саслушати на главном претресу.

Члан 91.

Заштићени свједок

На положај заштићеног свједока у поступку пред Судом, примјењују се одредбе посебног закона.

Одјељак 6 - Увиђај и реконструкција

Члан 92.

Предузимање увиђаја

Увиђај се предузима када је за утврђивање неке важне чињенице у поступку потребно непосредно опажање.

Члан 93.

Реконструкција догађаја

- (1) Ради провјеравања изведених доказа или утврђивања чињеница које су од значаја за разјашњење ствари, орган који води поступак може одредити реконструкцију догађаја, која се врши тако што се понављају радње или ситуације у условима под којима се према изведеним доказима догађај десио. Ако су у исказима појединих свједока или осумњичених, односно оптужених радње или ситуације различито приказане, реконструкција догађаја ће се, по правилу, посебно извршити са сваким од њих.
- (2) Реконструкција се не смије вршити на начин којим се врље јавни ред и морал или се доводи у опасност живот или здравље људи.
- (3) Приликом реконструкције могу се, по потреби, поновно извести поједини докази.

Члан 94.

Помоћ вјештака и стручног лица

- (1) Увиђај и реконструкција догађаја врше се уз помоћ стручног лица криминалистичко-техничке или друге струке, које ће помоћи у проналажењу, осигурању или описивању трагова, извршити потребна мјерења и снимања, сачинити скицу и фотодокументацију или прикупити и друге податке.
- (2) На увиђај или реконструкцију може се позвати и вјештак, ако би његова присутност била од користи за давање налаза и мишљења.

Одјељак 7 - Вјештачење

Члан 95.
Одређивање вјештачења

Вјештачење се одређује када за утврђивање или оцјену неке важне чињенице треба прибавити налаз и мишљење лица која располажу потребним стручним знањем. Ако научно, техничко, или друга стручна знања могу помоћи Суду да оцијени доказе или разјасни спорне чињенице, вјештак као посебна врста свједока може свједочити давањем налаза о чињеницама и мишљења које садржи оцјену о чињеницама.

Члан 96.
Наредба о вјештачењу

- (1) Писмену наредбу за вјештачење издаје Тужилац или Суд. У наредби ће се навести чињенице о којима се врши вјештачење.
- (2) Ако за одређену врсту вјештачења постоји стручна установа или се вјештачење може извести у оквиру државног органа, таква вјештачења, а посебно сложенија, повјериће се, по правилу, таквој установи, односно органу. У том случају, та установа, односно орган одређује једног или више стручњака који ће извршити вјештачење.

Члан 97.
Дужности вјештака којег је одредио Тужилац, односно Суд

Лице које Тужилац, односно Суд одреди за вјештака дужно је Тужиоцу, односно Суду доставити свој извјештај који садржи следеће: доказе које је прегледао, обављене тестове, налаз и мишљење до којег је дошао и све друге релевантне податке које вјештак сматра потребним за праведну и објективну анализу. Вјештак ће детаљно образложити како је дошао до одређеног мишљења.

Члан 98.
Ко не може бити вјештак

- (1) За вјештака се не може одредити лице које не може бити саслушано као свједок (члан 82.) или лице које је ослобођена од дужности свједочења (члан 83.), као ни лице према коме је кривично дјело учињено, а ако је такво лице одређено - на његовом налазу и мишљењу не може се заснивати судска одлука.
- (2) Разлог за изузеће вјештака (члан 34.) постоји и за лице које је заједно с осумњиченим, односно оптуженим или оштећеним у радном односу у истом органу, предузећу или другом правном лицу или код самосталног привредника, као и за лице које је у радном односу код оштећеног или осумњиченог, односно оптуженог.
- (3) За вјештака се неће узети лице које је саслушано као свједок.

Члан 99.
Поступак вјештачења

- (1) Вјештачењем руководи орган који је наредио вјештачење. Прије почетка вјештачења позват ће се вјештак да предмет вјештачења пажљиво размотри, да тачно наведе све што запази и утврди и да своје мишљење изнесе непристрасно и у складу с правилима науке и вјештине. Посебно ће се упозорити да је лажно вјештачење кривично дјело.
- (2) Приликом давања налаза и мишљења о предмету који се прегледа, вјештак ће се ослањати на доказе на које су му указале овлашћена службена лица, Тужилац или Суд. Вјештак може свједочити само о чињеницама које произлазе из његовог непосредног сазнања, осим ако се приликом припреме свог налаза и мишљења није користио информацијама на које би се оправдано ослањали остали стручњаци исте струке.
- (3) Вјештаку се могу давати разјашњења, а може му се допустити и да разматра списе. Вјештак може предложити да се изведу докази или прибаве предмети и подаци који су од важности за давање његовог налаза и мишљења. Ако присуствује увиђају, реконструкцији догађаја или другој истражној радњи, вјештак може предложити да се разјасне поједине околности или да се лицу које се саслушава поставе поједина питања.

Члан 100.
Прегледање предмета вјештачења

- (1) Вјештак прегледа предмете вјештачења на мјесту гдје се они налазе, осим ако су за вјештачење потребна дуготрајна испитивања или ако се испитивања врше у установи, односно органу или ако то захтјевају разлози морала.
- (2) Ако је у оквиру вјештачења потребно извршити анализу неке материје, вјештаку ће се, ако је то могуће, ставити на располагање само дио те материје, а остатак ће се у потребној количини сачувати за случај накнадних анализа.

Члан 101.

Достављање налаза и мишљења

Вјештак доставља налаз и мишљење, као и радни материјал, скице и забиљешке органу који га је одредио.

Члан 102.

Вјештачење у стручној установи или државном органу

- (1) Ако се вјештачење повјерава стручној установи, односно органу, Тужилац, односно Суд ће упозорити ту установу или орган који врши вјештачење да у давању налаза и мишљења не може учествовати лице из члана 98. овог закона или лице за које постоје разлози за изузеће од вјештачења предвиђени у овом закону, а биће упозорен и на последице давања лажног налаза и мишљења.
- (2) Стручној установи, односно државном органу ставиће се на располагање материјал потребан за вјештачење, а ако је потребно, поступиће се у складу с поступком одређеним одредбом члана 99. овог закона.
- (3) Писмени налаз и мишљење лица која су извршила вјештачење доставља стручна установа, односно државни орган.

Члан 103.

Обдукција и ексумација леша

- (1) Преглед и обдукција леша подузет ће се увијек кад у неком смртном случају постоји сумња да се не ради о природној смрти. Ако је леш већ закопан, одредиће се ексумација у циљу његовог прегледа и обдукције.
- (2) При обдукцији леша подузет ће се потребне мјере да се установи идентитет леша и у том циљу посебно ће се описати подаци о вањским и унутрашњим тјелесним особинама леша.

Члан 104.

Обдукција леша ван специјализиране медицинске установе

- (1) Специјализирана медицинска установа врши преглед и обдукцију леша.
- (2) Кад се вјештачење не врши у специјализираној медицинској установи, преглед и обдукцију леша врши лијечник специјалиста судске медицине. Тим вјештачењем руководи Тужилац и у записник уноси налаз и мишљење вјештака.
- (3) За вјештака се не може одредити лијечник који је лијечио умрлог. Међутим, лијечник који је лијечио умрлог може се саслушати као свједок, ради давања разјашњења о току и околностима болести умрлог.

Члан 105.

Извјештај о прегледу и обдукцији

- (1) Вјештак судске медицине ће у свом налазу и мишљењу навести узрок и вријеме када је смрт наступила.
- (2) Ако је на лешу нађена било каква повреда, утврдиће се да ли је ту повреду нанио ко други и ако јесте, чиме, на који начин, колико времена прије него што је смрт наступила и да ли је она проузроковала смрт. Ако је на лешу нађено више повреда, утврдиће се да ли је свака повреда нанесена истим средством и која је повреда проузроковала смрт, а ако је више смртоносних повреда, која је од њих или које од њих су својим заједничким дјеловањем биле узрок смрти.
- (3) У случају из става 2. овог члана нарочито ће се утврдити да ли је смрт проузрокована самом врстом и општом природом повреде или због личног својства или нарочитог стања организма повријеђеног или због случајних околности или околности под којим је повреда нанијета.
- (4) Вјештак је дужан да обрати пажњу на нађени биолошки материјал (крв, пљувачка, сперма, урин и др.) и да га опише и сачува за биолошко вјештачење - ако оно буде одређено.

Члан 106.

Преглед и обдукција зачетка и новорођенчета

- (1) При прегледу и обдукцији зачетка треба посебно утврдити његову старост, способност за ванматерични живот и узрок смрти.
- (2) При прегледу и обдукцији леша новорођенчета, посебно ће се утврдити да ли је рођено живо или мртво, да ли је било способно за живот, колико је дуго живјело, као и вријеме и узрок смрти.

Члан 107.

Токсиколошко испитивање

- (1) Ако постоји сумња о тровању, сумњиве материје које су нађене у лешу или на другом мјесту ће се упутити на вјештачење установи или државном органу који врше токсиколошка испитивања.
- (2) При прегледу сумњивих материја посебно ће се утврдити врста, количина и дјеловање нађеног отрова, а ако се ради о прегледу материја узетих из леша, по могућности и количина употребљеног

отрова.

Члан 108. Вјештачење тјелесних повреда

- (1) Вјештачење тјелесних повреда врши се, по правилу, прегледом повријеђеног, а ако то није могуће или није потребно - на основу медицинске документације или других података у списима.
- (2) Пошто тачно опише повреде, вјештак ће дати мишљење, нарочито о врсти и тежини сваке поједине повреде и њиховом укупном дјеловању с обзиром на њихову природу или посебне околности случаја, какво дјеловање те повреде обично производе, а какво су у конкретном случају произвеле и чиме су повреде нанесене и на који начин.

Члан 109. Тјелесни преглед и друге радње

- (1) Тјелесни преглед предузети ће се и без пристанка осумњиченог, односно оптуженог ако је потребно да се утврде чињенице важне за кривични поступак. Тјелесни преглед других лица може се без њиховог пристанка предузети само онда ако се мора утврдити да ли се на њиховом тијелу налази одређен траг или посљедица кривичног дјела.
- (2) Узимање крви и друге љекарске радње које се по правилима медицинске науке предузимају ради анализе и утврђивања других важних чињеница за кривични поступак, могу се предузети и без пристанка лица које се прегледа - ако због тога не би наступила каква штета по његово здравље.
- (3) Предузимање тјелесног прегледа осумњиченог, односно оптуженог и друге радње у вези с тим наређује Суд, а ако постоји опасност од одлагања – Тужилац.
- (4) Није допуштено да се према осумњиченом, односно оптуженом или свједуку примијене медицинске интервенције или да им се дају таква средства којима би се утјецало на њихову вољу при давању исказа.
- (5) Ако је поступљено противно одредбама овога члана, на тако прибављеном доказу не може се заснивати судска одлука.

Члан 110. Психијатријско вјештачење

- (1) Ако се појави сумња да је искључена или смањена урачунљивост осумњиченог, односно оптуженог, или да је осумњичени, односно оптужени учинио кривично дјело због овисности од алкохола или опојних дрога, или да због душевних сметњи није способан учествовати у поступку, одредиће се психијатријско вјештачење.
- (2) Ако се у току истраге осумњичени добровољно не подвргне психијатријском прегледу ради вјештачења или ако је према мишљењу вјештака потребно дуже посматрање, осумњичени ће се послати на психијатријски преглед, односно на посматрање у одговарајућу здравствену установу. Рјешење о томе доноси судија за претходни поступак на приједлог Тужиоца. Посматрање не може трајати дуже од два мјесеца.
- (3) Ако вјештаци установе да је душевно стање осумњиченог, односно оптуженог поремећено, утврдиће природу, врсту, степен и трајност поремећености и дати своје мишљење о томе какав је утицај такво душевно стање имало и какав још има на схватање и поступке осумњиченог, односно оптуженог, као и да ли је и у којој мјери поремећај душевног стања постојао у вријеме извршења кривичног дјела.
- (4) Ако се у здравствену установу упућује осумњичени, односно оптужени који се налази у притвору, судија ће обавијестити ту установу о разлозима због којих је одређен притвор, да би се предузеле мјере потребне за обезбјеђење сврхе притвора.
- (5) Вријеме проведено у здравственој установи урачунати ће се осумњиченом, односно оптуженом у притвор, односно у казну, ако буде изречена.

Члан 111. Вјештачење пословних књига

- (1) Кад је потребно да се предузме вјештачење пословних књига, орган пред којим се води поступак дужан је вјештацима назначити у ком правцу и у ком обиму треба вршити вјештачење и које чињенице и околности треба утврдити.
- (2) Ако је за предузимање вјештачења пословних књига предузећа, других правних лица или самосталног привредника нужно да се претходно среди њихово књиговодство, трошкови око сређивања књиговодства падају на њихов терет.
- (3) Наредбу о сређивању књиговодства доноси орган који води поступак, на основу образложеног писменог извјештаја вјештака којем је наређено вјештачење пословних књига. У наредби ће се назначити и износ који је правно лице, односно самостални привредник дужан положити органу који води поступак као предујам за трошкове око сређивања књиговодства.
- (4) Наплата трошкова, уколико њихов износ није био предујмљен, врши се у корист органа који је унапријед исплатио трошкове и награду вјештацима.

Члан 112.
Анализе дезоксирибонуклеинске киселине

Анализу дезоксирибонуклеинске киселине (у даљем тексту: ДНК) може вршити искључиво установа специјализирана за ову врсту вјештачења.

Члан 113.
Када се врши анализа ДНК

Анализа ДНК може се вршити уколико је то неопходно потребно за одређивање идентитета или чињенице да ли откривени трагови материја потичу од осумњиченог, односно оптуженог или оштећеног.

Члан 114.
Кориштење резултата анализе ДНК у другим кривичним поступцима

У циљу утврђивања идентитета осумњиченог, односно оптуженог с његовог тијела могу се узети ћелије ради анализе ДНК. Подаци добијени на овај начин могу се користити и у другим кривичним поступцима против истог лица.

Члан 115.
Регистар извршених анализа ДНК и заштита података

- (1) Све извршене анализе ДНК воде се у посебном регистру при надлежном министарству у Босни и Херцеговини.
- (2) Заштита података добијених анализама из става 1. овог члана уређује се посебним законом.

ГЛАВА IX – ПОСЕБНЕ ИСТРАЖНЕ РАДЊЕ

Члан 116.
Врсте посебних истражних радњи и услови за њихову примјену

- (1) Против лица за које постоје основи сумње да је само или с другим лицима учествовало или учествује у извршењу кривичног дјела из члана 117. овог закона могу се одредити посебне истражне радње, ако се на други начин не могу прибавити докази или би њихово прибављање било повезано с несразмјерним тешкоћама.
- (2) Истражне радње из става 1. овог члана су:
 - а) надзор и техничко снимање телекомуникација,
 - б) приступ компјутерским системима и компјутерско сравњење података,
 - ц) надзор и техничко снимање просторија,
 - д) тајно праћење и техничко снимање лица и предмета,
 - е) прикривени истраглац и информатор,
 - ф) симулирани откуп предмета и симулирано давање поткупнине,
 - г) надзирани пријевоз и испорука предмета кривичног дјела.
- (3) Истражне радње из става 2. тачке а. овог члана могу се одредити и према лицу за које постоје основи сумње да починиоцу, односно од починиоца кривичног дјела из члана 117. овог закона преноси информације у вези с кривичним дјелом, односно да починилац користи његово средство телекомуникације.
- (4) На разговоре лица из става 1. овог члана и његовог браниоца сходно се примјењују одредбе о комуникацији осумњиченог и браниоца.
- (5) При извршавању истражних радњи из става 2. тачке е. и ф. овог члана полицијски органи или друга лица не смију предузимати активности које представљају подстрекавање на извршење кривичног дјела. Ако су такве активности предузете, та околност искључује кривично гоњење подстрекаваног лица за кривично дјело извршено у вези с овим радњама.

Члан 117.
Кривична дјела за која се могу одредити посебне истражне радње

Истражне радње из члана 116. став 2. овог закона могу се одредити за кривична дјела:

- а) против интегритета Босне и Херцеговине,
- б) против човјечности и вриједности заштићених међународним правом,
- ц) тероризма,
- д) за која се према закону може изрећи казна затвора најмање три године или тежа казна.

Члан 118.
Надлежност за одређивање и трајање истражних радњи

- (1) Истражне радње из члана 116. става 2. овог закона одређује наредбом судија за претходни поступак, на образложени приједлог Тужиоца који садржи: податке о лицу против кога се радња предузима, основе сумње из члана 116. става 1. или 3. овог закона, разлоге за њено предузимање и остале битне околности које захтијевају предузимање радњи, навођење радње која се захтијева и начин њеног извођења, обим и трајање радње. Наредба садржи исте податке као и приједлог Тужиоца, као и утврђивање трајања наређене радње.
- (2) Изузетно, ако се писмена наредба не може добити на вријеме и ако постоји опасност од одлагања, може се започети с извршавањем мјере из члана 116. овог закона и на основу усмене наредбе судије за претходни поступак. Писмена наредба судије за претходни поступак мора бити прибављена у року од 24 часа од издавања усмене наредбе.
- (3) Истражне радње из члана 116. става 2. тачке а. до д. и г. овог закона могу трајати најдуже до мјесец дана, а из посебно важних разлога могу се, на образложени приједлог Тужиоца, продужити за још мјесец дана, с тим да мјере из тачке а. до ц. могу трајати укупно најдуже шест мјесеци, а мјере из тачке д. и г. укупно најдуже три мјесеца. Захтјев за радњу из члана 116. става 2. тачке ф. овог закона се може односити само на једнократни акт, а захтјев за сваку наредну радњу против истог лица мора садржавати разлоге који оправдавају њену употребу.
- (4) Наредба судије за претходни поступак као и приједлог Тужиоца из става 1. овог члана чувају се у посебном омоту. Тужилац и судија за претходни поступак ће састављањем или пријеписом записника без навођења личних података прикривеног истражиоца и информатора или на други одговарајући начин, спријечити да неовлашћена лица, осумњичени и његов бранилац открију идентитет прикривеног истражиоца и информатора.
- (5) Судија за претходни поступак мора писменом наредбом, без одлагања, обуставити извршење предузетих радњи ако су престали разлози због којих су радње одређене.
- (6) Наредбу из става 1. овог члана извршава полицијски орган. Предузећа која врше пренос информација дужна су Тужиоцу и полицијским органима омогућити провођење мјера из члана 116. става 2. тачке а. овог закона.

Члан 119.
Материјал добијен предузимањем радњи и обавјештавање о предузетим радњама

- (1) По престанку радњи из члана 116. овог закона полицијски органи морају све информације, податке и предмете добијене предузетим радњама, као и извјештај о томе предати Тужиоцу. Тужилац је дужан доставити судији за претходни поступак писмени извјештај о предузетим радњама. На основу поднесеног извјештаја судија за претходни поступак провјерава да ли је поступљено по његовој наредби.
- (2) Ако Тужилац одустане од кривичног гоњења, односно ако информације и подаци прибављени наређеним радњама нису потребни за кривични поступак, уништиће се под надзором судије за претходни поступак, који ће о томе саставити посебни записник. О предузимању радњи, разлозима за њихово предузимање, информацији да добијени материјал није био основ за кривично гоњење и да је уништен, писмено се обавјештава лице против кога је нека од радњи из члана 116. става 2. овог закона била предузета.
- (3) Судија за претходни поступак ће, без одлагања, а након предузимања радњи из члана 116. овог закона, обавијестити лице против којег је радња била предузета. Лице против кога је мјера била предузета може од Суда затражити испитивање законитости наредбе и начина на који је проведена мјера.
- (4) Подаци и информације добијени предузимањем мјера из става 2. члан 116. овог закона чувају се док се чува судски спис.

Члан 120.
“Случајни налази”

Не могу се користити као доказ информације и подаци добијени предузимањем радњи из члана 116. овог закона ако се не односе на кривично дјело из члана 117. овог закона.

Члан 121.
Поступање без судске наредбе или изван њеног оквира

Ако су радње из члана 116. овог закона предузете без наредбе судије за претходни поступак или у супротности с њом, Суд на прибављеним подацима или доказима не може заснивати своју одлуку.

Члан 122.
Кориштење доказа прибављених посебним радњама

Техничке снимке, исправе и предмети прибављени под условима и на начин прописан овим законом могу се користити као докази у кривичном поступку. Прикривени истражилац и информатор из члана 116. става 2.

тачке е. овог закона, као и лица која су провела истражне радње из члана 116. става 2. тачке ф. овог закона могу се саслушати као свјedoци о току провођења радњи.

ГЛАВА X - МЈЕРЕ ЗА ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ ПРИСУСТВА ОСУМЊИЧЕНОГ, ОДНОСНО ОПТУЖЕНОГ И УСПЈЕШНО ВОЂЕЊЕ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Одјељак 1 - Заједничке одредбе

Члан 123. Врсте мјера

- (1) Мјере које се могу предузети према оптуженом за осигурање његове присутности и за успјешно вођење кривичног поступка јесу позив, довођење, забрана напуштања боравишта, јемство и притвор.
- (2) Приликом одлучивања коју ће од наведених мјера примјенити, надлежни орган придржавати ће се услова одређених за примјену појединих мјера, водећи рачуна да се не примјењује тежа мјера ако се иста сврха може постићи блажом мјером.
- (3) Ове мјере укинута ће се и по службеној дужности одмах кад престану разлози који су их изазвали, односно замијенити ће се другом блажом мјером кад за то наступе услови.
- (4) Одредбе ове главе сходно се примјењују и на осумњиченог.

Одјељак 2 - Позив

Члан 124. Достављање и садржај позива

- (1) Присутност оптуженог при извршењу радњи у кривичном поступку осигурава се његовим позивањем.
- (2) Позивање се врши достављањем затвореног писменог позива који садржи: назив органа који позива, име и презиме оптуженог, назив кривичног дјела које му се ставља на терет, мјесто гдје оптужени има да дође, дан и час кад треба да дође, означавање да се позива у својству оптуженог и упозорење да ће у случају недоласка бити принудно доведен, да је дужан одмах обавијестити Тужиоца, односно Суд о промјени адресе, као и о намјери да промијени боравиште и службени печат и потпис Тужиоца, односно судије који позива.
- (3) Кад се оптужени први пут позива, поучиће се у позиву о праву да узме браниоца и да бранилац може бити присутан његовом саслушању.
- (4) Кад се осумњичени први пут позива, поучиће се у позиву о његовим правима у складу с чланом 78. овог закона. До подизања оптужнице позив осумњиченом упућује Тужилац.
- (5) Ако оптужени није у стању одазвати се позиву услед болести или друге неотклоњиве сметње, испитат ће се у мјесту гдје се налази или ће се осигурати његов пријевоз до зграде суда или другог мјеста гдје се радња предузима.

Одјељак 3 - Довођење

Члан 125. Наредба за довођење

- (1) Наредбу да се оптужени доведе може издати Суд ако је донијето рјешење о притвору или ако уредно позвани оптужени не дође, а свој изостанак не оправда, или ако се није могло извршити уредно достављање позива, а из околности очигледно произлази да оптужени избјегава пријем позива.
- (2) Изузетно, у хитним случајевима, наредбу из става 1. овог члана може издати и Тужилац уколико уредно позвани осумњичени не дође а свој изостанак не оправда, с тим што ову наредбу мора одобрити судија за претходни поступак у року од 24 часа од издавања наредбе.
- (3) Наредбу за довођење извршава судска полиција.
- (4) Наредба за довођење издаје се писмено. Наредба садржава: име и презиме оптуженог који се има довести, назив кривичног дјела које му се ставља на терет уз навођење одредбе кривичног закона, разлог због којег се наређује довођење, службени печат и потпис судије који наређује довођење.
- (5) Лице којем је повјерено извршење наредбе предаје наредбу оптуженом и позива га да пође с њим. Ако оптужени то одбије, довешће га принудно.

Одјељак 4 - Забрана напуштања боравишта

Члан 126. Мјере забране

- (1) Ако постоје околности које указују да би оптужени могао побјећи, сакрити се, отићи у непознато мјесто или у иностранство, Суд му може образложеним рјешењем забранити да без одобрења напусти мјесто боравишта.
- (2) Уз мјеру из става 1. овог члана оптуженом може бити забрањено посјећивање одређених мјеста или састајање с одређеним лицима или наређено да се повремено јавља одређеном органу или привремено одузета путна исправа или возачка дозвола, као и забрањено предузимање одређених пословних активности.
- (3) Мјерама из става 1. и 2. овог члана не може се ограничити право оптуженог да комуницира са својим браниоцем.
- (4) Оптужени ће се у рјешењу о изрицању мјера из става 1. и 2. овог члана упозорити да се против њега може одредити притвор ако прекрши изречене забране.
- (5) У току истраге мјере из става 1. и 2. овог члана одређује и укида судија за претходни поступак, послјег подизања оптужнице – судија за претходно саслушање, а након достављања предмета судији, односно вијећу у сврху заказивања главног претреса – тај судија, односно предсједник вијећа.
- (6) Мјере из става 1. и 2. овог члана могу трајати док за то постоји потреба, а најдуже до правоснажности пресуде. Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање или судија, односно предсједник вијећа дужан је да свака два мјесеца испита да ли је примјењена мјера још потребна.
- (7) Против рјешења којим се одређују, продужавају или укидају мјере из става 1. и 2. овог члана странке и бранилац могу поднијети жалбу, а Тужилац и против рјешења којим је његов приједлог за примјену мјере одбијен. О жалби одлучује вијеће из члана 24. став 6. овог закона у року од три дана од дана пријема жалбе. Жалба не задржава извршење рјешења.

Одјељак 5 - Јамство

Члан 127. Услови за одређивање јамства

Оптужени којем се притвор има одредити или му је притвор већ одређен само због бојазни да ће побјећи, може се оставити на слободи, односно може се пустити на слободу ако он лично или ко други за њега пружи јамство да до краја кривичног поступка неће побјећи, а сам оптужени обећа да се неће крити и да без одобрења неће напустити своје боравиште.

Члан 128. Садржај јамства

- (1) Јамство увијек гласи на новчани износ који се одређује с обзиром на тежину кривичног дјела, личне и породичне прилике оптуженог и имовно стање лица које даје јамство.
- (2) Јамство се састоји у полагању готовог новца, папира од вриједности, драгоцености или других покретних ствари веће вриједности које се лако могу уновчити и чувати или у стављању хипотеке за износ јамства на непокретна добра лица које даје јамство или у личној обавези једног или више грађана да ће у случају бјекства оптуженог платити утврђени износ јамства.
- (3) Лице које даје јамство мора доставити доказе о свом имовном стању, поријеклу имовине, власништву и посједу над имовином која се даје као јамство.
- (4) Ако оптужени побјегне, рјешењем ће се одредити да је вриједност дата као јамство приход буџета Босне и Херцеговине.

Члан 129. Престанак јамства

- (1) Оптуженом ће се и поред датог јамства одредити притвор ако на уредан позив не дође а изостанак не оправда, ако се спрема за бјекство или ако се против њега, пошто је остављен на слободи, појави који други законски основ за притвор.
- (2) У случају из става 1. овог члана, јамство се укида. Положени новчани износ, драгоцености, папири од вриједности или друге покретне ствари враћају се, а хипотека се скида. На исти начин се поступа и кад се кривични поступак правоснажно доврши рјешењем о обустави поступка или пресудом.
- (3) Ако је пресудом изречена казна затвора, јамство се укида тек кад осуђени почне издржавати казну.

Члан 130. Рјешење о јамству

У току истраге рјешење о јамству и о његовом укидању доноси судија за претходни поступак, послјег подизања оптужнице – судија за претходно саслушање, а након достављања предмета судији, односно вијећу у сврху заказивања главног претреса, тај судија, односно предсједник вијећа. Рјешење којим се одређује јамство и рјешење којим се јамство укида доноси се по саслушању Тужиоца.

Одјељак 6 - Притвор

Члан 131. Одређивање притвора

- (1) Притвор се може одредити само под условима прописаним у овом закону и само ако се иста сврха не може остварити другом мјером.
- (2) Трајање притвора мора бити сведено на најкраће нужно вријеме. Ако се оптужени налази у притвору, дужност је свих органа који учествују у кривичном поступку и органа који им пружају правну помоћ да поступају с посебном хитношћу.
- (3) У току цијелог поступка притвор ће се укинути чим престану разлози на основу којих је одређен, а притвореник ће се одмах пустити на слободу.

Члан 132. Разлози за притвор

- (1) Ако постоји основана сумња да је одређено лице учинило кривично дјело, притвор му се може одредити:
 - а) ако се крије или ако постоје друге околности које указују на опасност од бјекства,
 - б) ако постоји основана бојазан да ће уништити, сакрити, измијенити или кривотворити доказе или трагове важне за кривични поступак или ако нарочите околности указују да ће ометати кривични поступак утицајем на свједоке, саучеснике или прикриваче,
 - ц) ако нарочите околности оправдавају бојазан да ће поновити кривично дјело или да ће довршити покушано кривично дјело или да ће учинити кривично дјело којим пријети, а за та кривична дјела може се изрећи казна затвора пет година или тежа казна,
 - д) ако се ради о кривичном дјелу за које се може изрећи казна затвора десет година или тежа казна, а усљед начина извршења или посљедица кривичног дјела одређивање притвора неопходно је за сигурност грађана или имовине. У случају када се ради о кривичном дјелу тероризма, сматра се да постоји претпоставка, која се може побијати, да је угрожена сигурност грађана и имовине.
- (2) У случају из става 1. тачке б. овог члана, притвор ће се укинути чим се осигурају докази због којих је притвор одређен.

Члан 133. Опште право задржавања

Лице затечено на извршењу кривичног дјела свако може задржати. Лице које је задржано мора се одмах предати Суду, Тужиоцу или најближем полицијском органу, а ако се то не може учинити, мора се одмах обавијестити један од тих органа.

Члан 134. Надлежност за одређивање притвора

- (1) Притвор се одређује рјешењем Суда, а на приједлог Тужиоца.
- (2) Рјешење о притвору садржи: име и презиме лица које се лишава слободе, кривично дјело које му се ставља на терет, законски основ за притвор, образложење, поуку о праву на жалбу, службени печат и потпис судије који одређује притвор.
- (3) Рјешење о притвору предаје се лицу на кое се односи у часу притварања. У списима се мора назначити час лишења слободе и час предаје рјешења.
- (4) Против рјешења о притвору притворено лице може поднијети жалбу вијећу (члан 24. став 6.) у року од 24 часа од пријема рјешења. Ако се притворено лице први пут испитује по истеку овог рока, може поднијети жалбу приликом тог испитивања. Жалба с преписом записника о испитивању, ако је притворено лице испитано, и рјешење о притвору достављају се одмах вијећу. Жалба не задржава извршење рјешења.
- (5) Ако судија за претходни поступак, односно судија за претходно саслушање, не прихвати приједлог Тужиоца о одређивању притвора, затражиће да о томе одлучи вијеће (члан 24. став 6). Против рјешења вијећа којим се одређује притвор притворено лице може поднијети жалбу, која не задржава извршење рјешења. У погледу предаје рјешења и подношења жалбе примјењују се одредбе става 3. и 4. овог члана.
- (6) У случајевима из става 4. и 5. овог члана, вијеће које одлучује о жалби дужно је донијети одлуку у року од 48 часова.

Члан 135.

Трајање притвора у истрази

- (1) Прије доношења рјешења о одређивању притвора судија за претходни поступак ће преиспитати основаност захтјева за одређивање притвора. По рјешењу судије за претходни поступак, притвор може трајати најдуже мјесец дана од дана лишења слободе. Послије тог рока осумњичени се може задржати у притвору само на основу рјешења о продужењу притвора.
- (2) Притвор се одлуком вијећа (члан 24. став 6), по образложеном приједлогу Тужиоца, може продужити за највише два мјесеца. Против рјешења вијећа допуштена је жалба о којој одлучује вијеће апелационог одјељења Суда. Жалба не задржава извршење рјешења.
- (3) Ако се поступак води за кривично дјело за које се може изрећи казна затвора десет година или тежа казна и ако постоје нарочито важни разлози, притвор се може продужити, по образложеном приједлогу Тужиоца, за још највише три мјесеца. Против рјешења вијећа допуштена је жалба о којој одлучује вијеће апелационог одјељења Суда. Жалба не задржава извршење рјешења.
- (4) Ако се до истека рокова из става 1. до 3. овог члана не потврди оптужница, осумњичени ће се пустити на слободу.

Члан 136. Укидање притвора

- (1) У току истраге, а прије истека рока трајања притвора, судија за претходни поступак може рјешењем укинути притвор по претходном саслушању Тужиоца. Против тог рјешења Тужилац може поднијети жалбу вијећу из члана 24. став 6. овог закона које је дужно донијети одлуку у року од 48 часова.
- (2) Против рјешења којим се одбија приједлог за укидање притвора жалба није допуштена.

Члан 137. Притвор након потврђивања оптужнице

- (1) Притвор се може одредити, продужити или укинути и након потврђивања оптужнице. Контрола оправданости притвора се врши по истеку свака два мјесеца од дана доношења посљедњег рјешења о притвору. Жалба против овог рјешења не задржава његово извршење.
- (2) Након потврђивања оптужнице, притвор може трајати најдуже једну годину. Ако за то вријеме не буде изречена првостепена пресуда, притвор ће се укинути и оптужени пустити на слободу.
- (3) Послије изрицања првостепене пресуде, притвор може трајати најдуже још шест мјесеци. Ако за то вријеме не буде изречена другостепена пресуда којом се првостепена пресуда преиначује или потврђује, притвор ће се укинути и оптужени пустити на слободу. Ако у року од шест мјесеци буде изречена другостепена одлука којом се првостепена пресуда укида, притвор може трајати најдуже још једну годину од изрицања другостепене одлуке.
- (4) Притвор се увијек укида истеком изречене казне.

Члан 138. Одређивање притвора након изрицања пресуде

- (1) Када изрекне пресуду на казну затвора, Суд ће оптуженом одредити притвор, односно притвор ће се продужити ако постоје разлози из члана 132. става 1. тачке а, ц. и д. овог закона, а оптуженом који се налази у притвору укинут ће притвор ако за притвор више не постоје разлози због којих је био одређен. У овом случају доноси се посебно рјешење, а жалба против рјешења не задржава његово извршење.
- (2) Притвор ће се укинути ако је оптужени ослобођен од оптужбе или је оптужба одбијена или ако је оглашен кривим, а ослобођен од казне или је осуђен само на новчану казну или је условно осуђен или је због урачунавања притвора казну већ издржао.
- (3) Притвор који је одређен или продужен по одредбама става 1. овог члана може трајати до правоснажности пресуде, али најдуже док не истекне вријеме трајања казне изречене у првостепеној пресуди.
- (4) На захтјев оптуженог, који се послје изрицања казне затвора налази у притвору, судија, односно предсједник вијећа може оптуженог рјешењем упутити у установу за издржавање казне и прије правоснажности пресуде.

Члан 139. Лишење слободе и задржавање

- (1) Полицијски орган може лице лишити слободе ако постоје основи сумње да је то лице починило кривично дјело и ако постоји ма који разлог предвиђен у члану 132. овог закона, али је полицијски орган дужан да такво лице без одлагања, а најкасније у року од 24 часа спроведе Тужиоцу. Приликом довођења, полицијски орган ће обавијестити Тужиоца о разлозима и о времену лишења слободе. Употреба силе приликом довођења допуштена је у складу са законом.
- (2) Лице лишено слободе мора бити поучено у складу с чланом 5. овог закона.
- (3) Ако лице лишено слободе не буде спроведено Тужиоцу у року из става 1. овог члана, пустиће се на слободу.

- (4) Тужилац је дужан лице лишено слободе испитати без одлагања, а најкасније у року од 24 часа и у том року одлучити да ли ће лице лишено слободе пустити на слободу или ће судији за претходни поступак поставити захтјев за одређивање притвора. Судија за претходни поступак ће одмах, а најкасније у року од 24 часа донијети одлуку о одређивању притвора или о пуштању на слободу.
- (5) Ако судија за претходни поступак не прихвати приједлог за одређивање притвора, поступиће у складу с чланом 134. став 5. овог закона.

Одјељак 7 - Извршење притвора и поступање с притвореницима

Члан 140. Опште одредбе

Притвор се извршава у установама које за ту намјену одреди министар надлежног министарства Босне и Херцеговине у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко Дистриката Босне и Херцеговине. На пословима извршавања притвора могу радити само они упосленици тог министарства који имају потребна знања и вјештине и стручну спрему предвиђену прописима.

Члан 141. Права и слободе притвореника и подаци о притвореницима

- (1) Притвор се извршава на начин да се не вријеђа личност и достојанство притвореника. Овлашћена лица судске полиције и страже установе при извршавању притвора смију употријебити принудна средства само у случајевима одређеним законом.
- (2) Права и слободе притвореника могу бити ограничени само у мјери потребној да се оствари сврха ради које је одређен притвор, спријечи бјекство притвореника, спријечи почињење кривичног дјела и отклони опасност по живот и здравље људи.
- (3) Управа установе прикупља, обрађује и похрањује податке о притвореницима који се односе на идентитет притвореника и њихово психофизичко стање, трајање, продужење и укидање притвора, рад притвореника, понашање притвореника и изречене дисциплинске мјере и слично.
- (4) Евиденцију о притвореницима води надлежно министарство Босне и Херцеговине.

Члан 142. Смјештај притвореника

Притвореници се смјештају у просторије одговарајуће величине које удовољавају потребним здравственим условима. У исту просторију не смију бити смјештена лица различита пола. У правилу, притвореници се неће смјестити у исту просторију с лицима која издржавају казну затвора. Притвореник се неће смјестити заједно с лицима која би на њега могла штетно дјеловати или с лицима с којима би дружење могло штетно утјецати на вођење поступка.

Члан 143. Посебна права притвореника

- (1) Притвореници имају право на осмочасовни непрекидни одмор у времену од 24 часа. Њима ће се осигурати кретање на отвореном простору најмање два часа дневно.
- (2) Притвореник смије код себе имати предмете за личну употребу, хигијенске потрештине, о свом трошку набављати књиге, новине и другу штампу, те имати друге предмете у количини и величини која не омета боравак у просторији и не ремети кућни ред. Приликом пријема у притвор од притвореника ће се приликом личне претраге одузети предмети у вези с кривичним дјелом, а остали предмети које притвореник не смије имати у притвору према његовој ће се упуту похранити и чувати или предати лицу којег одреди притвореник.

Члан 144. Право на комуникацију притвореника са спољним свијетом и браниоцем

- (1) По одобрењу судије за претходни поступак, односно судије за претходно саслушање, и под његовим надзором или надзором лица којег он одреди притвореника имају право посјећивати, у оквиру кућног реда, брачни, односно ванбрачни друг и његови сродници, а на његов захтјев лекар и друга лица. Поједине посјете се могу забранити ако би због тога могла настати штета за вођење поступка.
- (2) Судија за претходни поступак, односно судија за претходно саслушање, ће одобрити конзуларном службенику стране земље посјету притворенику који је држављанин те земље, у складу с кућним редом притвора.
- (3) Притвореник се смије дописивати с лицима изван затвора са знањем и под надзором судије за претходни поступак, односно судије за претходно саслушање, и судије, односно председника вијећа. Притворенику се може забранити слање и примање писама и других пошиљака, али не и слање молбе, притужбе или жалбе.
- (4) Притвореник не може користити мобител али има право, у складу с кућним редом а под надзором

управе притвора, о свом трошку обављати телефонске разговоре. Управа притвора у ту сврху притвореницима осигурава потребан број јавних телефонских прикључака. Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање судија или предсједник вијећа могу због разлога сигурности или постојања неког од разлога из члана 132. става 1. тачке а. до ц. овог закона, рјешењем ограничити или забранити притворенику кориштење телефона.

(5) Притвореник има право слободне и неометане везе с браниоцем.

Члан 145.

Дисциплински преступи притвореника

- (1) За дисциплинске преступе притвореника судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно предсједник вијећа може, на приједлог управника установе, изрећи дисциплинску казну ограничења посјета и дописивања. То се ограничење не односи на везе притвореника с браниоцем или сусрете с конзуларним службеником.
- (2) Дисциплински преступи су све теже повреде које се односе на:
 - а) физичке нападе на друге притворенике, уопсленике или службена лица, односно њихово вријеђање,
 - б) израђивање, примање, уношење, кријумчарење предмета за напад или бјекство,
 - ц) уношење у установу или припремање у установи опојних средстава или алкохола,
 - д) повреде прописа о сигурности на раду, противпожарној заштити, као и спрјечавању посљедица природних непогода,
 - е) намјерно проузроковање веће материјалне штете,
 - ф) недолично понашање пред другим притвореницима или службеним лицима.
- (3) Против рјешења о дисциплинској казни допуштена је жалба вијећу из члана 24. став 6. овог закона у року од 24 часа. жалба не задржава извршење рјешења.
- (4) О примјени принудних мјера према притворенику управа установе ће, без одлагања, извјестити Суд.

Члан 146.

Надзор над извршењем притвора

- (1) Надзор над извршењем притвора обавља предсједник Суда.
- (2) Предсједник Суда или судија којег он одреди дужан је најмање једном у 15 дана обићи притворенике и ако нађе да је потребно, и без присутности судског полицајца, обавијестити се како се притвореници хране, како задовољавају остале потребе и како се с њима поступа. Предсједник Суда, односно судија којег он одреди, дужан је предузети потребне мјере да се отклоне неправилности уочене при обиласку установе. Предсједник Суда не може одредити да судија за претходни поступак умјесто њега обавља надзор над извршавањем притвора.
- (3) Предсједник Суда, судија за претходни поступак или судија, односно предсједник вијећа, неовисно о надзору из става 2. овог члана, могу у свако доба обилазити притворенике, с њима разговарати и од њих примати притужбе.

Члан 147.

Кућни ред у установама за издржавање притвора

Министар надлежног министарства Босне и Херцеговине прописаће кућни ред у установама за издржавање притвора којим ће се поближе уредити извршавање притвора у складу с одредбама овог закона.

ГЛАВА XI - ПОДНЕСЦИ И ЗАПИСНИЦИ

Члан 148.

Начин достављања поднесака

- (1) Оптужница, приједлози, правни лијекови и друге изјаве и саопштења подносе се писмено или се дају усмено на записник.
- (2) Поднесци из става 1. овог члана морају бити разумљиви и садржавати све што је потребно да би се по њима могло поступити.
- (3) Ако у овом закону није друкчије одређено, Суд ће подносиоца поднеска који је неразумљив или не садржи све што је потребно да би се по њему могло поступати позвати да поднесак исправи, односно допуни, а ако он то не учини у одређеном року, Суд ће поднесак одбацити.
- (4) У позиву за исправку, односно допуњу поднеска подносилац ће се упозорити на посљедице пропустања.

Члан 149.

Достављање поднесака противној странци

- (1) Поднесци који се по овом закону достављају противној странци предају се Суду у довољном броју примјерака за Суд и другу странку.
- (2) Ако поднесци из става 1. овог члана нису предати Суду у довољном броју примјерака, Суд ће позвати подносиоца да у одређеном року преда довољан број примјерака. Ако подносилац не поступи по позиву Суда, Суд ће потребне примјерке преписати о трошку подносиоца.

Члан 150.

Кажњавање лица која вријеђају Суд

Суд ће казнити новчаном казном до 5.000 КМ, Тужиоца, браниоца, опуномоћеника, законског заступника и оштећеног који у поднеску или у усменој ријечи вријеђа Суд. Против рјешења о кажњавању допуштена је жалба. О кажњавању Тужиоца извјештава се Високо судско и тужилачко вијеће Босне и Херцеговине, а о кажњавању браниоца извјештава се надлежна адвокатска комора.

Члан 151.

Обавеза састављања записника

- (1) О свакој радњи предузетиј у току кривичног поступка саставиће се записник истодобно кад се радња обавља, а ако то није могуће, онда непосредно последије тога.
- (2) Записник пише записничар. Само кад се обавља претресање стана или лица или се радња предузима ван службених просторија органа, а записничар се не може осигурати, записник може писати лице које предузима радњу.
- (3) Кад записник пише записничар, записник се саставља на тај начин што лице које предузима радњу казује гласно записничару што ће унијети у записник.
- (4) Лицу које се саслушава допустиће се да само казује одговоре у записник. Ово право јој се може ускратити у случају злоупотребе.

Члан 152.

Садржај записника

- (1) Записник садржи: назив органа пред којим се обавља радња, мјесто гдје се обавља радња, дан и час кад је радња започета и завршена, имена и презимена присутних лица, у којем својству радњи присуствују, као и назначење кривичног предмета по којем се предузима радња.
- (2) Записник треба садржавати битне податке о току и садржају предузетие радње. У записник се дословно уносе постављена питања и дати одговори. Ако су приликом предузимања радње одузети предмети или списи, то ће се назначити у записнику, а одузете ствари ће се прикључити записнику или ће се навести гдје се налазе на чувању.
- (3) Приликом предузимања радњи као што је увиђај, претресање стана или лица или препознавање лица или предмета, у записник ће се унијети и подаци који су важни с обзиром на природу такве радње или за утврђивање истовјетности појединих предмета (опис, мјере и величина предмета или трагова, стављање ознаке на предметима и др.), а ако су направљене скице, цртежи, планови, фотографије, филмски снимци и слично, то ће се навести у записнику и прикључити записнику.

Члан 153.

Вођење записника

- (1) Записник се мора водити уредно, у њему се не смије ништа избрисати, додати или мијењати. Прецртана мјеста морају остати читка.
- (2) Сва преиначења, исправке и додаци уносе се на крају записника и морају бити овјерени од стране лица која потписују записник.

Члан 154.

Читање и потписивање записника

- (1) Лица која се саслушавају, као и осумњичени, односно оптужени, бранилац и оштећени имају право прочитати записник или захтијевати да им се прочита. На то је дужно да их упозори лице које предузима радњу, а у записнику ће се назначити да ли је упозорење учињено и да ли је записник прочитан. Записник ће се увијек прочитати ако није било записничара и то ће се назначити у записнику.
- (2) Записник потписује саслушано лице. Ако се записник састоји од више листова, саслушано лице потписује сваки лист.
- (3) На крају записника потписаће се тумач, ако га је било, свједоци чија је присутност обавезна при предузимању истражних радњи, а при претресању и лице које се претреса или чији се стан претреса. Ако записник не пише записничар, записник потписују лица која су присутна радњи. Ако таквих лица нема или нису у стању схватити садржај записника, записник потписују два свједока, осим ако није могуће осигурати њихову присутност.
- (4) Неписмено лице умјесто потписа ставља отисак кажипрста десне руке, а записничар ће испод отиска уписати његово име и презиме. Ако се усљед немогућности да се стави отисак десног кажипрста

ставља отисак неког другог прста или отисак прста лијеве руке, у записнику ће се назначити од којег је прста и с које руке узет отисак.

- (5) Ако саслушано лице одбије да потпише записник или да стави отисак прста, забиљежиће се то у записнику и навест ће се разлог одбијања.
- (6) Ако саслушано лице нема обје руке прочитат ће записник, а ако је неписмено - записник ће му се прочитати и то ће се забиљежити у записнику.
- (7) Ако се радња није могла обавити без прекида, у записнику ће се назначити дан и час кад је настао прекид, као и дан и час кад се радња наставља.
- (8) Ако је било приговора у погледу садржаја записника, навест ће се у записнику и ти приговори.
- (9) Записник на крају потписује лице које је предузело радњу и записничар.

Члан 155.

Снимање аудио-визуелним средствима

- (1) Све предузетие радње у току кривичног поступка, у правилу, снимају се уређајем за звучно снимање. Тужилац или овлашћено службено лице ће о томе претходно обавијестити лице које се испитује, односно саслушава и поучити га да има право да затражи репродуковање снимка како би провјерило своју изјаву.
- (2) Снимак мора садржавати податке из члана 152. става 1. овог закона, податке потребне за идентифицирање лица чија се изјава снима и податак у којем својству то лице даје изјаву. Кад се снимају изјаве више лица, мора се осигурати да се из снимке може јасно разазнати ко је дао изјаву.
- (3) На захтјев саслушаног лица, снимка ће се одмах репродуковати, а исправке или објашњења тог лица ће се снимити.
- (4) У записник о истражној радњи унијет ће се да је извршено звучно снимање, ко је снимање извршио, да је лице које се саслушава претходно обавијештено о снимању, да је снимка репродукована и гдје се звучни снимак чува ако није приложена списима предмета.
- (5) Тужилац може одредити да се звучни снимак у цјелини или дјелимично препише. Тужилац ће пријепис прегледати, овјерити и прикључити записнику о предузимању истражне радње.
- (6) Звучни снимак чува се до времена до којег се чува и кривични спис.
- (7) Тужилац може допустити да лица која имају оправдан интерес помоћу уређаја за звучно снимање сниме извођење истражне радње.
- (8) Одредбе става л. до 7. овог члана сходно се примјењују и кад се обавља филмско или друго снимање истражне радње.
- (9) Снимци из става 1. до 8. овог члана не могу се јавно приказивати, без писменог одобрења странака и учесника снимљене радње.

Члан 156.

Сходна примјена других одредби овог закона

За записник о главном претресу важе и одредбе члана 253. и 254. овог закона.

Члан 157.

Записник о вијећању и гласању

- (1) О вијећању и гласању саставиће се посебан записник.
- (2) Записник о вијећању и гласању судског вијећа садржи ток гласања и одлуку која је донесена.
- (3) Записник о вијећању и гласању потписују сви чланови вијећа и записничар. Одвојена мишљења прикључиће се овом записнику, ако нису унесена у записник.
- (4) Записник о вијећању и гласању затвориће се у посебан омот. Овај записник може разгледати само вијеће апелационог одјељења кад рјешава о правном лијеку и у том случају дужно је да записник поновно затвори у посебан омот и да на омоту назначи да је разгледало записник.

ГЛАВА XII - РОКОВИ

Члан 158.

Рокови предаје поднесака

- (1) Рокови предвиђени овим законом не могу се продужавати, осим када то овај закон изричито допушта. Ако је у питању рок који је овим законом одређен ради заштите права одбране и других процесних права осумњиченог, односно оптуженог, тај рок се може скратити ако то захтијева осумњичени, односно оптужени писмено или усмено на записник пред Судом.
- (2) Кад је изјава везана за рок сматра се да је дата у року ако је прије него што рок истекне предата оном ко је овлашћен да је прими.
- (3) Кад је изјава упућена преко поште препорученом поштиљком, телеграфом или другим телекомуникацијским средством, дан слања или предаје пошти сматра се као дан предаје онеме коме је упућена.
- (4) Осумњичени, односно оптужени који се налази у притвору може изјаву која је везана за рок дати и

на записник код Суда или је предати управи затвора, а лице које се налази на издржавању казне или се налази у некој установи ради примјене мјере сигурности или одгојне мјере може такву изјаву предати управи установе у којој је смјештено. Дан кад је састављен такав записник, односно кад је изјава предата управи установе сматра се као дан предаје органу који је надлежан да је прими.

- (5) Ако је поднесак који је везан за рок због незнања или очигледне омашке подносиоца предат или упућен ненадлежном суду прије истека рока, па Суду стигне послје истека рока, сматрат ће се да је на вријеме поднесен.

Члан 159. Рачунање рокова

- (1) Рокови се одређују на часове, дане, мјесеце и године.
(2) Час или дан кад је достављање или саопштење извршено, односно у који пада догађај од када треба рачунати трајање рока, не урачунава се у рок већ се за почетак рока узима први наредни час, односно дан. У један дан рачуна се 24 часа, а мјесец се рачуна по календарском времену.
(3) Рокови одређени по мјесецима, односно годинама завршавају се протеком оног дана посљедњег мјесеца, односно године који по свом броју одговара дану кад је рок отпочео. Ако нема тога дана у посљедњем мјесецу, рок се завршава посљедњег дана тог мјесеца.
(4) Ако посљедњи дан рока пада на државни празник или у суботу или у недјељу или у неки други дан када државни орган не ради, рок истиче протеком првог наредног радног дана.

Члан 160. Услови за повраћај у пређашње стање

- (1) Оптуженом који из оправданих разлога пропусти рок за изјаву жалбе на пресуду или на рјешење о примјени мјере сигурности или одгојне мјере или о одузимању имовинске користи, Суд ће допустити повраћај у пређашње стање ради подношења жалбе ако у року од осам дана од дана престанка узрока због којег је пропустио рок поднесе молбу за повраћај у пређашње стање и ако истодобно с молбом преда и жалбу.
(2) Послије протеча рока од три мјесеца од дана пропуштања не може се тражити повраћај у пређашње стање.

Члан 161. Одлучивање о повраћају у пређашње стање

- (1) О повраћају у пређашње стање одлучује судија, односно предсједник вијећа које је донијело пресуду или рјешење које се побија жалбом.
(2) Против рјешења којим се допушта повраћај у пређашње стање није допуштена жалба.

Члан 162. Посљедице подношења молбе за повраћај у пређашње стање

Молба за повраћај у пређашње стање не задржава, по правилу, извршење пресуде, односно рјешења о примјени мјере сигурности или одгојне мјере или о одузимању имовинске користи, али Суд може одлучити да се с извршењем застане до доношења одлуке по молби.

ГЛАВА XIII - ДОНОШЕЊЕ И САОПШТАВАЊЕ ОДЛУКА

Члан 163. Врсте одлука

- (1) У кривичном поступку одлуке се доносе у облику пресуде, рјешења и наредбе.
(2) Пресуду доноси само Суд, а рјешење и наредбу доносе и други органи који учествују у кривичном поступку.

Члан 164. Одлучивање у сједници о вијећању и гласању

- (1) Одлуке вијећа доносе се послје усменог вијећања и гласања. Одлука је донесена кад је за њу гласала већина чланова вијећа.
(2) Предсједник вијећа руководи вијећањем и гласањем и гласа посљедњи. Он је дужан да се стара да се сва питања свестрано и потпуно размотре.
(3) Ако се у погледу појединих питања о којима се гласа гласови подијеле на више различитих мишљења, тако да ниједно од њих нема већину, раздвојиће се питањима и гласање ће се понављати док се не постигне већина. Ако се на тај начин не постигне већина, одлука ће се донијети тако што ће се гласови који су најнеповољнији за оптуженог прибројити гласовима који су од ових мање

- неповољни, све док се не постигне потребна већина.
- (4) Чланови вијећа не могу одбити да гласају о питањима која постави предсједник вијећа, али члан вијећа који је гласао да се оптужени ослободи или да се пресуда укине и остао у мањини, није дужан гласати о санкцији. Ако не гласа, узет ће се као да је пристао на глас који је за оптуженог најповољнији.

Члан 165.
Начин гласања

- (1) При одлучивању прво се гласа је ли Суд надлежан, је ли потребно допунити поступак, као и о другим претходним питањима. Кад се донесе одлука о претходним питањима, прелази се на одлучивање о главној ствари.
- (2) При одлучивању о главној ствари прво ће се гласати је ли оптужени учинио кривично дјело и је ли кривично одговоран, а затим ће се гласати о казни, другим кривичноправним санкцијама, трошковима кривичног поступка, имовинскоправним захтјевима и осталим питањима о којима треба донијети одлуку.
- (3) Ако је исто лице оптужено за више кривичних дјела, гласаће се о кривичној одговорности и казни за свако од тих дјела, а затим о јединственој казни за сва дјела.

Члан 166.
Тајно засједање

- (1) Вијећање и гласање обавља се у тајном засједању.
- (2) У просторији у којој се обавља вијећање и гласање могу бити присутни само чланови вијећа и записничар.

Члан 167.
Саопштавање одлука

- (1) Ако овим законом није друкчије одређено, одлуке се саопштавају лицима усменим објављивањем, ако су присутни, а достављањем овјереног преписа одлуке, ако су одсутни.
- (2) Ако је одлука усмено саопштена, то ће се назначити у записнику и у спису, а лице којем је саопштење учињено - потврдиће то својим потписом. Ако лице изјави да се неће жалити, овјерени пријепис усмено саопштене одлуке неће му се доставити, ако овим законом није друкчије одређено.
- (3) Преписи одлука против којих је допуштена жалба достављају се с упутством о праву на жалбу.

ГЛАВА XIV - ДОСТАВЉАЊЕ ПИСМЕНА

Члан 168.
Начин достављања

- (1) Писмена се достављају, по правилу, преко поште. Достављање се може обављати и преко службеног лица органа који је одлуку донио или непосредно код тог органа.
- (2) Позив за главни претрес или друге позиве Суд може и усмено саопштити лицу које се налази пред Судом, уз поуку о посљедицама недоласка. Усмено позивање забиљежиће се у записнику који ће позвано лице потписати, осим ако је то позивање забиљежено у записнику о главном претресу. Сматра се да је тиме извршено пуноважно достављање.

Члан 169.
Лично достављање

Писмено за које је у овом закону одређено да се има лично доставити предаје се непосредно лицу којем је упућено. Ако се лице којем се писмено мора лично доставити не затекне на мјесту гдје се достављање има извршити, достављач ће се обавијестити кад и на ком мјесту може то лице да затекне и оставиће код једног од лица из члана 170. овог закона писмену обавијест да ради примања писмена буде у одређени дан и час у свом стану или на свом радном мјесту. Ако и послје овог достављач не затекне лице којем се писмено доставља, поступиће по одредби члана 170. става 1. овог закона. Тиме се сматра да је достављање извршено.

Члан 170.
Посредно достављање

- (1) Писмена за која у овом закону није одређено да се морају лично доставити достављају се такође лично, али таква писмена у случају да се примлац не затекне у стану или на радном мјесту могу се предати коме од његових одраслих чланова домаћинства, који је дужан да прими писмено. Ако се они не затекну у стану писмено се предаје сусједу, ако он на то пристаје. Ако се достављање обавља на радном мјесту лица којем се писмено има доставити, а то лице се тамо не затекне, писмено се може уручити лицу овлашћеном за пријем поште које је дужно примити писмено или лицу које је запослено на истом мјесту, ако оно пристаје примити писмено.

- (2) Ако се утврди да је лице којем се писмено доставља одсутно и да му лице из става 1. овог члана због тога не може писмено на вријеме предати, писмено ће се вратити уз назначење гдје се одсутни налази.

Члан 171. Садржај личног достављања

- (1) Осумњиченом, односно оптуженом ће се лично доставити позив за прво испитивање у истрази, позив за главни претрес и позив за претрес за одређивање санкције.
- (2) Оптуженом који нема браниоца, лично ће се доставити оптужница, пресуда и друге одлуке од чијег достављања тече рок за жалбу, као и жалба противне странке која се доставља ради одговора. По захтјеву оптуженог, пресуда и друге одлуке доставиће се лицу којег он одреди.
- (3) Ако оптуженом који нема браниоца треба доставити пресуду којом му је изречена казна затвора, а достављање се не може извршити на његову досадашњу адресу, Суд ће оптуженом поставити браниоца по службеној дужности, који ће вршити ову дужност док се не сазна нова адреса оптуженог. Постављеном браниоцу ће се одредити потребан рок за упознавање са списом, а послје тога ће се пресуда доставити постављеном браниоцу и поступак наставити. Ако је у питању која друга одлука од чијег достављања тече рок за жалбу или жалба противне странке која се доставља ради одговора, та ће се одлука, односно жалба истаћи на огласној табли Суда. По протеку рока од осам дана од дана истицања сматра се да је извршено пуноважно достављање.
- (4) Ако оптужени има браниоца, оптужница и све одлуке од чијег достављања тече рок за жалбу, као и жалба противне странке која се доставља ради одговара, доставиће се бранилацу и оптуженом по одредбама члана 170. овог закона. У том случају, рок за изјаву правног лијека, односно одговора на жалбу тече од дана достављања писмена оптуженом или бранилацу. Ако се оптуженом не може доставити одлука, односно жалба зато што није пријавио промјену адресе, та ће се одлука, односно жалба истаћи на огласној табли Суда. По протеку рока од осам дана од дана истицања сматра се да је извршено пуноважно достављање.
- (5) Ако се писмено доставља бранилацу оптуженог, а он има више браниоца, довољно је да се писмено достави једном од њих.

Члан 172. Доставница

- (1) Потврду о извршеном достављању (доставници) потписују прималац и достављач. Прималац ће на доставници сам назначити дан пријема.
- (2) Ако је прималац неписмен или није у стању да се потпише, достављач ће га потписати, назначити дан пријема и ставити напомену зашто је потписао примаоца.
- (3) Ако прималац одбије да потпише доставницу, достављач ће то забиљежити на доставници и назначити дан предаје. Тиме је достављање извршено.

Члан 173. Одбијање пријема писмена

Кад прималац или одрасли члан његовог домаћинства одбије да прими писмено, достављач ће забиљежити на доставници дан, час и разлог одбијања пријема, а писмено ће оставити у стану примаоца или у просторији гдје је он запослен. Тиме је достављање извршено.

Члан 174. Посебни случајеви достављања

- (1) Лицима лишеним слободе достављање се врши у Суду или преко управе установе у којој су смјештени.
- (2) Лицима која уживају право имунитета у Босни и Херцеговини, ако међународни уговори шта друго не одређују, достављање се извршава преко надлежног министарства Босне и Херцеговине.
- (3) Достављање држављанима Босне и Херцеговине, ако се не примјењује поступак предвиђен у члану 408. и 409. овог закона, извршава се посредством дипломатског или конзуларног представништва Босне и Херцеговине у иностраној држави, под условом да се страна држава не противи таквом начину достављања и да лице којем се достављање обавља добровољно пристаје да прими писмено. Овлашћени запосленик дипломатског или конзуларног представништва потписује доставницу као достављач ако је писмено уручено у самом представништву, а ако је писмено достављено поштом - потврђује то на доставници.

Члан 175. Достављање Тужиоцу

- (1) Тужиоцу се одлуке и друга писмена или обавјештења достављају предајом писарници Тужилаштва.
- (2) Кад се врши достављање одлука код којих од дана достављања тече рок, као дан достављања сматра се дан предаје писмена писарници Тужилаштва.

Члан 176.
Сходна примјена одредби другог закона

У случајевима који нису предвиђени овим законом достављање се врши по одредбама које важе за парнични поступак пред Судом.

Члан 177.
Обавјештавање телеграмом или телефоном

- (1) Лица која учествују у поступку, осим оптуженог, могу се о позиву за главни претрес или другом позиву, као и о одлуци о одлагању главног претреса или других заказаних радњи, обавјестити телеграмом или телефоном, ако се према околностима може претпоставити да ће обавијест извршену на тај начин примити лице којем је упућено.
- (2) О позивању или обавјештавању о одлукама које је извршено на начин из става 1. овог члана, саставиће се на спису службена забиљешка.
- (3) Према лицу које је обавијештено, односно којем је одлука упућена на начин из става 1. овог члана, могу наступити штетне посљедице предвиђене за пропуштање само ако се утврди да је оно благовремено примило позив, односно одлуку и да је било поучено о посљедицама пропуштања.

ГЛАВА XV - ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА

Члан 178.
Правоснажност одлука

- (1) Пресуда постаје правоснажна кад се више не може побијати жалбом или кад жалба није допуштена.
- (2) Правоснажна пресуда извршава се кад је извршено њено достављање и када за извршење не постоје законске сметње. Ако није поднесена жалба или су се странке одрекле или одустале од жалбе, пресуда је извршна истеком рока за жалбу, односно од дана одрицања или одустанка од поднесене жалбе.
- (3) За извршење правоснажних пресуда надлежан је Суд.
- (4) Ако је војни старјешина осуђен на казну, Суд ће овјерени пријепис правоснажне пресуде доставити органу надлежном за послове одбране у којем се осуђени води у евиденцији.

Члан 179.
Немогућност наплате новчане казне

Ако се новчана казна прописана у овом закону не може наплатити, Суд ће поступити на начин прописан у КЗ БиХ.

Члан 180.
Извршење одлуке о трошковима поступка и о одузимању предмета

- (1) Извршење пресуде у погледу трошкова кривичног поступка, одузимања имовинске користи и имовинскоправних захтјева обавља Суд по одредбама које важе за извршни поступак и које се примјењују у мјесту гдје се одлука има извршити.
- (2) Принудна наплата трошкова кривичног поступка у корист буџета Босне и Херцеговине врши се по службеној дужности. Трошкови принудне наплате претходно се исплаћују из средстава Суда.
- (3) Ако је у пресуди изречена мјера сигурности одузимања предмета, Суд ће одлучити хоће ли се такви предмети продати по одредбама које важе за извршни поступак или ће се предати криминалистичком музеју или другој установи или ће се уништити. Новац добијен продајом предмета приход је буџета Босне и Херцеговине.
- (4) Одредба става 3. овог члана сходно се примјењује и кад се донесе одлука о одузимању предмета на основу члана 391. овог закона.
- (5) Правоснажна одлука о одузимању предмета може се ван случаја понављања кривичног поступка измијенити у парничном поступку ако се појави спор о власништву одузетих предмета.

Члан 181.
Извршност одлука

- (1) Ако овим законом није друкчије одређено, рјешење се извршава кад постане правоснажно. Наредба се извршава одмах, ако орган који је наредбу издао не нареди другачије.
- (2) Правоснажност рјешења наступа кад се оно не може побијати жалбом или кад жалба није допуштена.
- (3) Рјешење и наредбу, ако није другачије одређено, објављује орган који је ту одлуку донио. Ако је Суд рјешењем одлучио о трошковима кривичног поступка, наплата тих трошкова врши се по одредбама

члана 180. става 1. и 2. овог закона.

Члан 182.
Сумња у допуштеност извршења

- (1) Ако се појави сумња у допуштеност извршења судске одлуке или о рачунању казне или ако у правоснажној пресуди није одлучено о урачунавању притвора или раније издржане казне или урачунавање није правилно обављено, о томе ће одлучити посебним рјешењем судија, односно предсједник вијећа које је судило у првом степену. Жалба не задржава извршење рјешења, осим ако Суд не одреди другачије.
- (2) Ако се појави сумња о тумачењу судске одлуке, о томе одлучује судија, односно вијеће које је донијело правоснажну одлуку.

Члан 183.
Правоснажност одлуке о имовинскоправном захтјеву

Кад је одлука којом је одлучено о имовинскоправном захтјеву постала правоснажна, оштећеном ће се на његов захтјев издати овјерен препис одлуке с назначењем да је одлука извршна.

Члан 184.
Прописи о кривичној евиденцији

Прописе о кривичној евиденцији доноси министар надлежног министарства Босне и Херцеговине.

ГЛАВА XVI - ТРОШКОВИ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Члан 185.
Врсте трошкова

- (1) Трошкови кривичног поступка су издаци учињени поводом кривичног поступка од његовог покретања до његовог завршетка.
- (2) Трошкови кривичног поступка обухватају:
 - а) трошкове за свједоке, вјештаке, тумаче и стручна лица и трошкове увиђаја,
 - б) подвозне трошкове осумњиченог, односно оптуженог,
 - ц) издатке за довођење осумњиченог, односно оптуженог или лица лишеног слободе,
 - д) подвозне и путне трошкове службених лица,
 - е) трошкове лијечења осумњиченог, односно оптуженог док се налази у притвору, као и трошкове порођаја, осим трошкова који се исплаћују из фонда за здравствено осигурање,
 - ф) трошкове техничког прегледа возила, анализе крви и пријевоза леша до мјеста обдукције,
 - г) паушални износ,
 - х) награду и нужне издатке браниоца,
 - и) нужне издатке оштећеног и његовог законског заступника.
- (3) Паушални износ утврђује се у оквиру износа одређених одговарајућим прописом, с обзиром на трајање и сложеност поступка и имовно стање лица обавезног да плати овај износ.
- (4) Трошкови из става 2. тачке а. до ф. овог члана и нужни издаци постављеног браниоца исплаћују се унапријед из средстава Тужилаштва, односно Суда, а наплаћују се касније од лица која су дужна да их накнаде по одредбама овог закона. Орган који води кривични поступак дужан је да све трошкове који су унапријед уплаћени унесе у попис који се прилаже спису.
- (5) Трошкови превођења на језик странке, свједока или других лица која учествују у кривичном поступку а који настају примјеном одредби овог закона неће се наплаћивати од лица која су по одредбама овог закона дужна да накнаде трошкове кривичног поступка.

Члан 186.
Одлука о трошковима

- (1) У свакој пресуди и рјешењу којим се обуставља кривични поступак одлучиће се ко сноси трошкове поступка и колико они износе.
- (2) Ако недостају подаци о висини трошкова, Суд ће донијети посебно рјешење о висини трошкова, кад се ти подаци прибаве. Захтјев с подацима о висини трошкова може се поднијети најкасније у року од шест мјесеци од дана достављања правоснажне пресуде или рјешења о обустави кривичног поступка лицу које има право да постави такав захтјев.
- (3) Кад је одлука о трошковима садржана у посебном рјешењу, о жалби против тог рјешења одлучује вијеће апелационог одјељења.

Члан 187.
Остали трошкови

- (1) Осумњичени, односно оптужени, бранилац, законски заступник, свједок, вјештак, преводилац и стручно лице, без обзира на исход кривичног поступка, сnose трошкове свог довођења, одгађања истражне радње или главног претреса, и остале трошкове поступка које су проузроковали својом кривњом, као и одговарајући дио паушалног износа.
- (2) О трошковима из става 1. овог члана доноси се посебно рјешење, осим ако се о трошковима које сноси оптужени рјешава у одлуци о главној ствари.

Члан 188.
Трошкови поступка кад се оптужени огласи кривим

- (1) Кад Суд оптуженог огласи кривим, изрећи ће у пресуди да је дужан да накнади трошкове кривичног поступка.
- (2) Лице које је оптужено за више кривичних дјела неће се осудити на накнаду трошкова у погледу дјела за која је ослобођено оптужбе, уколико се ти трошкови могу издвојити из укупних трошкова.
- (3) У пресуди којом је више оптужених оглашено кривим, Суд ће одредити колики ће дио трошкова сносити сваки од њих, а ако то није могуће осудиће све оптужене да солидарно сnose трошкове. Плаћање паушалног износа одредиће се за сваког оптуженог посебно.
- (4) У одлуци којом рјешава о трошковима, Суд може ослободити оптуженог дужности да накнади у цјелини или дјелимично трошкове кривичног поступка из члана 185. става 2. тачке а. до х. овог закона, ако би њиховим плаћањем било доведено у питање издржавање оптуженог или лица које је он дужан да издржава. Ако се ове околности утврде након доношења одлуке о трошковима, судија може издати посебно рјешење којим ослобађа оптуженог дужности накнаде трошкова кривичног поступка.

Члан 189.
Трошкови поступка у случају обуставе поступка, ослобађајуће или одбијајуће пресуде

- (1) Кад се обустави кривични поступак или кад се донесе пресуда којом се оптужени ослобађа оптужбе или којом се оптужба одбија, изрећи ће се у рјешењу, односно пресуди да трошкови кривичног поступка из члана 185. става 2. тачке а. до ф. овог закона, као и нужни издаци оптуженог и нужни издаци и награда браниоца падају на терет буџетских средстава, осим у случајевима одређеним у ставу 2. овог члана.
- (2) Лице које је свјесно поднијело лажну пријаву, сносиће трошкове кривичног поступка.
- (3) Кад Суд одбије оптужбу због ненадлежности, одлуку о трошковима донијеће надлежни суд.
- (4) Ако захтјев за накнаду нужних издатака и награде из става 1. овог члана не буде усвојен или Суд о њему не донесе одлуку у року од три мјесеца од дана подношења захтјева, оптужени и бранилац имају право да потраживања остварују у парничном поступку против Босне и Херцеговине.

Члан 190.
Награда и нужни издаци браниоца

Награду и нужне издатке браниоца дужно је платити заступано лице, без обзира на то ко је по одлуци Суда дужан сносити трошкове кривичног поступка, осим ако по одредбама овог закона награда и нужни издаци браниоца падају на терет средстава Суда. Ако је осумњиченом, односно оптуженом био постављен бранилац, а плаћањем награде и нужних издатака би било доведено у питање његово издржавање или издржавање лица које је обавезан издржавати, награда и нужни издаци браниоца исплатиће се из средстава Суда.

Члан 191.
Трошкови поступка по правним лијековима

О дужности плаћања трошкова у поступку по правним лијековима одлучује се у складу с одредбама чланова 185. до 190. овог закона.

Члан 192.
Посебни прописи о накнади трошкова

Детаљније прописе о накнади трошкова кривичног поступка и висини паушалног износа доноси Вијеће министара Босне и Херцеговине.

ГЛАВА XVII - ИМОВИНСКОПРАВНИ ЗАХТЈЕВИ

Члан 193.

Предмет имовинскоправног захтјева

- (1) Имовинскоправни захтјев који је настао усљед извршења кривичног дјела распривиће се на приједлог овлашћеног лица у кривичном поступку ако се тиме не би знатно одуговлачио овај поступак.
- (2) Имовинскоправни захтјев може се односити на накнаду штете, поврат ствари или поништавање одређеног правног посла.

Члан 194.

Подношење приједлога за остваривање имовинскоправног захтјева

- (1) Приједлог за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку може поднијети лице које је овлашћено да такав захтјев остварује у парничном поступку.
- (2) Ако је усљед кривичног дјела оштећена имовина Босне и Херцеговине, орган овлашћен законом да се стара о заштити те имовине може у кривичном поступку учествовати у складу с овлашћењима која има на основу тог закона.

Члан 195.

Поступак за остваривање имовинскоправног захтјева

- (1) Приједлог за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку подноси се Суду.
- (2) Приједлог се може поднијети најкасније до завршетка главног претреса, односно претреса за изрицање кривичноправне санкције пред Судом.
- (3) Лице овлашћено на подношење приједлога дужно је да одређено означи свој захтјев и да поднесе доказе.
- (4) Ако овлашћено лице није поднијело приједлог за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку до потврђивања оптужнице, биће обавијештено да тај приједлог може поднијети до завршетка главног претреса, односно претреса за изрицање кривичноправне санкције. Ако су усљед кривичног дјела оштећена средства Босне и Херцеговине, а приједлог није поднесен, Суд ће о томе обавијестити орган из члана 194. става 2. овог закона.
- (5) Ако овлашћено лице не поднесе имовинскоправни захтјев до завршетка главног претреса или ако предложи упућивање на парнични поступак, а подаци кривичног поступка пружају поуздан основ за потпуно или дјелимично рјешење имовинскоправног захтјева, Суд ће у осуђујућој пресуди одлучити да се оптуженом изрекне мјера одузимања имовинске користи.

Члан 196.

Одустајање од приједлога

- (1) Овлашћено лице може до завршетка главног претреса, односно претреса за изрицање кривичноправне санкције одустати од приједлога за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку и остваривати га у парничном поступку. У случају одустајања од приједлога, такав приједлог се не може поново поднијети, осим ако овим законом није другачије одређено.
- (2) Ако је имовинскоправни захтјев последице поднесеног приједлога а прије завршетка претреса за одређивање санкције прешао на друго лице правилима имовинског права, позваће се то лице да се изјасни да ли остаје код приједлога. Ако се уредно позвани не одазове, сматра се да је одустао од приједлога.

Члан 197.

Обавезе Тужиоца и Суда у вези утврђивања чињеница

- (1) Тужилац је дужан да прикупи доказе и извиди све што је потребно за одлучивање о имовинскоправном захтјеву везаном за кривично дјело.
- (2) Суд ће испитати оптуженог о чињеницама везаним за приједлог овлашћеног лица.

Члан 198.

Одлучивање о имовинскоправном захтјеву

- (1) О имовинскоправном захтјеву одлучује Суд.
- (2) У пресуди којом оптуженог оглашава кривим Суд може оштећеном досудити имовинскоправни захтјев у цјелини или му може досудити имовинскоправни захтјев дјелимично, а за остатак га упутити на парнични поступак. Ако подаци кривичног поступка не пружају поуздан основ ни за потпуно ни за дјелимично пресуђење, Суд ће оштећеног упутити да имовинскоправни захтјев у цјелини може да остварује у парничном поступку.
- (3) Кад Суд донесе пресуду којом се оптужени ослобађа оптужбе или којом се оптужба одбија или кад рјешењем обустави кривични поступак, упутиће оштећеног да имовинскоправни захтјев може остваривати у парничном поступку.

Члан 199.

Одлука о предаји ствари оштећеном

Ако се имовинскоправни захтјев односи на поврат ствари, а Суд установи да ствар припада оштећеном и да се налази код оптуженог или код неког од учесника на главном претресу или код лица којем су они дали ствар на чување, одредиће у пресуди да се ствар преда оштећеном.

Члан 200.

Одлучивање о поништавању одређеног правног посла

Ако се имовинскоправни захтјев односи на поништавање одређеног правног посла, а Суд утврди да је захтјев основан, изрећи ће у пресуди потпуно или дјелимично поништавање тог правног посла, с посљедицама које отуда проистичу, не дирајући у права трећих лица.

Члан 201.

Измјена одлуке о имовинскоправном захтјеву

- (1) Суд може измијенити правоснажну пресуду која садржи одлуку о имовинскоправном захтјеву само поводом понављања кривичног поступка.
- (2) Изван случаја из става 1. овог члана, осуђени, односно његови наследници могу само у парничном поступку захтјевати да се правоснажна пресуда којом је одлучено о имовинскоправном захтјеву измијени и то ако постоје услови за понављање поступка одредбама које важе за парнични поступак.

Члан 202.

Привремене мјере обезбјеђења

- (1) Привремене мјере обезбјеђења имовинскоправног захтјева насталог усљед извршења кривичног дјела могу се одредити у кривичном поступку по одредбама које важе за извршни поступак.
- (2) Рјешење из става 1. овог члана доноси Суд. Допуштена је жалба против овог рјешења о којој одлучује вијеће из члана 24. став 6. овог закона. Жалба не задржава извршење рјешења.

Члан 203.

Враћање ствари у току поступка

- (1) Ако је ријеч о стварима које несумњиво припадају оштећеном, а не служе као доказ у кривичном поступку, те ће се ствари предати оштећеном и прије завршетка поступка.
- (2) Ако се више оштећених споре о својини на ствари, упутиће се на парнични поступак, а Суд ће у кривичном поступку одредити само чување ствари као привремену мјеру обезбјеђења.
- (3) Ствари које служе као доказ одузет ће се привремено и по завршетку поступка вратити власнику. Ако је оваква ствар неопходно потребна власнику, она му се може вратити и прије завршетка поступка, уз обавезу да је на захтјев донесе.

Члан 204.

Мјере обезбјеђења према трећим лицима

- (1) Ако оштећени има захтјев према трећем лицу због тога што се код њега налазе ствари прибављене кривичним дјелом или због тога што је оно усљед кривичног дјела остварило имовинску корист, Суд може у кривичном поступку, на приједлог овлашћеног лица (члан 194.) и по одредбама које важе за извршни поступак, одредити привремене мјере обезбјеђења и према том трећем лицу. Одредбе члана 202. става 2. овог закона примјењују се и у овом случају.
- (2) У пресуди којом се оптужени оглашава кривим Суд ће или укинути мјере из става 1. овог члана, ако већ раније нису укинуте или ће оштећеног упутити на парнични поступак, с тим што ће се ове мјере укинути ако парнични поступак не буде покренут у року који одреди Суд.

ГЛАВА XVIII - ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

Члан 205.

Обустава поступка у случају смрти осумњиченог, односно оптуженог

Кад се у току кривичног поступка установи да је осумњичени, односно оптужени умро, поступак ће се обуставити.

Члан 206.

Поступак у случају неурачунљивости осумњиченог, односно оптуженог

Ако се у току поступка утврди да је осумњичени, односно оптужени у вријеме извршења кривичног дјела био неурачунљив, Суд доноси одговарајућу одлуку у складу с чланом 389. овог закона. Ако се осумњичени,

односно оптужени налази у притвору или у психијатријској установи, неће се пустити на слободу већ ће Суд донијети рјешење о његовом привременом задржавању у трајању до 30 дана од дана доношења рјешења.

Члан 207.

Душевно обољење осумњиченог, односно оптуженог у току поступка

Кад се у току кривичног поступка утврди да је осумњичени, односно оптужени по учињеном кривичном дјелу оболио од каквог душевног обољења, рјешењем ће се прекинути кривични поступак (члан 388).

Члан 208.

Примјена правила међународног права

- (1) У погледу искључења кривичног гоњења за странце који уживају право имунитета у Босни и Херцеговини, примјењују се правила међународног права.
- (2) У случају сумње да ли се ради о лицима из става 1. овог члана, Суд ће се за објашњење обратити надлежном министарству Босне и Херцеговине.

Члан 209.

Одобрење за кривично гоњење

Кад је законом прописано да је за кривично гоњење појединих лица потребно претходно одобрење надлежног државног органа, Тужилац не може провести истрагу нити подићи оптужницу ако не поднесе доказ да је одобрење дато.

Члан 210.

Посебни услови за кривично гоњење

- (1) У случају када је кривично дјело извршено ван територије Босне и Херцеговине, Тужилац може предузети кривично гоњење ако је то кривично дјело прописано у закону Босне и Херцеговине.
- (2) У случају из става 1. овог члана Тужилац ће предузети кривично гоњење само у случају ако је извршено дјело прописано као кривично дјело и по закону државе на чијој је територији кривично дјело извршено. Ни у том случају кривично гоњење се неће предузети ако се по закону те државе кривично гоњење предузима по захтјеву оштећеног, а такав захтјев није поднесен.
- (3) Тужилац може предузети кривично гоњење без обзира на закон државе на чијој је територији кривично дјело извршено, у случају да се ради о кривичном дјелу против интегритета Босне и Херцеговине или ако се то дјело сматра кривичним дјелом према правилима међународног права.

Члан 211.

Кажњавање за одуговлачење поступка

- (1) Суд може у току поступка казнити новчаном казном до 5.000 КМ Тужиоца, браниоца, опуномоћеника, законског заступника или оштећеног, ако су њихови поступци очигледно управљени на одуговлачење кривичног поступка.
- (2) О кажњавању Тужиоца обавијестиће се Високо судско и тужилачко вијеће Босне и Херцеговине, а о кажњавању браниоца обавијестиће се надлежна адвокатска комора.

Члан 212.

Давање података из казнене евиденције

- (1) Подаци из казнене евиденције могу се дати судовима, тужилаштвима и органима унутрашњих послова у вези с кривичним поступком који се води против лица које је раније било осуђивано, као и надлежним органима за извршење кривичноправних санкција и надлежним органима који учествују у поступку давања амнестије, помиловања или брисања осуде.
- (2) Подаци из казнене евиденције могу се, на образложени захтјев, дати и државним органима ако још трају одређене мјере сигурности или правне посљедице осуде.
- (3) Грађанима се, на њихов захтјев, могу давати подаци о њиховој осуђиваности или неосуђиваности ако су им ти подаци потребни ради остваривања њихових права.
- (4) Нико нема право тражити од грађана да подносе доказе о својој осуђиваности, односно неосуђиваности.
- (5) Одредбе става 1. до 4. овог члана су посебне одредбе које се односе и на Закон о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине.

ДИО ДРУГИ - ТОК ПОСТУПКА

Глава XIX

ИСТРАГА

Члан 213.
Обавеза пријављивања кривичног дјела

- (1) Службена и одговорна лица у свим органима власти у Босни и Херцеговини, јавним предузећима и установама дужна су да пријаве кривична дјела о којима су обавијештене или за која сазнају на који други начин. У таквим околностима, службено или одговорно лице ће предузети мјере да би се сачували трагови кривичног дјела, предмети на којима је или помоћу којих је учињено кривично дјело и други докази о њима и обавијестиће овлашћено службено лице или Тужилаштво без одлагања.
- (2) Здравствени радници, наставници, васпитачи, родитељи, стараоци, усвојиоци и друга лица која су овлашћена или дужна да пружају заштиту и помоћ малољетним лицима, да врше надзор, одгајање и васпитавање малољетника, а који сазнају или оцијене да постоји сумња да је малољетно лице жртва сексуалног, физичког или неког другог злостављања, дужни су о тој сумњи одмах обавијестити овлашћено службено лице или Тужиоца.

Члан 214.
Пријављивање кривичног дјела од стране грађана

- (1) Грађанин има право пријавити извршење кривичног дјела.
- (2) Свако је дужан пријавити извршење кривичног дјела када непријављивање кривичног дјела представља кривично дјело.

Члан 215.
Подношење пријаве

- (1) Пријава се подноси Тужиоцу, писмено или усмено.
- (2) Ако се пријава подноси усмено, лице које подноси пријаву упозориће се на посљедице лажног пријављивања. О усменој пријави саставиће се записник, а ако је пријава саопштена телефоном, сачиниће се службена забиљешка.
- (3) Ако је пријава поднесена Суду, овлашћеном службеном лицу или неком другом суду или Тужиоцу у Босни и Херцеговини, они ће ту пријаву примити и одмах је доставити Тужиоцу.

Члан 216.
Наредба о спровођењу истраге

- (1) Тужилац наређује спровођење истраге ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело.
- (2) О спровођењу истраге доноси се наредба, која садржи: податке о починиоцу кривичног дјела уколико су познати, опис дјела из којег произилазе законска обиљежја кривичног дјела, законски назив кривичног дјела, околности које потврђују основе сумње за спровођење истраге и постојеће доказе. У наредби Тужилац ће навести које околности треба истражити и које истражне радње треба предузети.
- (3) Тужилац неће наредити спровођење истраге ако је из пријаве и пратећих списа очигледно да пријављено дјело није кривично дјело, ако не постоје основи сумње да је пријављено лице учинило кривично дјело, ако је наступила застарјелост или је дјело обухваћено амнестијом или помиловањем или ако постоје друге околности које искључују кривично гоњење.
- (4) О неспровођењу истраге, као и о разлозима за то, Тужилац ће обавијестити оштећеног и подносиоца пријаве у року од три дана. Оштећени и подносилац пријаве имају право поднијети притужбу у року од осам дана уреду Тужиоца.

Члан 217.
Спровођење истраге

- (1) У току спровођења истраге Тужилац може предузети све истражне радње, укључујући испитивање осумњиченог и саслушање оштећеног и свједока, вршење увиђаја и реконструкције догађаја, предузимање посебних мјера које обезбјеђују сигурност свједока и информација и наређивање потребних вјестачења.
- (2) О предузетим истражним радњама саставља се записник у складу с овим законом.

Члан 218.
Надзор Тужиоца над радом овлашћених службених лица

- (1) Ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело с прописаном казном затвора преко пет година, овлашћено службено лице је дужно одмах обавијестити Тужиоца и под његовим надзором предузети потребне мјере да се пронађе учинилац кривичног дјела, да се спријечи скривање или бјекство осумњиченог или саучесника, да се открију и сачувају трагови кривичног дјела и предмети који могу послужити као докази, те да се прикупе све информације које могу бити корисне у

- кривичном поступку.
- (2) Ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело из става 1. овог члана, овлашћено лице дужно је у случају опасности од одлагања предузети неопходне радње ради извршења задатака из става 1. овог члана. Приликом предузимања ових радњи, овлашћено службено лице дужно је поступати по овом закону. О свему што је предузето овлашћено службено лице дужно је одмах обавијестити Тужиоца и доставити прикупљене предмете који могу послужити као доказ.
 - (3) Ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело за које је законом прописана казна затвора до пет година, овлашћено службено лице је дужно обавијестити Тужиоца о свим расположивим информацијама, радњама и мјерама које је предузела најкасније седам дана од дана сазнања о постојању основа сумње да је кривично дјело почињено.
 - (4) У случајевима из става 1. до 3. овог члана, Тужилац ће донијети наредбу о спровођењу истраге ако то оцијени потребним.

Члан 219.

Узимање изјава и прикупљање других доказа

- (1) Ради извршења задатака из члана 218. овог закона, овлашћено службено лице може: прикупљати потребне изјаве од лица; извршити потребан преглед превозних средстава, путника и пртљаге; ограничити кретање на одређеном простору за вријеме потребно да се обави одређена радња; предузети потребне мјере у вези с утврђивањем идентитета лица и предмета; расписати потрагу за лицем и стварима за којима се трага; у присуству одговорног лица претражити одређене објекте и просторије државних органа, јавних предузећа и установа, обавити увид у одређену њихову документацију, као и предузети друге потребне мјере и радње. О чињеницама и околностима које су утврђене при предузимању појединих радњи, као и о предметима који су пронађени или одузети, саставиће се записник или службена забиљешка.
- (2) При прикупљању изјава од лица, овлашћено службено лице може издати писмени позив лицу да дође у службене просторије, под условом да се у позиву назначе разлози позивања. Лице не мора дати никакву изјаву ни одговарати на питања која му овлашћено службено лице поставља, осим давања личних података, о чему ће га овлашћено службено лице поучити.
- (3) Приликом прикупљања изјава од лица, овлашћено службено лице ће поступити у складу с чланом 78. овог закона, односно у складу с чланом 86. овог закона. У том случају се записници о прикупљеним изјавама могу употријебити као докази у кривичном поступку.
- (4) Лице према којем је предузета нека од радњи или мјера из овог члана има право да поднесе притужбу Тужиоцу у року од три дана. Тужилац ће провјерити основаност притужбе и ако утврди да су се у предузетим радњама или мјерама стекла обиљежја кривичног дјела или повреда радне обавезе, поступиће према притужби у складу са законом.
- (5) На основу прикупљених изјава и доказа који су откривени, овлашћено службено лице саставља извјештај. Уз извјештај достављају се и предмети, скице, фотографије, прибављени извјештаји, списи о предузетим радњама и мјерама, службене забиљешке, изјаве и други материјали који могу бити корисни за успјешно вођење поступка, укључујући све чињенице и доказе који иду у корист осумњиченом. Ако овлашћено службено лице последије подношења извјештаја сазна за нове чињенице, доказе или трагове кривичног дјела, дужно је прикупљати потребна обавјештења и извјештај о томе као допуну претходног извјештаја одмах предати Тужиоцу.
- (6) Тужилац може прикупљати изјаве и од лица која се налазе у притвору ако је то потребно ради откривања других кривичних дјела истог лица, његових саучесника или кривичних дјела других починилаца.

Члан 220.

Задржавање на мјесту извршења кривичног дјела

- (1) Овлашћено службено лице има право да лица затечена на мјесту извршења кривичног дјела задржи ради прикупљања изјава ако та лица могу дати обавјештења важна за кривични поступак и о томе је дужно обавјестити Тужиоца. Задржавање тих лица на мјесту извршења кривичног дјела не може трајати дуже од шест часова.
- (2) Овлашћено службено лице, може фотографисати и узимати отиске прстију лица за које постоје основи сумње да је учинило кривично дјело. Када то доприноси ефикасности поступка, овлашћено службено лице може јавно објавити фотографију тог лица, али само по одобрењу Тужиоца.
- (3) Ако је потребно да се утврди од кога потичу отисци прстију на појединим предметима, овлашћено службено лице може узимати отиске прстију од лица за која постоји вјероватноћа да су могла доћи у додир с тим предметима.
- (4) Лице према којом је предузета нека од радњи из овог члана има право да поднесе притужбу Тужиоцу.

Члан 221.

Увиђај и вјештачење

Овлашћено службено лице, након обавјештавања Тужиоца, дужно је извршити увиђај и одредити потребна

вјештачења, осим обдукције и ексхумације леша. Ако је Тужилац присутан на лицу мјеста у току вршења увиђаја од стране овлашћених службених лица, може тражити да овлашћено службено лице изврши одређене радње које он сматра неопходним. Све радње предузетие током увиђаја морају се документовати и детаљно образложити како у записнику, тако и у посебном службеном извјештају.

Члан 222. Обдукција и ексхумација

Уколико постоји сумња или је очигледно да је смрт проузрокована кривичним дјелом или је у вези с извршењем кривичног дјела, Тужилац ће наредити извођење обдукције. Ако је леш већ закопан, одредиће се ексхумација у циљу прегледа и обдукције, о чему ће Тужилац затражити наредбу од Суда.

Члан 223. Судско обезбјеђење доказа

- (1) Када је у интересу правде да се свједок саслуша како би се његов исказ користио на главном претресу зато што постоји могућност да неће бити доступан Суду за вријеме суђења, судија за претходни поступак може, на приједлог странака или браниоца, наредити да се изјава тог свједока узме на посебном саслушању. Саслушање ће се провести у складу с чланом 262. овог закона.
- (2) Прије употребе изјаве свједока из става 1. овог члана, странка, односно бранилац који тражи да се изјава узме у обзир као доказ на главном претресу мора доказати да је, и поред свих уложених напора да се осигура присуство свједока на главном претресу, свједок остао недоступан. Ова изјава се не може користити ако је свједок присутан на главном претресу.
- (3) Уколико странке или бранилац сматрају да ће доћи до нестанка одређеног доказа, односно до немогућности извођења таквог доказа на главном претресу, предложиће судији за претходни поступак предузимање неопходне радње у циљу обезбјеђења доказа. Ако судија за претходни поступак прихвати приједлог о предузимању радње доказивања, обавијестиће о томе странке и браниоца.
- (4) Ако судија за претходни поступак одбије приједлог из ст. 1. и 3. овог члана, донијеће рјешење против којег се може изјавити жалба вијећу из члана 24. став 6. овог закона.

Члан 224. Обустава истраге

- (1) Тужилац ће наредбом обуставити истрагу уколико се установи да:
 - а) дјело које је учинио осумњичени није кривично дјело,
 - б) нема довољно доказа да је осумњичени учинио кривично дјело,
 - ц) је дјело обухваћено амнестијом, помиловањем или застаром, или постоје друге сметње које искључују кривично гоњење.
- (2) О обустави истраге Тужилац ће обавијестити оштећеног који има права предвиђена у члану 216. овог закона.
- (3) Тужилац, у случајевима из става 1. тачке б. овог члана, може поново отворити истрагу ако се добију додатне информације које пружају довољно разлога за вјеровање да је осумњичени учинио кривично дјело.

Члан 225. Окончање истраге

- (1) Тужилац окончава истрагу кад нађе да је стање ствари довољно разјашњено да се може подићи оптужница. Окончање истраге ће се забиљежити у спису.
- (2) Прије окончања истраге Тужилац ће саслушати осумњиченог, уколико раније није био саслушан.
- (3) Ако се истрага не заврши у року од шест мјесеци од доношења наредбе о спровођењу истраге, потребне мјере да би се истрага окончала предузети ће колегиј Тужилаштва.

ГЛАВА XX - ПОСТУПАК ОПТУЖИВАЊА

Члан 226. Подизање оптужнице

- (1) Кад у току истраге Тужилац нађе да постоји довољно доказа из којих произлази основана сумња да је осумњичени учинио кривично дјело, припремиће и упутити оптужницу судији за претходно саслушање.
- (2) Након подизања оптужнице, осумњичени, односно оптужени и бранилац, имају право увида у све

- списе и доказе.
- (3) Након подизања оптужнице, странке или бранилац могу предложати судији за претходно саслушање предузимање радњи у скалду с чланом 223. овог закона.

Члан 227. Садржај оптужнице

- (1) Оптужница садржи:
- а) назив Суда,
 - б) име и презиме осумњиченог, с личним подацима,
 - ц) опис дјела из ког произлазе законска обиљежја кривичног дјела, вријеме и мјесто извршења кривичног дјела, предмет на коме је и средство којим је извршено кривично дјело, као и остале околности потребне да се кривично дјело што прецизније одреди,
 - д) законски назив кривичног дјела, с навођењем одредбе кривичног закона,
 - е) приједлог о доказима које треба извести, уз назначење имена свједока и вјештака, списка које треба прочитати и предмета који служе као доказ,
 - ф) резултат истраге,
 - г) материјал који поткријепљује наводе оптужнице.
- (2) Једном оптужницом може се обухватити више кривичних дјела или више осумњичених.
- (3) Ако се осумњичени налази на слободи, у оптужници се може предложити да се одреди притвор, а ако се налази у притвору може се предложити да се да се притвор продужи или да се пусти на слободу.

Члан 228. Одлучивање о оптужници

- (1) Судија за претходно саслушање може потврдити или одбити све или поједине тачке оптужнице у року од 8 дана од дана пријема оптужнице. Уколико одбије све или поједине тачке оптужнице, судија за претходно саслушање доноси рјешење које се доставља Тужиоцу. Против овог рјешења жалба није допуштена.
- (2) Приликом потврђивања оптужнице, судија за претходно саслушање проучава сваку тачку оптужнице и материјале које му је доставио Тужилац како би утврдио постојање основане сумње.
- (3) Пошто се потврде поједине или све тачке оптужнице, осумњичени добија статус оптуженог. Судија за претходно саслушање доставља оптужницу оптуженом и његовом бранилацу.
- (4) Судија за претходно саслушање доставиће оптужницу оптуженом који је на слободи без одлагања, а ако се налази у притвору у року од 24 часова по потврђивању оптужнице. Судија за претходно саслушање обавијестиће оптуженог да ће у року од 15 дана од дана достављања оптужнице бити позван да се изјасни да ли признаје или пориче кривњу за сваку тачку оптужнице, да ли намјерава поднијети претходне приговоре, те да наведе приједлоге доказа које треба извести на главном претресу.
- (5) Након одбијања свих или појединих тачака у оптужници, Тужилац може поднијети нову или измијењену оптужницу која може бити заснована на новим доказима. Нова, односно измијењена оптужница подноси се на потврђивање.

Члан 229. Изјашњење о кривњи

- (1) Изјаву о кривњи оптужени даје судији за претходно саслушање у присуству Тужиоца и браниоца. Изјава о кривњи уноси се у записник. Уколико се оптужени не изјасни о кривњи, судија претходно саслушање ће по службеној дужности унијети у записник да оптужени пориче кривњу.
- (2) Ако се оптужени изјасни да је крив, судија за претходно саслушање ће упутити предмет судији односно вијећу ради заказивања рочишта на коме ће се утврдити постојање услова из члана 230. овог закона.
- (3) Уколико се оптужени прогласи кривим након завршетка главног претреса или промијени своју првобитну изјаву о порицању кривње и накнадно призна кривњу, његова изјава о порицању кривње неће бити узета у обзир код одмјеравања санкције.
- (4) Након уношења изјаве о порицању кривње у записник, судија за претходно саслушање ће прослједити предмет судији, односно вијећу којем је предмет додијељен у сврху заказивања главног претреса и то најкасније у року од 60 дана од дана изјашњавања о кривњи. Овај рок се може изузетно продужити за још 30 дана.

Члан 230. Разматрање изјаве о признању кривње

- (1) Приликом разматрања изјаве о признању кривње, Суд провјерава:

- а) да се до изјаве о признању кривње дошло добровољно, свјесно и са разумјевањем, као и након упознавања о могућим посљедицама, укључујући и посљедице везане за имовинскоправни захтјев и трошкове кривичног поступка,
 - б) да постоји довољно доказа о кривњи оптуженог.
- (2) Ако Суд прихвати изјаву о признању кривње, изјава оптуженог ће се унијети у записник. Истовремено одредиће се датум одржавања претреса за изрицање кривичноправне санкције и то у року од најкасније три дана.
 - (3) Ако Суд одбаци изјаву о признању кривње, о томе ће обавијестити странке и браниоца и то констатовати у записник. Изјава о признању кривње не може се користити као доказ у кривичном поступку.

Члан 231. Преговарање о кривњи

- (1) Осумњичени, односно оптужени и његов бранилац могу преговарати са Тужиоцем о условима признавања кривње за дјело за које се осумњичени, односно оптужени терети.
- (2) Приликом преговарања са осумњиченим, односно оптуженим и браниоцем о признању кривње у складу са ставом 1. овог члана, Тужилац може предложити изрицање казне испод законом одређеног минимума казне затвора за то кривично дјело, односно блажу санкцију за осумњиченог, односно оптуженог.
- (3) Споразум о признању кривње сачињава се у писменом облику и судија за претходно саслушање, судија, односно вијеће може га усвојити или одбацити.
- (4) Приликом разматрања споразума о признању кривње, Суд провјерава:
 - а) да се до споразума о признању кривње дошло добровољно, свјесно и са разумјевањем, као и након упознавања о могућим посљедицама, укључујући и посљедице везане за имовинскоправни захтјев и трошкове кривичног поступка,
 - б) да постоји довољно доказа о кривњи осумњиченог, односно оптуженог,
 - ц) да осумњичени, односно оптужени разумије да се споразумом о признању кривње одриче права на суђење и да не може уложити жалбу на кривичноправну санкцију која ће му се изрећи.
- (5) Ако Суд прихвати споразум о признању кривње, изјава осумњиченог, односно оптуженог ће се унијети у записник. Истовремено ће се одредити датум одржавања претреса за изрицање кривичноправне санкције, предвиђене споразумом из става 3. овог члана, и то у року од најкасније три дана.
- (6) Ако Суд одбаци споразум о признању кривње, о томе ће обавијестити странке и браниоца и то констатовати у записник. Признање дато пред судијом за претходни поступак, судијом за претходно саслушање, судијом, односно вијећем не може се користити као доказ у кривичном поступку.
- (7) О резултатима преговарања о кривњи, Суд ће обавијестити оштећеног.

Члан 232. Повлачење оптужнице

- (1) Тужилац може повући оптужницу, без претходног одобрења, до њеног потврђивања, а након тога, па до почетка главног претреса - само уз одобрење судије за претходно саслушање који је потврдио оптужницу.
- (2) У случају из става 1. овог члана, поступак се обуставља рјешењем, а о чему се одмах обавјештавају осумњичени, односно оптужени и бранилац, као и оштећени.

Члан 233. Разлози за приговор и одлука о приговору

- (1) Претходним приговорима се:
 - а) оспорава надлежност,
 - б) указује на формалне недостатке у оптужници,
 - ц) оспорава законитост доказа или добијеног признања,
 - д) захтијева спајање или раздвајање поступка,
 - е) оспорава одлука о одбијању захтјева за постављање браниоца на основу члана 46. став 1. овог закона.
- (2) Претходни приговори подносе се Суду писмено у року од 15 дана од дана уручења оптужнице, а о њима ће се одлучити до достављања предмета судији, односно вијећу, у сврху заказивања главног претреса.
- (3) О претходним приговорима одлучује судија за претходно саслушање који не може учествовати у суђењу. Против рјешења којим се одлучује о претходним приговорима жалба није допуштена.

ГЛАВА XXI - ГЛАВНИ ПРЕТРЕС

Одјељак 1 - Јавност главног претреса

Члан 234. Општа јавност

- (1) Главни претрес је јаван.
- (2) Главном претресу могу присуствовати само пунољетна лица.
- (3) Лица која су присутна на главном претресу не смију носити оружје или опасно оруђе, осим чувара оптуженог, и лица којима то дозволи судија, односно предсједник вијећа.

Члан 235. Искључење јавности

Од отварања засједања па до завршетка главног претреса судија, односно вијеће може у свако доба, по службеној дужности или по приједлогу странака и браниоца, али увијек по њиховом саслушању, искључити јавност за цио главни претрес или један његов дио, ако је то у интересу државне сигурности или ако је то потребно ради чувања државне, војне, службене или важне пословне тајне, чувања јавног реда, заштите морала у демократском друштву, личног и интимног жвота оптуженог или оштећеног или заштите интереса малољетника или свједока.

Члан 236. На кога се не односи искључење јавности

- (1) Искључење јавности не односи се на странке, браниоца, оштећеног, законског заступника и опуномоћеника.
- (2) Судија, односно вијеће може допустити да главном претресу на коме је јавност искључена буду присутна службена лица, знанствени и јавни радници, а на захтјев оптуженог може то допустити и његовом брачном, односно изванбрачном другу и блиским сродницима.
- (3) Судија, односно вијеће ће упозорити лица која су присутна главном претресу на коме је јавност искључена да су дужна да као тајну чувају све оно што су на претресу сазнале и да неовлашћено одавање тајне представља кривично дјело.

Члан 237. Одлука о искључењу јавности

- (1) Одлуку о искључењу јавности доноси судија, односно вијеће рјешењем које мора бити образложено и јавно објављено.
- (2) Рјешење о искључењу јавности може се побијати само у жалби на пресуду.

Одјељак 2 - Руковођење главним претресом

Члан 238. Обавезно присуство на главном претресу

- (1) Судија, односно чланови вијећа и записничар морају бити непрекидно присутни на главном претресу.
- (2) Ако је у изгледу да ће главни претрес трајати дуже, предсједник вијећа може затражити од предсједника Суда да одреди једног или двојицу судија да присуствују главном претресу, како би замијенили чланове вијећа у случају њихове спријечености.

Члан 239. Обавезе судије, односно предсједника вијећа

- (1) Судија, односно предсједник вијећа руководи главним претресом.
- (2) Дужност судије, односно предсједника вијећа је да се стара за свестрано претресање предмета, утврђивања истине и отклањање свега што одуговлачи поступак, а не доприноси разјашњењу ствари.
- (3) Уколико овим законом није другачије прописано, о приједлозима странака и браниоца одлучује судија, односно предсједник вијећа.
- (4) Одлуке судије, односно предсједника вијећа се увијек објављују и, с кратким образложењем разматраних чињеница, уносе у записник о главном претресу.

Члан 240.
Редослијед радњи главног претреса

Главни претрес тече редом који је одређен у овом закону, али судија, односно предсједник вијећа може одредити да се одступи од редовног тока расправљања због посебних околности, а нарочито због броја оптужених, броја кривичних дјела и обима доказног материјала. У записник о главном претресу унијет ће се разлози зашто се главни претрес не одржава према законом утврђеном редослиједу.

Члан 241.
Дужност судије, односно предсједника вијећа

- (1) Дужност судије, односно предсједника вијећа је да се стара о одржавању реда у судници и достојанству Суда. Судија, односно предсједник вијећа може одмах послје отварања засједања упозорити лица која су присутна на главном претресу да се пристојно понашају и да не ометају рад Суда. Судија, односно предсједник вијећа може одредити претресање лица која су присутна на главном претресу.
- (2) Судија, односно предсједник вијећа може наредити да се са засједања удаље сва лица која као слушаоци присуствују главном претресу, ако су се мјере за одржавање реда предвиђене у овом закону показале неефикасним за осигурање неометаног одржавања главног претреса.
- (3) У судници је забрањено филмско или телевизијско снимање. Изузетно, предсједник Суда може одобрити такво снимање на главном претресу. Ако је снимање одобрено, судија, односно предсједник вијећа може на главном претресу, из оправданих разлога, одлучити да се поједини дијелови главног претреса не снимају.

Члан 242.
Кажњавање због нарушавања реда

- (1) Судија, односно предсједник вијећа може удаљити лице из суднице да би се заштитило право на праведно и јавно суђење односно одржало достојанствено и неометано суђење.
- (2) Судија, односно предсједник вијећа може наредити да се оптужени удаљи из суднице за одређени временски период уколико оптужени и након упозорења настави с недолучним понашањем због којег је оправдано његово удаљење из суднице. У том временском периоду судија, односно предсједник вијећа може наставити поступак, уколико оптужени има браниоца.
- (3) Ако Тужилац, бранилац, оштећени, законски заступник, пуномоћник оштећеног, свједок, вјештак, тумач или друго лице које присуствује главном претресу омета ред или се не покорава наређењима судије, односно предсједника вијећа за одржавање реда - судија, односно предсједник вијећа ће га упозорити. Ако упозорење буде безуспјешно, судија, односно предсједник вијећа може наредити да се лице удаљи из суднице и казни новчаном казном до 10.000 КМ. Ако Тужилац или бранилац буду удаљени из суднице, судија, односно предсједник вијећа ће обавијестити Високо судско и тужилачко вијеће Босне и Херцеговине или адвокатску комору чији је бранилац члан - ради предузимања даљих мјера.
- (4) Браниоцу или пуномоћнику оштећеног који, након што је кажњен, продужи да нарушава ред, судија, односно предсједник вијећа може ускратити даље заступање на главном претресу и казнити га новчаном казном до 30.000 КМ. Рјешење о томе, с образложењем, уноси се у записник о главном претресу. Против овог рјешења допуштена је посебна жалба. Главни претрес ће се прекинути или одложити, док оптужени не узме другог браниоца и не припреми за одбрану.

Члан 243.
Давање лажног исказа од стране свједока или вјештака

Ако постоји основана сумња да је свједок или вјештак на главном претресу дао лажни исказ, судија, односно предсједник вијећа може наредити да се сачини посебан пријепис записника о исказу свједока или вјештака који ће се доставити Тужиоцу.

Одјељак 3 - Претпоставке за одржавање главног претреса

Члан 244.
Отварање засједања

Судија, односно предсједник вијећа отвара засједање и објављује предмет главног претреса. Затим ће судија, односно предсједник вијећа утврдити да ли су присутна сва позвана лица, а ако нису, провјериће да ли су им позиви достављени и да ли су свој изостанак оправдали.

Члан 245.

Недолазак Тужиоца, односно лица које га замјењује на главни претрес

- (1) Ако Тужилац или лице које га замјењује и које је уредно позвано не дође на главни претрес, главни претрес ће се одложити. Судија, односно предсједник вијећа позват ће Тужиоца, односно лице које га замјењује да изнесе разлоге свог недоласка. На основу изјаве, судија ће утврдити да ли треба бити кажњен казном из става 2. овог члана. Ако се Тужилац, односно лице које га замјењује кажњава, о томе обавјештава Високо судско и тужилачко вијеће Босне и Херцеговине.
- (2) Судија, односно предсједник вијећа може казнити новчаном казном до 5.000 КМ Тужиоца, односно лице које га замјењује и која се на уредан позив Суда за главни претрес није одазвало и није оправдало свој изостанак.

Члан 246.

Недолазак оптуженог на главни претрес

- (1) Ако је оптужени уредно позван, а на главни претрес не дође нити свој изостанак оправда, судија, односно предсједник вијећа ће одложити главни претрес и наредити да се оптужени на идући главни претрес принудно доведе. Ако до привођења оптужени оправда изостанак, судија односно предсједник вијећа ће опозвати наредбу о принудно довођењу.
- (2) Ако оптужени који је уредно позван очигледно избјегава да дође на главни претрес и ако принудном довођење није успјело, судија, односно предсједник вијећа може оптуженом одредити притвор.
- (3) Против рјешења о одређивању притвора, допуштена је жалба која не одлаже његово извршење.
- (4) Ако не буде раније укинут, притвор траје до објављивања пресуде, а најдуже 30 дана.

Члан 247.

Забрана суђења у одсуству

Оптуженом се не може судити у одсуству.

Члан 248.

Недолазак браниоца на главни претрес

- (1) Ако бранилац који је уредно позван не дође на главни претрес, главни претрес ће се одложити. Судија, односно предсједник вијећа позват ће браниоца да објасни разлоге свог недоласка. На основу изјаве браниоца, судија, односно предсједник вијећа ће утврдити да ли бранилац треба бити кажњен. Када се бранилац у оваквим случајевима кажњава, обавјештава се адвокатска комора чији је он члан.
- (2) Судија, односно предсједник вијећа може казнити новчаном казном до 5.000 КМ браниоца који се није одазвао на уредан позив Суда за главни претрес и није оправдао свој изостанак.
- (3) Ако је оптуженом одређен нови бранилац, главни претрес ће бити одложен. Судија, односно предсједник вијећа ће дати новом бранилацу довољно времена за припрему одбране, а тај временски период не може бити краћи од 15 дана ако се ради о кривичном дјелу с прописаном казном затвора десет година или тежом казном, осим ако се оптужени не одрекне овог права а судија, односно предсједник вијећа се увјери да краће вријеме за припрему одбране неће утјецати на право оптуженог на праведно суђење.

Члан 249.

Недолазак свједока или вјештака на главни претрес

- (1) Ако је свједок или вјештак уредно позван, а на главни претрес не дође нити свој изостанак оправда, судија, односно предсједник вијећа може наредити принудно довођење свједока или вјештака.
- (2) Свједока или вјештака који је уредно позван, а изостанак није оправдао, судија, односно предсједник вијећа може казнити новчаном казном до 5.000 КМ.
- (3) У случају из става 1. овог члана, судија, односно предсједник вијећа ће одлучити да ли главни претрес треба одложити.

Одјељак 4 - Одлагање и прекидање главног претреса

Члан 250.

Разлози за одлагање главног претреса

- (1) На захтјев странака или браниоца главни претрес се може одложити рјешењем судије, односно предсједника вијећа ако треба прибавити нове доказе или ако је оптужени након извршеног кривичног дјела неспособан да присуствује главном претресу или ако постоје друге сметње да се главни претрес успјешно проведе.

- (2) Рјешење којим се одлаже главни претрес унијеће се у записник и, по могућности, одредити ће се дан и час наставка главног претреса. Судија, односно предсједник вијећа ће такођер наредити обезбјеђење доказа који се могу изгубити или уништити због одлагања главног претреса.
- (3) Против рјешења из става 2. овог члана није допуштена жалба.

Члан 251.

Настављање одложеног главног претреса

- (1) Ако се главни претрес који је био одложен држи пред истим судијом, односно вијећем, претрес ће се наставити, а судија, односно предсједник вијећа ће укратко изнијети ток ранијег главног претреса. Судија, односно предсједник вијећа може одредити да главни претрес почне изнова.
- (2) Главни претрес који је одложен мора изнова почети ако се измијенио састав вијећа, али по саслушању странака вијеће може одлучити да се у оваквом случају свјedoци и вјештаци не саслушавају поново и да се не врши нови увиђај, него да се прочитају искази свјedoка и вјештака дати на ранијем главном претресу, односно да се прочита записник о увиђају.
- (3) Ако је одлагање трајало дуже од 30 дана или ако се главни претрес држи пред другим судијом, односно предсједником вијећа - главни претрес мора изнова почети и сви докази се морају поновно извести.

Члан 252.

Прекид главног претреса

- (1) Осим у случајевима предвиђеним овим законом, судија, односно предсједник вијећа може прекинути главни претрес због одмора или због истека радног времена или да би се неки доказ прибавио у кратком времену или због припремања оптужбе или одбране.
- (2) Прекинути главни претрес наставља се увијек пред истим судијом, односно вијећем.
- (3) Ако се главни претрес не може наставити пред истим судијом, односно вијећем или ако је прекид главног претреса трајао дуже од осам дана, поступиће се по одредбама члана 251. овог закона.

Одјељак 5 - Записник о главном претресу

Члан 253.

Начин вођења записника

- (1) О раду на главном претресу води се записник у који се мора дословно унијети цијели ток главног претреса.
- (2) Судија, односно предсједник вијећа може наредити да се одређени дио записника прочита или репродукује, а прочитат ће га или репродуковати увијек ако то захтијевају странке, бранилац или лице чија се изјава уноси у записник.

Члан 254.

Уношење изреке пресуде у записник

- (1) У записник о главном претресу уноси се потпуна изрека пресуде, уз назначење да ли је пресуда јавно објављена. Изрека пресуде унијета у записник о главном претресу представља изворник.
- (2) Ако је донесено рјешење о притвору, и оно се уноси у записник о главном претресу.

Члан 255.

Чување материјалних доказа

- (1) У посебној просторији Суда се похрањују и чувају материјални докази прикупљени у току кривичног поступка. Судија, односно предсједник вијећа може у било које вријеме издати наредбу која се односи на контролу и располагање материјалним доказима.
- (2) Министар надлежног министарства Босне и Херцеговине донијет ће прописе којима ће одредити начин и услове под којима се чувају материјални докази из става 1. овог члана.

Одјељак 6 - Почетак главног претреса

Члан 256.

Улазак судије, односно вијећа у судницу

- (1) Приликом уласка судије или вијећа у судницу и приликом њиховог изласка из суднице, сви присутни, на позив овлашћеног лица, треба да устану.
- (2) Странке и други учесници поступка дужни су да устану кад се обраћају Суду, осим ако за то постоје

оправдане препреке.

Члан 257.

Услови за одржавање главног претреса

Када судија, односно предсједник вијећа утврди присуство свих позваних лица на главном претресу или када одлучи да се главни претрес одржи без присуства одређених позваних лица или је одлучивање о овим стварима одложено, позваће оптуженог и узети од њега личне податке ради утврђивања идентитета.

Члан 258.

Утврђивање идентитета оптуженог и давање упута

- (1) Судија, односно предсједник вијећа узима од оптуженог личне податке (члан 78.) да би утврдио његов идентитет.
- (2) Након утврђивања идентитета оптуженог, судија, односно предсједник вијећа ће упитати странке и браниоца да ли имају примједбе на састав вијећа и надлежност Суда.
- (3) Након утврђивања идентитета оптуженог, судија, односно предсједник вијећа ће упутити свједоке и вјештаке у просторију ван суднице за њих одређену, гдје ће чекати док буду позвани да свједоче. Судија, односно предсједник вијећа ће упозорити свједоке да док чекају, о својим исказима не разговарају с другим свједоцима. На приједлог Тужиоца, оптуженог или браниоца, судија, односно предсједник вијећа ће одобрити оним вјештацима на које се приједлог односи да присуствују току претреса у судници.
- (4) Уколико је присутан оштећени, али још није поднио имовинскоправни захтјев, судија, односно предсједник вијећа ће га поучити да може поднијети тај захтјев до закључења главног претреса.
- (5) Судија, односно предсједник вијећа може предузети неопходне мјере ради спречавања међусобног комуницирања свједока, вјештака и странака.

Члан 259.

Поуке оптуженом

Судија, односно предсједник вијећа ће упозорити оптуженог на потребу пажљивог праћења тока претреса и поучиће га да може износити чињенице и предлагати доказе у своју корист, да може постављати питања саоптуженим, свједоцима и вјештацима и да може давати образложења у вези с њиховим исказима.

Члан 260.

Читање оптужнице и докази оптужбе и одбране

- (1) Главни претрес почиње читањем оптужнице. Оптужницу чита Тужилац.
- (2) Након тога Тужилац ће укратко изнијети доказе на којима темељи оптужницу. Након читања оптужнице, судија, односно предсједник вијећа упитат ће оптуженог да ли је разумио њене наводе. Ако судија, односно предсједник вијећа установи да оптужени није разумио оптужницу, укратко ће је изложити оптуженом на начин који му је разумљив.
- (3) Оптужени или његов бранилац могу након тога изложити одбрану и укратко изнијети доказе које ће понудити у својој одбрани.

Одјељак 7 - Доказни поступак

Члан 261.

Извођење доказа

- (1) Странка и бранилац имају право позивати свједоке и изводити доказе.
- (2) Осим ако судија, односно вијеће у интересу правде не одреди другачије, докази се на главном претресу изводе сљедећим редом:
 - а) докази оптужбе,
 - б) докази одбране,
 - ц) докази оптужбе којима се побијају наводи одбране (реплика),
 - д) докази одбране као одговор на побијање (дуплика),
 - е) докази чије је извођење наредио судија, односно вијеће,
 - ф) све релевантне информације које могу помоћи судији, односно вијећу код одмјеравања одговарајуће кривичноправне санкције ако оптужени буде проглашен кривим по једној или више тачака оптужнице.
- (3) Приликом извођења доказа дозвољено је директно, унакрсно и додатно испитивање. Директно испитивање обавља страна која позива свједока, али судија, односно вијеће може у сваком тренутку поставити питање свједоку.

Члан 262.
Директно, унакрсно и додатно испитивање свједока

- (1) Дозвољено је испитивање свједока од странке, односно браниоца који је позвао свједока (директно испитивање), затим испитивање тог свједока од супротне странке, односно браниоца (унакрсно испитивање) и поновно испитивање свједока од странке, односно браниоца који га је позвао. Свједока испитује странка која га је позвала, али судија, односно предсједник и чланови вијећа могу у свакој фази испитивања поставити свједоку одговарајуће питање. Питања свједоку од супротне странке ограничавају се и односе на питања која су претходно постављена током испитивања свједока од странке која је позвала свједока. Питања на поновном испитивању свједока од странке која га је позвала ограничавају се и односе на питања постављена током испитивања свједока од супротне странке. Након што свједок буде испитан, судија, односно предсједник и чланови вијећа му могу постављати питања.
- (2) Питања која наводе на одговор који се жели чути не могу се постављати при директном испитивању, осим у случају потребе разјашњења изјаве свједока. У правилу, питања која наводе на одговор који се жели чути - допуштена су само приликом унакрсног испитивања. Када странка позове свједока супротне странке или када свједок показује одбојан став или не жели да сарађује, судија, односно предсједник вијећа може дозволити употребу питања која наводе на одговор који се жели чути.
- (3) Судија, односно предсједник вијећа ће у одговарајућој мјери контролирати начин и редослијед испитивања свједока и извођења доказа, водећи рачуна да испитивање и извођење доказа буде ефикасно за утврђивање истине, да се избјегне непотребно губљење времена и заштите свједоци од узнемиравања и збуњивања.
- (4) Приликом извођења доказа из члана 261. став 2. тачка е. овог закона, Суд ће испитати свједока, а након тога дозволиће странкама и браниоцу у да постављају питања.

Члан 263.
Право Суда да не допусти питање или доказ

- (1) Судија, односно предсједник вијећа ће забранити питање и одговор на питање које је већ постављено - ако је то питање по његовој оцјени недопуштено или неважно за предмет.
- (2) Ако судија, односно предсједник вијећа закључи да околности које странка и бранилац жели да докаже немају значаја за предмет или да је понуђени доказ непотребан, одбиће извођење таквог доказа.

Члан 264.
Посебна правила о доказима у случајевима сексуалних деликата

- (1) У поступку се не могу користити као докази чињенице које се односе на раније сексуално понашање оштећене стране и њене сексуалне предиспозиције.
- (2) Изузетно од става 1. овог члана може се у поступку користити доказ да сперма, медицинска документација о повредама или други материјални докази потичу од другог лица, а не од оптуженог.
- (3) У случајевима извршења кривичних дјела против човјечности и вриједности заштићених међународним правом, пристанак жртве се не може употријебити у прилог одбране оптуженог.
- (4) Прије прихватања доказа у складу с овим чланом, обавиће се одговарајуће саслушање, с кога је искључена јавност.
- (5) Захтјев, пратећа документација, и записник са саслушања чувају се запечаћени у посебном омоту, осим ако Суд не одреди другачије.

Члан 265.
Посљедице признања оптуженог

Ако је признање оптуженог на главном претресу потпуно и у складу с прије изведеним доказима, у доказном поступку извешће се само они докази који се односе на одлуку о кривичноправној санкцији.

Члан 266.
Полагање заклетве, односно давање изјаве

- (1) Сви свједоци полагају заклетву или дају изјаву прије свједочења која замјењује заклетву.
- (2) Текст заклетве, односно изјаве гласи: "Заклињем се чашћу и савјешћу - изјављујем да ћу говорити истину о свему што ће ме Суд питати и да нећу ускратити, додати или промијенити ништа мени познато о овом предмету."
- (3) Ниједи свједоци који знају читати и писати дају заклетву односно изјаву потписивањем текста заклетве, односно изјаве, а глухи свједоци читају текст заклетве, односно изјаве. Ако глухи или ниједи свједоци не знају читати и писати, заклетва, односно изјава се даје преко тумача.

Члан 267.
Заштита свједока од вријеђања, пријетњи и напада

- (1) Судија, односно предсједник вијећа дужан је заштитити свједока од вријеђања, пријетње и напада.
- (2) Судија, односно предсједник вијећа ће упозорити или новчано казнити учесника у поступку или било које друго лице које вријеђа, пријети или доводи у опасност безбједност свједока пред Судом. У случају новчаног кажњавања, примјенује се одредба члана 242. става 1. овог закона.
- (3) У случају озбиљне пријетње свједоку, судија, односно предсједник вијећа ће обавијестити Тужиоца ради предузимања кривичног гоњења.
- (4) На приједлог странке или браниоца, судија, односно предсједник вијећа наредиће полицијским органима предузимање мјера неопходних за заштиту свједока.

Члан 268.
Кажњавање за одбијање свједочења

- (1) Ако свједок одбије да свједочи без оправданог разлога и након упозорења на посљедице, може бити кажњен новчаном казном до 30.000 КМ.
- (2) Против рјешења из става 1. допуштена је жалба, која не задржава извршење рјешења.

Члан 269.
Ангажовање вјештака

- (1) Вјештака могу ангажовати странке, бранилац и Суд.
- (2) Трошкове вјештака из става 1. овог члана сноси онај који га је ангажовао.

Члан 270.
Испитивање вјештака

- (1) Прије испитивања вјештака, судија, односно предсједник вијећа опоменут ће га и на његову дужност да изнесе налаз и мишљење на најбољи могући начин и у складу с вјештином и правилима струке и упозориће га да давање лажног исказа о налазу и мишљењу представља кривично дјело.
- (2) Вјештак ће положити заклетву, односно дати изјаву прије свједочења.
- (3) Заклетва, односно изјава се даје усмено.
- (4) Текст заклетве, односно изјаве гласи: "Заклињем се чашћу-изјављујем да ћу говорити истину и да ћу тачно и потпуно изнијети свој налаз и мишљење."
- (5) Вјештак износи свој налаз и мишљење усмено на главном претресу. У том случају вјештак ће бити унакрсно испитан од стране обје странке и браниоца.
- (6) Писани налаз и мишљење вјештака биће прихваћен као доказни материјал само уколико је тај вјештак свједочио на претресу и био унакрсно испитан од супротне странке.

Члан 271.
Отпуштање свједока и вјештака

- (1) Саслушани свједоци и вјештаци остат ће испред суднице уколико их судија, односно предсједник вијећа потпуно не отпусти након испитивања од стране странака и браниоца.
- (2) На приједлог странке или браниоца или по службеној дужности, судија, односно предсједник вијећа може наредити да испитани свједоци и вјештаци напусте судницу и да буду накнадно позвани и поновно испитани у присуству или одсуству осталих свједока и вјештака.

Члан 272.
Саслушање ван суднице

- (1) Ако се у току суђења сазна да свједок или вјештак није у могућности да дође пред Суд, или да би његов долазак био повезан с несразмјерним тешкоћама, судија, односно предсједник вијећа може наредити да се свједок, односно вјештак испита ван суднице - уколико његово свједочење сматра важним. Судија, односно предсједник вијећа, странке и бранилац ће присуствовати испитивању, а испитивање ће се спровести у складу с чланом 262. овог закона.
- (2) Ако судија, односно предсједник вијећа нађе да је то неопходно, испитивање свједока се може извршити приликом реконструкције догађаја ван суднице. Судија, односно предсједник вијећа, странке и бранилац ће бити присутне на реконструкцији, а испитивање ће се спровести у складу с чланом 262. овог закона.
- (3) Странке, бранилац и оштећени увијек се обавјештавају о времену и мјесту испитивања свједока или извођењу реконструкције, с упутством да странке, бранилац и свједоци морају присуствовати овим радњама. Саслушање ће се спровести као да се изводи на главном претресу, у складу с чланом 262. овог закона.
- (4) Ако судија, односно предсједник вијећа нађе да је то неопходно, на испитивање малолетника као свједока сходно се примјењују одредбе члана 86. става 6. и члана 90. овог закона.

Члан 273.
Изузеци од непосредног спровођења доказа

- (1) Искazi дати у истрази допуштени су као доказ на главном претресу и могу бити кориштени приликом унакрсног испитивања или побијања изнесених навода или у одговору на побијање. У овом случају, лицу се може дати могућност да објасни или побије свој претходни исказ.
- (2) Изузетно од става 1. овог члана, записници о исказима датим у истрази могу се по одлуци судије, односно вијећа прочитати и користити као доказ на главном претресу само у случају ако су испитана лица умрла, душевно обољеле, или се не могу пронаћи, или је њихов долазак пред Суд немогућ, или је знатно отежан из важних узрока.

Члан 274.

Записници о доказном материјалу

- (1) Записник о увиђају на лицу мјеста, о претресању стана или лица, о одузимању ствари, књига, записника и осталих доказа изнијеће се на главном претресу да би се утврдио њихов садржај, а по оцјени судије, односно председника вијећа њихов садржај се може укратко унијети у записник о главном претресу.
- (2) За провјеру вјеродостојности писмена, записа или фотографије, потребни су оригинално писмено, запис или фотографија, осим ако није другачије прописано овим законом.
- (3) Изузетно од става 2. овог члана, може се користити као доказ и овјерена копија оригинала, као и копија која је потврђена као неизмјењена у односу на оригинал.
- (4) Доказни материјал из става 1. овог члана се чита уколико се странке и бранилац другачије не договоре.

Члан 275.

Измјена оптужбе

Ако Тужилац оцијени да изведени докази указују да се измијенило чињенично стање изнесено у оптужници, он може на главном претресу измијенити оптужницу. Ради припремања одбране, главни претрес се може одгодити. У овом случају не врши се потврђивање оптужнице.

Члан 276.

Допуна доказног поступка

- (1) Након извођења доказа судија, односно председник вијећа ће упитати странке и браниоца да ли имају још неки доказни приједлог.
- (2) Уколико странке и бранилац немају нове доказне приједлоге, судија односно председник вијећа ће објавити да је доказни поступак завршен.

Члан 277.

Завршна ријеч

- (1) Након завршетка доказног поступка судија, односно председник вијећа ће позвати Тужиоца, оштећеног, браниоца и оптуженог ради давања завршне ријечи. Посљедња ријеч увијек припада оптуженом.
- (2) Ако оптужницу заступа више Тужиоца или оптужени има више од једног браниоца, сви могу дати завршну ријеч, али се њихова излагања не могу понављати и могу бити временски ограничена.

Члан 278.

Завршетак главног претреса

Након завршних ријечи, судија, односно председник вијећа објављује да је главни претрес завршен, а Суд се повлачи на вијећање и гласање ради доношења пресуде.

ГЛАВА XXII – ПРЕСУДА

Одјељак 1 - Изрицање пресуде

Члан 279.

Изрицање и објављивање пресуде

Пресуда се изриче и објављује у име Босне и Херцеговине.

Члан 280.

Везаност пресуде за оптужбу

- (1) Пресуда се може односити само на лице које је оптужено и само на дјело које је предмет оптужбе садржане у потврђеној, односно на главном претресу измијењеној оптужници.
- (2) Суд није везан за приједлоге у погледу правне оцјене дјела.

Члан 281.

Докази на којима се заснива пресуда

- (1) Суд заснива пресуду само на чињеницама и доказима који су изнесени на главном претресу.
- (2) Суд је дужан савјесно оцијенити сваки доказ појединачно и у вези с осталим доказима и на основу такве оцјене извести закључак је ли нека чињеница доказана.

Одјељак 2 - Врсте пресуда

Члан 282.

Мериторне и процесне пресуде

- (1) Пресудом се оптужба одбија или се оптужени ослобађа од оптужбе или се оглашава кривим.
- (2) Ако оптужба обухвата више кривичних дјела, у пресуди ће се изрећи да ли се и за које дјело оптужба одбија или се оптужени ослобађа од оптужбе или се оглашава кривим.

Члан 283.

Пресуда којом се оптужба одбија

Пресуду којом се оптужба одбија, Суд ће изрећи:

- а) ако за пресуђење Суд није надлежан,
- б) ако је поступак вођен без захтјева Тужилоца,
- ц) ако је Тужилац од започињања па до завршетка главног претреса одустао од оптужнице,
- д) ако није било потребног одобрења или ако је надлежни државни орган одустао од одобрења,
- е) ако је оптужени за исто дјело већ правоснажно осуђен, ослобођен од оптужбе или је поступак против њега рјешењем правоснажно обустављен, а не ради се о рјешењу о обустављању поступка из члана 326. овог закона,
- ф) ако је оптужени актом амнестије или помиловања ослобођен од гоњења или се кривично гоњење не може предузети због застарјелости или ако постоје друге околности које искључују кривично гоњење.

Члан 284.

Пресуда којом се оптужени ослобађа од оптужбе

Пресуду којом се оптужени ослобађа од оптужбе, Суд ће изрећи:

- а) ако дјело за које се оптужени оптужује није законом прописано као кривично дјело,
- б) ако постоје околности које искључују кривичну одговорност оптуженог,
- ц) ако није доказано да је оптужени учинио кривично дјело за које се оптужује.

Члан 285.

Пресуда којом се оптужени оглашава кривим

- (1) У пресуди којом се оптужени оглашава кривим, Суд ће изрећи:
 - а) за које се кривично дјело оптуженик оглашава кривим, уз навођење чињеница и околности које чине обилежја кривичног дјела, као и оних од којих овиси примјена одређене одредбе кривичног закона,
 - б) законски назив кривичног дјела и које су одредбе кривичног закона примијењене,
 - ц) каква се казна изриче оптуженом или се по одредбама кривичног закона ослобађа од казне,
 - д) одлуку о условној осуди,
 - е) одлуку о мјерама сигурности, о одузимању имовинске користи и одлуку о враћању предмета (члан 74.) ако предмети до тада нису враћени власнику, односно држаоцу,
 - ф) одлуку о урачунавању притвора или већ издржане казне,
 - г) одлуку о трошковима кривичног поступка, о имовинскоправном захтјеву, као и о томе да се правоснажна пресуда има објавити путем средстава јавног информирања.

- (2) Ако је оптуженом изречена новчана казна, у пресуди ће се одредити рок у којем се новчана казна има платити и начин замјене извршења новчане казне у случају да се новчана казна не може наплатити.

Одјељак 3 - Објављивање пресуде

Члан 286.

Вријеме и мјесто објављивања пресуде

- (1) Пошто је пресуда изречена, Суд ће је одмах објавити. Ако Суд није у могућности да истог дана по завршетку главног претреса изрекне пресуду, одложиће објављивање пресуде највише за три дана и одредиће вријеме и мјесто објављивања пресуде.
- (2) Суд ће у присутности странака и браниоца, њихових законских заступника и опуномоћеника јавно прочитати изреку и приопћити укратко разлоге пресуде.
- (3) Објављивање пресуде ће се извршити и кад странка, бранилац, законски заступник или пуномоћник није присутан. Суд може одлучити да оптуженом који је одсутан, пресуду усмено приопћи судија, односно предсједник вијећа или да му се пресуда само достави.
- (4) Ако је јавност на главном претресу била искључена, изрека пресуде ће се увијек прочитати у јавном засједању. Вијеће ће одлучити хоће ли и колико искључити јавност приликом објављивања разлога пресуде.
- (5) Сви присутни саслушат ће читање изреке пресуде стојећи.

Члан 287.

Притвор након изрицања пресуде

За одређивање, продужење или укидање притвора послје објављивања пресуде до њене правоснажности примјењиват ће се одредба члана 138. овог закона.

Члан 288.

Поука о праву на жалбу и друга упозорења

- (1) По објављивању пресуде, судија односно предсједник вијећа ће поучити оптуженог и оштећеног о праву на жалбу, као и о праву на одговор на жалбу.
- (2) Ако је оптуженом изречена условна осуда, упозориће га судија, односно предсједник вијећа на значај условне осуде и на услове којих се мора придржавати.
- (3) Судија, односно предсједник вијећа ће упозорити оптуженог да до правоснажног окончања поступка обавијести Суд о свакој промјени адресе.

Одјељак 4 - Писмена израда и достављање пресуде

Члан 289.

Писмена израда пресуде

- (1) Пресуда која је објављена мора се писмено израдити у року од 15 дана по објављивању, а у сложеним стварима, изузетно у року од 30 дана. Ако пресуда није израђена у тим роковима, судија, односно предсједник вијећа је дужан обавијестити предсједника Суда због чега то није учињено. Предсједник Суда ће, по потреби, предузети мјере да се пресуда што прије изради.
- (2) Пресуду потписују судија, односно предсједник вијећа и записничар.
- (3) Овјерени пријепис пресуде доставиће се Тужиоцу и оштећеном, а оптуженом и бранилацу сагласно члану 171. овог закона. Ако се оптужени налази у притвору, овјерени преписи пресуде морају бити достављени у роковима из става 1. овог члана.
- (4) Оптуженом и оштећеном доставиће се и поука о праву на жалбу.
- (5) Овјерени пријепис пресуде Суд ће с поуком о праву на жалбу доставити лицу чији је предмет одузет том пресудом, као и правном лицу којем је изречено одузимање имовинске користи. Правоснажна пресуда ће се доставити оштећеном.

Члан 290.

Садржај пресуде

- (1) Писмено израђена пресуда мора потпуно одговарати пресуди која је објављена. Пресуда мора имати увод, изреку и образложење.
- (2) Увод пресуде садржи: назначење да се пресуда изриче у име Босне и Херцеговине, назив Суда, име и презиме предсједника и чланова вијећа и записничара, име и презиме оптуженог, кривично дјело за које је оптужен и да ли је био присутан на главном претресу, дан главног претреса и да ли је главни

- претрес био јаван, име и презиме Тужиоца, браниоца, законског заступника и опуномоћеника који су били присутни на главном претресу и дан објављивања изречене пресуде.
- (3) Изрека пресуде садржи личн податке о оптуженом и одлуку којом се оптужени оглашава кривим за кривично дјело за које је оптужен или којом се ослобађа од оптужбе за то дјело или којом се оптужба одбија.
 - (4) Ако је оптужени оглашен кривим, изрека пресуде мора обухватити потребне податке из члана 285. овог закона, а ако је ослобођен од оптужбе или је оптужба одбијена, изрека пресуде мора обухватити опис дјела за које је оптужен и одлуку о трошковима кривичног поступка и имовинскоправном захтјеву, ако је био постављен.
 - (5) У случају стјечаја кривичних дјела Суд ће у изреку пресуде унијети казне утврђене за свако појединачно кривично дјело, а затим јединствену казну која је изречена за сва дјела у стјечају.
 - (6) У образложењу пресуде Суд ће изнијети разлоге за сваку тачку пресуде.
 - (7) Суд ће одређено и потпуно изнијети које чињенице и из којих разлога узима као доказане или недоказане, дајући нарочито оцјену вјеродостојности противрјечних доказа, из којих разлога није уважио поједине приједлоге странака, из којих разлога је одлучио да се не саслуша непосредно свједок или вјештак чији је исказ прочитан, којим разлозима се руководио при рјешавању правних питања, а нарочито при утврђивању да ли постоји кривично дјело и кривична одговорност оптуженог и при примјењивању одређених одредаба кривичног закона на оптуженог и његово дјело.
 - (8) Ако је оптуженом изречена казна, у образложењу ће се навести које је околности Суд узео у обзир при одмјеравању казне. Суд ће посебно образложити којим се разлозима руководио при одлуци да казну треба ублажити или оптуженог ослободити од казне или изрећи условну осуду или да треба изрећи мјеру сигурности или одузимање имовинске користи.
 - (9) Ако се оптужени ослобађа од оптужбе, у образложењу ће се нарочито навести из којих се разлога из члана 284. овог закона то чини.
 - (10) У образложењу пресуде којом се оптужба одбија Суд се неће упуштати у оцјену главне ствари, него ће се ограничити само на разлоге за одбијање оптужбе.

Члан 291. Исправке у пресуди

- (1) Погрешке у именима и бројевима, као и друге очигледне погрешке у писању и рачунању, недостатке у облику и несагласности писмено израђене пресуде с изворником исправиће, посебним рјешењем, судија односно предсједник вијећа на захтјев странке и браниоца или по службеној дужности.
- (2) Ако постоји несагласност између писмено израђене пресуде и њеног изворника у погледу података из члана 285. става 1. тачке а. до е. и тачке г. овог закона, рјешење о исправци доставиће се лицима из члана 289. овог закона. У том случају рок за жалбу против пресуде тече од дана достављања тог рјешења, против кога посебна жалба није допуштена.

ГЛАВА XXIII - РЕДОВНИ ПРАВНИ ЛИЈЕКОВИ

Одјељак 1 - Жалба на првостепену пресуду

Члан 292. Право на жалбу и рок

- (1) Против пресуде донесене у првом степену може се поднијети жалба у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.
- (2) У сложеним стварима, на захтјев странака и браниоца, Суд може продужити рок за жалбу најдуже за 15 дана.
- (3) До одлуке Суда о захтјеву из става 2. овог члана, не тече рок за жалбу.
- (4) Благовремено поднесена жалба одлаже извршење пресуде.

Члан 293. Субјекти жалбе

- (1) Жалбу могу поднијети странке, бранилац и оштећени.
- (2) У корист оптуженог жалбу могу поднијети законски заступник, брачни, односно ванбрачни друг оптуженог, сродник по крви у правој линији, усвојилац, усвојеник, брат, сестра и хранилац. Рок за жалбу и у том случају тече од дана кад је оптуженом или његовом бранилацу достављен пријепис пресуде.
- (3) Тужилац може поднијети жалбу како на штету тако и у корист оптуженог.
- (4) Оштећени може побијати пресуду само због одлуке Суда о трошковима кривичног поступка и одлуке о имовинскоправном захтјеву.

- (5) Жалбу може поднијети и лице чији је предмет одузет или од којег је одузета имовинска корист прибављена кривичним дјелом.
- (6) Бранилац и лица из става 2. овог члана могу поднијети жалбу и без нарочитог овлашћења оптуженог, али не и против његове воље - осим ако је оптуженом изречена казна дуготрајног затвора.

Члан 294.
Одрицање и одустајање од жалбе

- (1) Оптужени се може одрећи права на жалбу само након што му је пресуда достављена. Оптужени се и прије тога може одрећи права на жалбу ако се Тужилац одрекао права на жалбу, осим ако би оптужени по пресуди имао да издржава казну затвора. До доношења одлуке вијећа апелационог одјељења, оптужени може одустати од већ поднесене жалбе.
- (2) Тужилац се може одрећи права на жалбу од тренутка објављивања пресуде па до истека рока за подношење жалбе, а може до доношења одлуке вијећа апелационог одјељења одустати од већ поднесене жалбе.
- (3) Одрицање и одустајање од жалбе не може се опозвати.

Члан 295.
Садржај жалбе и отклањање недостатака жалбе

- (1) Жалба треба садржавати:
 - а) означање пресуде против које се подноси жалба (назив Суда, број и датум пресуде),
 - б) основ за побијање пресуде,
 - ц) образложење жалбе,
 - д) приједлог да се побијена пресуда потпуно или дјелимично укине или преиначи,
 - е) потпис лица које подноси жалбу.
- (2) Ако је жалбу поднио оптужени или друго лице из члана 293. став 2. овог закона, а оптужени нема браниоца или ако је жалбу поднио оштећени који нема опуномоћеника, а жалба није састављена у складу с одредбама става 1. овог члана, Суд ће позвати жалиоца да у одређеном року допуни жалбу писменим поднеском или усмено на записнику код Суда. Ако жалилац не поступи по овом позиву, Суд ће одбацити жалбу ако не садржи податке из става 1. тачке б., ц. и е. овог члана, а ако жалба не садржи податак из става 1. тачке а. овог члана - одбаћиће је ако се не може утврдити на коју се пресуду односи. Ако је жалба поднесена у корист оптуженог, доставиће се апелационом одјељењу ако се може утврдити на коју се пресуду односи, а одбаћиће се ако се то не може утврдити.
- (3) Ако је жалбу поднио оштећени који има опуномоћеника или Тужилац, а жалба не садржи податке из става 1. тачке б., ц. и е. овог члана или ако жалба не садржи податак из става 1. тачке а. овог члана, а не може се утврдити на коју се пресуду односи, жалба ће се одбацити. Жалба с овим недостацима поднесена у корист оптуженог који има браниоца доставиће се апелационом одјељењу ако се може утврдити на коју се пресуду односи, а одбаћиће се ако се то не може утврдити.
- (4) У жалби се могу износити нове чињенице и нови докази који и поред дужне пажње и опреза нису могли бити представљени на главном претресу. Жалилац је дужан навести разлоге зашто их раније није изнио. Позивајући се на нове чињенице, жалилац је дужан навести доказе којима би се те чињенице имале доказати, а позивајући се на нове доказе – дужан је навести чињенице које помоћу тих доказа жели доказати.

Члан 296.
Жалбени основи

Пресуда се може побијати:

- а) због битне повреде одредаба кривичног поступка,
- б) због повреде кривичног закона,
- ц) због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања,
- д) због одлуке о кривичноправним санкцијама, одузимању имовинске користи, трошковима кривичног поступка, имовинскоправном захтјеву, као и због одлуке о објављивању пресуде путем средстава јавног информирања.

Члан 297.
Битне повреде одредаба кривичног поступка

- (1) Битна повреда одредаба кривичног поступка постоји:
 - а) ако је Суд био непрописно састављен или ако је у изрицању пресуде учествовао судија који није учествовао на главном претресу или који је правоснажном одлуком изузет од суђења,

- б) ако је на главном претресу учествовао судија који се морао изузети,
 - ц) ако је главни претрес одржан без лица чија је присутност на главном претресу по закону обавезна или ако је оптуженом, браниоцу, или оштећеном противно његовом захтјеву, ускраћено да на главном претресу употребљава свој језик и да на свом језику прати ток главног претреса,
 - д) ако је повријеђено право на одбрану,
 - е) ако је противно закону била искључена јавност на главном претресу,
 - ф) ако је Суд повриједио прописе кривичног поступка о постојању одобрења надлежног органа,
 - г) ако је Суд донио пресуду а није био стварно надлежан или ако је неправилно одбио оптужбу због стварне ненадлежности,
 - х) ако Суд својом пресудом није потпуно ријешио предмет оптужбе;
 - и) ако се пресуда заснива на доказу на коме се по одредбама овог закона не може заснивати пресуда,
 - ј) ако је оптужба прекорачена,
 - к) ако је изрека пресуде неразумљива, противрјечна сама себи или разлозима пресуде или ако пресуда уопште не садржи разлоге или у њој нису наведени разлози о одлучним чињеницама.
- (2) Битна повреда одредаба кривичног поступка постоји и ако Суд за вријеме припремања главног претреса или у току главног претреса или приликом доношења пресуде није примијенио или је неправилно примијенио коју одредбу овог закона, а то је било или је могло бити од утицаја на законито и правилно доношење пресуде.

Члан 298. Повреде кривичног закона

Повреда кривичног закона постоји ако је кривични закон повријеђен у питању:

- а) да ли је дјело за које се оптужени гони кривично дјело,
- б) постоје ли околности које искључују кривичну одговорност,
- ц) постоје ли околности које искључују кривично гоњење, а нарочито да ли је наступила застарјелост кривичног гоњења или је гоњење искључено усљед амнестије или помиловања или је ствар већ правоснажно пресуђена,
- д) да ли је у погледу кривичног дјела које је предмет оптужбе примијењен закон који се не може примијенити,
- е) да ли је одлуком о казни или условној осуди, односно одлуком о мјери сигурности или о одузимању имовинске користи прекорачено овлашћење које Суд има по закону,
- ф) да ли су правилно примијењене одредбе о урачунавању притвора и издржане казне.

Члан 299. Погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање

- (1) Пресуда се може побијати због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања кад је Суд неку одлучну чињеницу погрешно утврдио или је није утврдио.
- (2) Непотпуно утврђено чињенично стање постоји и кад на то указују нове чињенице или нови докази.

Члан 300. Одлуке о кривичноправној санкцији, трошковима поступка, имовинскоправном захтјеву и објављивању пресуде

- (1) Пресуда се може побијати због одлуке о казни и условној осуди кад том одлуком није прекорачено законско овлашћење, али Суд није правилно одмјерио казну с обзиром на околности које утјечу да казна буде већа или мања и због тога што је Суд примијенио или није примијенио одредбе о ублажавању казне, о ослобађању од казне, или о условној осуди, иако су за то постојали законски услови.
- (2) Одлука о мјери сигурности или о одузимању имовинске користи може се побијати ако не постоји повреда закона из члана 298. тачке е. овог закона, али је Суд неправилно донио ову одлуку или није изрекао мјеру сигурности, односно одузимање имовинске користи, иако су за то постојали законски услови. Из истих разлога може се побијати одлука о трошковима кривичног поступка.
- (3) Одлука о имовинскоправном захтјеву, као и одлука о објављивању пресуде путем средстава јавног информирања може се побијати кад је Суд о овим питањима донио одлуку противно законским одредбама.

Члан 301. Подношење жалбе

- (1) Жалба се подноси Суду у довољном броју примјерака за Суд, као и за противну странку и браниоца - ради давања одговора.

- (2) Неблаговремену (члан 311.) и недопуштenu (члан 312.) жалбу одбациће рјешењем судија, односно предсједник вијећа.

Члан 302.
Одговор на жалбу

Примјерак жалбе доставља се противној странци и браниоцу (члан 171.) који могу у року од осам дана од дана пријема поднијети Суду одговор на жалбу. Жалба и одговор на жалбу, са свим списима, доставља се апелационом одјељењу.

Члан 303.
Судија извјестилац

- (1) Кад спис по жалби стигне апелационом одјељењу Суда, предсједник апелационог одјељења доставља спис предсједнику апелационог вијећа који одређује судију извјетиоца.
- (2) Судија извјестилац може, по потреби, од судије, односно предсједника вијећа које је донијело побијену пресуду прибавити извјештај о повредама одредаба кривичног поступка, а може и провјерити наводе жалбе у погледу нових доказа и нових чињеница или прибавити потребне извјештаје или списе.
- (3) Када судија извјестилац припреми спис, предсједник вијећа ће заказати сједницу вијећа.

Члан 304.
Сједница вијећа

- (1) О сједници вијећа обавијестиће се Тужилац, оптужени и његов бранилац.
- (2) Ако се оптужени налази у притвору или на издржавању казне, осигураће се његова присутност.
- (3) Сједница вијећа почиње излагањем подносиоца жалбе, а након тога друга странка излаже одговор на жалбу. Вијеће може од странака и браниоца који су присутни сједници затражити потребно објашњење у вези са жалбом и одговором на жалбу. Странке и бранилац могу предложити да се прочитају поједини списи и могу, по допуштењу предсједника вијећа, дати потребна објашњења за своје ставове из жалбе, односно одговора на жалбу не понављајући оно што је садржано у објашњењима.
- (4) Недолазак странака и браниоца који су уредно обавијештени не спрјечава одржавање сједнице вијећа.
- (5) На сједници вијећа којој су присутне странке и бранилац, јавност се може искључити само под условима одређеним овим законом (члан 235. до 237).
- (6) Записник о сједници вијећа прикључује се списима.
- (7) Рјешења из члана 311. и 312. овог закона могу се донијети и без обавјештавања странака и браниоца о сједници вијећа.

Члан 305.
Одлучивање у сједници вијећа или претресу

Вијеће апелационог одјељења доноси одлуку у сједници вијећа или на основу одржаног претреса.

Члан 306.
Границе испитивања пресуде

Вијеће апелационог одјељења испитује пресуду у оном дијелу у којем се она побија жалбом.

Члан 307.
Забрана *reformatio in peius*

Ако је поднесена жалба само у корист оптуженог, пресуда се не смије измијенити на његову штету.

Члан 308.
Проширено дејство жалбе

Жалба због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања или због повреде кривичног закона поднесена у корист оптуженог садржи у себи и жалбу због одлуке о кривичноправној санкцији и о одузимању имовинске користи (члан 300).

Члан 309.
Beneficium cohaesionis

Ако вијеће апелационог одјељења поводом ма чије жалбе утврди да су разлози због којих је донио одлуку у корист оптуженог од користи и за којег од саоптужених који није поднио жалбу или је није поднио у том правцу, поступиће по службеној дужности као да таква жалба постоји.

Члан 310.
Одлуке по жалби

- (1) Вијеће апелационог одјељења може у сједници вијећа одбацити жалбу као неблагоприятну или као недопуштену или одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепену пресуду или преиначити првостепену пресуду, или укинути пресуду и одржати претрес.
- (2) О свим жалбама против исте пресуде вијеће апелационог одјељења одлучује једном одлуком.

Члан 311.
Одбацивање жалбе као неблагоприятне

Жалба ће се одбацити рјешењем као неблагоприятна ако се утврди да је поднијета након протеча законског рока за њено подношење.

Члан 312.
Одбацивање жалбе као недопуштене

Жалба ће се одбацити рјешењем као недопуштена ако се утврди да је жалбу поднијело лице које није овлашћено за подношење жалбе или лице које се одрекло права на жалбу или ако се утврди одустанак од жалбе или да је послје одустајања поновно поднесена жалба или ако жалба по закону није допуштена.

Члан 313.
Одбијање жалбе

Вијеће апелационог одјељења ће пресудом одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепену пресуду кад утврди да не постоје разлози због којих се пресуда побија жалбом.

Члан 314.
Преиначење првостепене пресуде

- (1) Вијеће апелационог одјељења ће, уважавајући жалбу, пресудом преиначити првостепену пресуду ако сматра да су одлучне чињенице у првостепеној пресуди правилно утврђене и да се, с обзиром на утврђено чињенично стање, по правилној примјени закона, има донијети друкчија пресуда, а према стању ствари и у случају повреде из члана 297. став 1. тач. ф. и ј. овог закона.
- (2) Ако су се због преиначења првостепене пресуде стекли услови да се одреди, односно укине притвор на основу члана 138. ст. 1. и 2. овог закона, вијеће апелационог одјељења ће о томе донијети посебно рјешење против кога није допуштена жалба.

Члан 315.
Укидање првостепене пресуде

- (1) Вијеће апелационог одјељења ће, уважавајући жалбу, рјешењем укинути првостепену пресуду и одредити одржавање претреса ако утврди да:
 - а) постоји битна повреда одредаба кривичног поступка, осим случајева из члана 314. став 1. овог закона,
 - б) је потребно извести нове доказе или поновити већ у првостепеном поступку изведене доказе усљед којих је чињенично стање погрешно или непотпуно утврђено.
- (2) Вијеће апелационог одјељења може и дјелимично укинути првостепену пресуду, ако се поједини дијелови пресуде могу издвојити без штете за правилно пресуђење и у односу на тај дио одржати претрес.
- (3) Ако се оптужени налази у притвору, вијеће апелационог одјељења ће испитати постоје ли још разлози за притвор и донијет ће рјешење о продужењу или укидању притвора. Против овог рјешења није допуштена жалба.
- (4) Ако је оптужени у притвору, вијеће апелационог одјељења је дужно донијети одлуку најкасније у року од три мјесеца од дана када је примило списе.

Члан 316.
Образложење одлуке којом се укида првостепена пресуда

У образложењу пресуде, у дијелу којим се укида првостепена пресуда или у рјешењу којим се укида првостепена пресуда, навест ће се само кратки разлози за укидање.

Члан 317.
Претрес пред вијећем апелационог одјељења

- (1) Одредбе које се односе на главни претрес у првостепеном поступку сходно се примјењују и на претрес пред вијећем апелационог одјељења.
- (2) Ако вијеће апелационог одјељења установи да је потребно поново извести већ изведене доказе у првостепеном поступку, искази саслушаних свједока и вјештака и писмени налаз и мишљење биће прихваћени као доказни материјал уколико су ти свједоци и вјештаци приликом свједочења били унакрсно испитани од супротне странке или браниоца, или нису били унакрсно испитани од супротне странке или браниоца иако им је то било омогућено, те уколико се ради о доказима из члана 261. став 2. тачка е. овог закона. У том случају њихови искази на претресу се могу читати.
- (3) Одредбе става 2. овог члана се не односе на лица која могу одбити свједочење из члана 83. овог закона.

Одјељак 2 - Жалба на рјешење

Члан 318.

Допуштеност жалбе на рјешење

- (1) Против рјешења Суда донесеног у првом степену, странке, бранилац и лица чија су права повријеђена могу поднијети жалбу увијек кад у овом закону није изричито одређено да жалба није допуштена.
- (2) Рјешења која се доносе ради припремања главног претреса и пресуде могу се побијати само у жалби на пресуду.

Члан 319.

Опћи рок за подношење жалбе

- (1) Жалба се подноси Суду.
- (2) Ако овим законом није другачије одређено, жалба на рјешење подноси се у року од три дана од дана достављања рјешења.

Члан 320.

Суспензивно дејство жалбе

Ако у овом закону није другачије одређено, подношењем жалбе на рјешење одлаже се извршење рјешења против кога је поднесена жалба.

Члан 321.

Одлучивање о жалби на рјешење

- (1) О жалби против рјешења донесеног у првом степену одлучује вијеће апелационог одјељења, ако овим законом није другачије одређено.
- (2) О жалби против рјешења судије за претходни поступак, односно судије за претходно саслушање, одлучује вијеће из члана 24. став 6. овог закона, осим ако овим законом није другачије одређено.
- (3) Одлучујући о жалби Суд може рјешењем одбацити жалбу као неблагоприятну или као недопуштену, одбити жалбу као неосновану или уважити жалбу и рјешење преиначити или укинути и, по потреби, предмет упутити на поновно одлучивање.

Члан 322.

Сходна примјена одредби о жалби на првостепену пресуду

На поступак по жалби на рјешење сходно се примјењују одредбе члана 293., 295. и 301. став 2., члана 303. став 1. и члана 307. и 309. овог закона.

Члан 323.

Сходна примјена одредби овог закона и на друга рјешења

Ако овим законом није другачије одређено, одредбе члана 318. и 322. овог закона сходно се примјењују и на сва остала рјешења која се доносе по овом закону.

ГЛАВА XXIV - ВАНРЕДНИ ПРАВНИ ЛИЈЕК

Понављање поступка

Члан 324.

Општаодредба

Кривични поступак који је довршен правоснажним рјешењем или правоснажном пресудом може се на захтјев овлашћеног лица поновити само у случајевима и под условима предвиђеним у овом закону.

Члан 325.
Настављање кривичног поступка

Ако је кривични поступак рјешењем правоснажно обустављен или је пресудом оптужба правоснажно одбијена зато што није било потребног одобрења, поступак ће се на захтјев Тужиоца наставити чим престану узроци због којих су донесене наведене одлуке.

Члан 326.
Понављање поступка завршеног правоснажним рјешењем

- (1) Ако је изван случајева из члана 325. овог закона кривични поступак правоснажно обустављен прије почетка главног претреса, на захтјев Тужиоца може се дозволити понављање кривичног поступка ако се поднесу нови докази на основу којих се Суд може увјерити да су се стекли услови за поновно покретање кривичног поступка.
- (2) Кривични поступак правоснажно обустављен до почетка главног претреса може се поновити кад је Тужилац одустао од гоњења, ако се докаже да је до одустанка дошло усљед кривичног дјела злоупотребе службеног положаја Тужиоца. У погледу доказивања кривичног дјела Тужиоца примјењиват ће се одредбе члана 327. става 2. овог закона.

Члан 327.
Понављање поступка у корист осуђеног

- (1) Кривични поступак завршен правоснажном пресудом може се поновити у корист осуђеног:
 - а) ако се докаже да је пресуда заснована на лажној исправи или на лажном исказу свједока, вјештака или тумача,
 - б) ако се докаже да је до пресуде дошло усљед кривичног дјела судије или лица које је вршило истражне радње,
 - ц) ако се изнесу нове чињенице или се поднесу нови докази који и поред дужне пажње и опреза нису могли бити представљени на главном претресу, а који су сами за себе или у вези с ранијим доказима подобни да проузрокују ослобађање лица које је било осуђено или њезину осуду по блажем кривичном закону,
 - д) ако је неко лице за исто кривично дјело више пута осуђено или ако је више лица осуђено због истог дјела које је могло учинити само једно лице или неко од њих,
 - е) ако се у случају осуде за продужено кривично дјело или за друго кривично дјело које по закону обухваћа више истоврсних или више разноврсних радњи изнесу нове чињенице или поднесу нови докази који указују да осуђени није учинио радњу која је обухваћена дјелом из осуде, а постојање ових чињеница би било од битног утицаја на одмјеравање казне,
 - ф) ако Уставни суд Босне и Херцеговине, Дом за људска права или Европски суд за људска права утврди да су у току поступка кршена људска права и основне слободе и ако је пресуда заснована на том кршењу.
- (2) У случајевима из става 1. тачке а. и б. овог члана мора се правоснажном пресудом доказати да су наведена лица оглашена кривим за односна кривична дјела. Ако се поступак против ових лица не може провести због тога што су умрла или што постоје околности које искључују кривично гоњење, чињенице из става 1. тачке а. и б. овог члана могу се утврдити и другим доказима.

Члан 328.
Понављање поступка на штету оптуженог

- (1) Кривични поступак се може поновити на штету оптуженог ако је пресуда којом се оптужба одбија донесена због одустанка Тужиоца од оптужбе, а докаже се да је до овог одустанка дошло усљед кривичног дјела корупције или кривичног дјела против службене и друге дужности Тужиоца.
- (2) У случају из става 1. овог члана примјењују се одредбе члана 327. став 2. овог закона.

Члан 329.
Лица овлашћена на подношење захтјева

- (1) Захтјев за понављање кривичног поступка могу поднијети странке и бранилац, а послије смрти осуђеног захтјев у његову корист могу поднијети Тужилац и лица из члана 293. става 2. овог закона.
- (2) Захтјев за понављање кривичног поступка у корист осуђеног може се поднијети и пошто је осуђени издржао казну, и без обзира на застарјелост, амнестију или помиловање.
- (3) Ако Суд сазна да постоји разлог за понављање кривичног поступка, обавијестиће о томе осуђеног, односно лице које је овлашћено да у корист осуђеног поднесе захтјев.

Члан 330.
Поступање по захтјеву

- (1) О захтјеву за понављање кривичног поступка одлучује вијеће (члан 24. став 6).
- (2) У захтјеву се мора навести по којем се законском основу тражи понављање и којим се доказима поткрјењују чињенице на којима се захтјев заснива. Ако захтјев не садржи ове податке, Суд ће позвати подносиоца да у одређеном року захтјев допуни.
- (3) Приликом рјешавања о захтјеву, у вијећу неће учествовати судија који је учествовао у доношењу пресуде у ранијем поступку.

Члан 331.
Одлучивање о захтјеву

- (1) Суд ће рјешењем захтјев одбацити ако на основу самог захтјева и списка ранијег поступка утврди да је захтјев поднијело неовлашћено лице или да нема законских услова за понављање поступка или да су чињенице и докази на којима се захтјев заснива већ били изнесени у ранијем захтјеву за понављање поступка који је одбијен правоснажним рјешењем Суда или да чињенице и докази очигледно нису подобни да се на основу њих допусти понављање или да подносилац захтјева није поступио по члану 330. став 2. овог закона.
- (2) Ако Суд не одбаца захтјев, доставиће се препис захтјева противној странци која има право у року од осам дана одговорити на захтјев. Кад Суду стигне одговор на захтјев или кад протекне рок за давање одговора, предсједник вијећа одредиће да се извиде чињенице и прибаве докази на које се позива у захтјеву и у одговору на захтјев.
- (3) Послије проведених извиђаја Суд ће рјешењем одмах одлучити о захтјеву за понављање поступка.

Члан 332.
Допуштење за понављање поступка

- (1) Кад Тужилац врати списе, Суд ће, ако не одреди да се извиђај допуни, на основу резултата извиђаја захтјев уважити и допустити понављање кривичног поступка или ће захтјев одбити, ако нови докази нису подобни да доведу до понављања кривичног поступка.
- (2) Ако Суд нађе да разлози због којих је допустио понављање поступка у корист оптуженог постоје и за којег од суоптужених који није поднио захтјев за понављање поступка, поступиће по службеној дужности као да такав захтјев постоји.
- (3) У рјешењу којим се допушта понављање кривичног поступка Суд ће одлучити да се одмах закаже нови главни претрес или да се кривични предмет врати у стање истраге.
- (4) Ако је захтјев за понављање кривичног поступка поднесен у корист осуђеног, а Суд сматра с обзиром на поднесене доказе да осуђени може у поновљеном поступку бити осуђен на такву казну да би се урачунавањем већ издржане казне имао пустити на слободу, или да може бити ослобођен од оптужбе или да оптужба може бити одбијена - одредиће да се извршење пресуде одложи, односно прекине.
- (5) Кад рјешење којим се допушта понављање кривичног поступка постане правоснажно, обуставиће се извршење казне, али ће Суд, по приједлогу Тужиоца, одредити притвор ако постоје услови из члана 132. овог закона.

Члан 333.
Правила поновљеног поступка

- (1) На поновљени поступак који се води на основу рјешења којим је допуштено понављање кривичног поступка, примијењују се исте одредбе као и на претходни поступак. У поновљеном поступку Суд није везан за рјешења донесена у претходном поступку.
- (2) Ако се поновљени поступак обустави до почетка главног претреса, Суд ће рјешењем о обустављању поступка укинути и ранију пресуду.
- (3) Кад Суд у поновљеном поступку донесе пресуду, изрећи ће да се претходна пресуда дјелимично или у цјелини ставља ван снаге или да се оставља на снази. У казну коју одреди новом пресудом Суд ће оптуженом урачунати издржану казну, а ако је понављање одређено само за неко од дјела за које је оптужени био осуђен, Суд ће изрећи нову јединствену казну.
- (4) Суд је у поновљеном поступку везан забраном из члана 307. овог закона.

ДИО ТРЕЋИ – ПОСЕБНИ ПОСТУПЦИ

ГЛАВА XXV - ПОСТУПАК ЗА ИЗДАВАЊЕ КАЗНЕНОГ НАЛОГА

Члан 334.
Општаодредба

- (1) За кривично дјело с прописаном казном затвора до пет година или новчаном казном као главном казном, а за које је прикупио довољно доказа који пружају основ за тврдњу да је осумњичени учинио кривично дјело, Тужилац може у оптужници затражити од Суда да изда казни налог - у којем ће оптуженом изрећи одређену кривичноправну санкцију или мјеру без провођења главне расправе.
- (2) Тужилац може да затражи изрицање једне или више од следећих кривичноправних санкција или мјера: новчане казне, условне осуде и одузимања имовинске користи прибављене кривичним дјелом или одузимања предмета.
- (3) Изрицање новчане казне може се затражити у висини која не може бити већа од 50.000 КМ.

Члан 335.

Неприхватање захтјева за издавање казног налога

- (1) Судија ће одбацити захтјев за издавање казног налога ако установи да постоји основ за спајање поступка из члана 25. овог закона, ако се ради о кривичном дјелу за које се такав захтјев не може поставити или ако је Тужилац затражио изрицање кривичноправне санкције или мјере која по закону није допуштена.
- (2) О жалби Тужиоца против рјешења о одбачају одлучује вијеће из члана 24. став 6. овог закона у року од 48 часова.
- (3) Ако судија сматра да подаци у оптужници не пружају довољно основа за издавање казног налога или да се према тим подацима може очекивати изрицање неке друге кривичне санакције или мјере, а не оне коју је затражио Тужилац, поступиће с оптужницом као да је поднијета на потврду и прослиједити је у даљи поступак, у складу с овим законом.

Члан 336.

Прихватање захтјева за издавање казног налога

- (1) Ако се сложи за захтјевом за издавање казног налога, судија ће потврдити оптужницу и заказати саслушање оптуженог.
- (2) Приликом саслушања судија ће:
 - а) утврдити да ли је испоштовано право оптуженог да га заступа бранилац,
 - б) утврдити да ли је оптужени разумио оптужницу и захтјев Тужиоца за изрицање кривичноправне санкције или мјере,
 - ц) упознати оптуженог с доказима које је прикупио Тужилац и позвати га на давање изјаве о предоченим доказима,
 - д) позвати оптуженог да се изјасни о кривњи,
 - е) позвати оптуженог да се изјасни о предложеној кривичноправној санкцији или мјери.

Члан 337.

Издавање казног налога

- (1) Ако оптужени изјави да није крив или стави приговор на оптужницу, судија ће заказати главни претрес у року од 30 дана и прослиједити оптужницу на даљи поступак, у складу с овим законом.
- (2) Ако оптужени изјави да је крив и да прихвата кривичноправну санкцију или мјеру предложену у оптужници, судија ће прво утврдити кривњу и онда пресудом издати казни налог у складу с оптужницом.

Члан 338.

Садржај пресуде којом се издаје казни налог и право на жалбу

- (1) Пресуда којом се издаје казни налог садржи податке из члана 285. овог закона.
- (2) У образложењу пресуде из става 1. овог члана укратко се наводе разлози који оправдавају изрицање пресуде којом се издаје казни налог.
- (3) Против пресуде из става 1. овог члана допуштена је жалба у року од осам дана од дана достављања пресуде.

Члан 339.

Достављање пресуде којом се издаје казни налог

- (1) Пресуда којом се издаје казни налог доставља се оптуженом, његовом браниоцу и Тужиоцу.
- (2) Плаћање новчане казне прије истека рока за подношење жалбе не сматра се одрицањем од права на жалбу.

ГЛАВА XXVI - ПОСТУПАК ПРЕМА МАЛОЉЕТНИЦИМА

Одјељак 1 - Опште одредбе

Члан 340.

Примјена других одредби овог закона у поступку према малољетницима

- (1) Одредбе ове главе примјењују се у поступку према лицима која су извршила кривично дјело као малољетници, а у вријеме покретања поступка, односно суђења нису навршиле двадесет и једну годину живота. Остале одредбе овог закона примјењују се уколико нису у супротности с одредбама ове главе.
- (2) Одредбе члана 342. до 344., члана 347. до 350., члана 355., 357., 359. и 366. овог закона, примјењују се у поступку према млађем пунољетном лицу ако се до почетка главног претреса установи да долази у обзир да се том лицу изрекне одгојна мјера у складу с одредбама КЗ БиХ, а до тог времена оно није навршило двадесет и једну годину живота.

Члан 341.

Примјена одредби према дјечи

Кад се у току поступка утврди да малољетник у вријеме извршења кривичног дјела није навршио четрнаест година живота, кривични поступак ће се обуставити и о томе ће се обавијестити орган старатељства.

Члан 342.

Обазриво поступање

- (1) Малољетнику се не може судити у одсуству.
- (2) При предузимању радњи којима је присутан малољетник, а нарочито при његовом испитивању, органи који учествују у поступку дужни су поступати обазриво, водећи рачуна о душевној развијености, осјетљивости и личним својствима малољетника, како вођење кривичног поступка не би штетно утјецало на развој малољетника.
- (3) Органи који учествују у поступку спрјечаваће погодним мјерама свако недисциплиновано понашање малољетника.

Члан 343.

Обавезна одбрана

- (1) Малољетник мора имати браниоца од почетка припремног поступка.
- (2) Уколико малољетник не познаје језик на коме се води кривични поступак, Суд ће му одредити тумача.
- (3) Ако у случајевима из става 1. овог члана сам малољетник, његов законски заступник или сродници не узму браниоца, њега ће поставити по службеној дужности судија за малољетнике.

Члан 344.

Ослобођење од дужности свједочења

Од дужности свједочења о околностима потребним за оцјењивање душевне развијености малољетника, упознавање његове личности и прилика у којима живи (члан 355.), ослобођени су само родитељ, старалац, усвојилац, социјални радник, вјерски исповједник, односно вјерски службеник и бранилац.

Члан 345.

Спајање и раздвајање поступка

- (1) Кад је малољетник учествовао у извршењу кривичног дјела заједно с пунољетним лицем, поступак према њему ће се раздвојити и провести по одредбама ове главе.
- (2) Поступак према малољетнику може се спојити с поступком против пунољетног лица и провести по општим одредбама овог закона само ако је спајање поступка неопходно за свестрано разјашњење ствари. Рјешење о томе доноси судија за малољетнике, на образложени приједлог Тужиоца. Против овог рјешења није допуштена жалба.
- (3) Кад се проводи јединствен поступак за малољетника и пунољетне учиниоце, у погледу малољетника ће се увијек примјенити одредбе члана 342. до 344., члана 347. до 350., члана 355., 357., 359. и 365. овог закона, кад се на главном претресу разјашњавају питања која се односе на малољетника, као и члана 366. и 372. овог закона, а остале одредбе ове главе — уколико њихова примјена није у супротности с вођењем спојеног поступка.

Члан 346.

Спровођење јединственог поступка

Кад је лице учинило неко кривично дјело као малољетно, а неко као пунољетно, спровешће се јединствен поступак по члану 25. овог закона, пред вијећем које суди пунољетним лицима.

Члан 347.
Улога органа старатељства

- (1) У поступку према малољетницима, поред овлашћења која су изричито предвиђена у одредбама ове главе, орган старатељства има право да се упозна с током поступка, да у току поступка ставља приједлоге и да указује на чињенице и доказе који су од важности за доношење правилне одлуке.
- (2) О сваком покретању поступка према малољетнику Тужилац ће обавијестити надлежни орган старатељства.

Члан 348.
Позивање и достављање писмена

- (1) Малољетник се позива преко родитеља, односно законског заступника.
- (2) Достављање одлука и других писмена малољетнику врши се сходно одредбама члана 171. овог закона, с тим да се малољетнику неће достављати писмена истицањем на огласној плочи Суда, нити ће се примијенити одредба члана 167. став 2. овог закона.

Члан 349.
Објављивање тока кривичног поступка

- (1) Не смије се објавити ток кривичног поступка према малољетнику, ни одлука донесена у том поступку, нити се може вршити видео и аудио снимање тока поступка.
- (2) Правоснажна одлука Суда може се објавити, али без навођења личних података малољетника из којих се може утврдити његов идентитет.

Члан 350.
Дужност хитног поступања

Органи који учествују у поступку према малољетнику, као и други органи и установе од којих се траже обавјештења, извјештаји или мишљења, дужни су најхитније поступити - како би се поступак што прије завршио.

Члан 351.
Састав суда

- (1) У првом степену суди судија за малољетнике, који води и припремни поступак и обавља и друге послове у поступку према малољетницима, у складу с овим законом.
- (2) Вијеће за малољетнике у саставу од тројице судија одлучује по жалбама против одлуке судије за малољетнике, у случајевима предвиђеним овим законом.

Одјељак 2 - Покретање поступка

Члан 352.
Примјена начела опортунитета

- (1) За кривична дјела с прописаном казном затвора до три године или новчаном казном, Тужилац може одлучити да не захтијева покретање кривичног поступка иако постоје докази да је малољетник учинио кривично дјело, ако сматра да не би било цјелисходно да се води поступак према малољетнику с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којима је учињено, ранији живот малољетника и његова лична својства. Ради утврђивања ових околности, Тужилац може затражити обавјештења од родитеља, односно староца малољетника, других лица и установа, а кад је то потребно може ова лица и малољетника позвати ради непосредног обавјештавања. Тужилац може затражити мишљење органа старатељства о цјелисходности покретања поступка према малољетнику.
- (2) Ако за доношење одлуке из става 1. овог члана треба да се испитују лична својства малољетника, Тужилац може, у споразуму с органом старатељства, упутити малољетника у прихватилиште или у установу за испитивање или васпитање, али најдуже на 30 дана.
- (3) Кад је извршење казне или одгојне мјере у току, Тужилац може одлучити да не захтијева покретање кривичног поступка за друго кривично дјело малољетника, ако с обзиром на тежину тог кривичног дијела, као и на казну, односно одгојну мјеру која се извршава, не би имало сврхе вођење поступка и изрицање кривичноправне санкције за то дјело.

- (4) Кад Тужилац у случајевима из става 1. и 3. овог члана нађе да није цјелисходно да се покрене поступак према малољетнику, обавијестиће о томе, уз навођење разлога, орган старатељства и оштећеног.

Члан 353.
Одгојне препоруке

Прије доношења одлуке хоће ли поднијети захтјев за покретање кривичног поступка против малољетника за кривично дјело из члана 352. став 1. овог закона, Тужилац је дужан размотрити могућност и оправданост изрицања одгојне препоруке, у складу с КЗ БиХ.

Одјељак 3 - Припремни поступак

Члан 354.
Одгојне препоруке и захтјев за покретање поступка

- (1) Тужилац подноси захтјев за покретање припремног поступка судији за малољетнике. Прије доношења одлуке о томе хоће ли се сложити с овим захтјевом који се односи на кривична дјела из члана 353. овог закона, судија за малољетнике је дужан размотрити могућности и оправданост изрицања одгојне препоруке у складу с одредбама КЗ БиХ. Ако одлучи да изрекне одгојну препоруку, судија за малољетнике ће одлучити да се поступак против малољетника не покрене. Против рјешења судије за малољетнике није допуштена жалба.
- (2) Изван случајева из става 1. овог члана, ако се судија за малољетнике не сложи са захтјевом за покретање припремног поступка, затражиће да о томе одлучи вијеће за малољетнике.
- (3) Судија за малољетнике може повјерити полицијским органима да изврше наредбу о претресању стана или о привременом одузимању предмета, на начин предвиђен овим законом.

Члан 355.
Прибављање података о личности малољетника

- (1) У припремном поступку према малољетнику, поред чињеница које се односе на кривично дјело, посебно ће се утврдити године живота малољетника, околности потребне за оцјену његове душевне развијености, испитат ће се средина у којој и прилике под којима малољетник живи и друге околности које се тичу његове личности.
- (2) Ради утврђивања околности из става 1. овог члана, судија за малољетнике ће прибавити извјештај и саслушати лица која могу дати потребне податке, изузев лица из члана 344. овог закона.
- (3) Податке о личности малољетника прибавља судија за малољетнике. Судија за малољетнике може затражити да те податке прикупи одређено стручно лице (социјални радник, дефектолог, психолог и др.), а може њихово прибављање повјерити и органу старатељства.
- (4) Кад је за утврђивање здравственог стања малољетника, његове душевне развијености, психичких својстава или склоности потребно да малољетника прегледају вјештаци, за овај преглед одредиће се лијечници, психолози или педагози. Оваква испитивања малољетника могу се обавити у здравственој или другој установи.

Члан 356.
Лица која присуствују радњама у припремном поступку

- (1) Судија за малољетнике сам одређује начин извођења појединих радњи, држећи се одредаба овог закона у оној мјери која осигурава права малољетника на одбрану, права оштећеног и прикупљање доказа потребних за одлучивање.
- (2) Радњама у припремном поступку могу бити присутни Тужилац и бранилац. Испитивање малољетног лица, кад је то потребно, обавиће се уз помоћ педагога или другог стручног лица. Судија за малољетнике може одобрити да радњама у припремном поступку буде присутан представник органа старатељства и родитељ, односно старалац малољетника. Кад су наведена лица присутна тим радњама, могу стављати приједлоге и упућивати питања лицу које се испитује, односно саслушава.

Члан 357.
Смјештај малољетника

- (1) Судија за малољетнике може наредити да се малољетник у току припремног поступка смјести у прихватилиште, одгојну или сличну установу, да се стави под надзор органа старатељства или да се преда другој породици, ако је то потребно ради издвајања малољетника из средине у којој је живио или ради пружања помоћи, заштите или смјештаја малољетника.
- (2) Трошкови смјештаја малољетника исплаћују се унапријед из буџетских средстава и улазе у трошкове кривичног поступка.

Члан 358.
Одређивање притвора

- (1) Изузетно, судија за малољетнике може малољетнику одредити притвор кад за то постоје разлози из члана 132. става 1. тачке а. до ц. овог закона.
- (2) На основу рјешења о притвору које је донио судија за малољетнике, притвор може трајати најдуже мјесец дана. Вијеће за малољетнике дужно је обавити контролу неопходности притвора сваких десет дана.
- (3) Вијеће за малољетнике може у случају постојања законских разлога продужити притвор за још два мјесеца.
- (4) Након завршетка припремног поступка, притвор може да траје најдуже још шест мјесеци.

Члан 359.
Поступак према малољетнику у притвору

- (1) Малољетник издржава притвор одвојено од пунољетних лица.
- (2) Судија за малољетнике има према притвореним малољетницима иста овлашћења која по овом закону припадају судији за претходни поступак, односно судији за претходно саслушање, у погледу притвореника.

Члан 360.
Образложени приједлог

- (1) Након што испита све околности које се односе на извршење кривичног дјела и на личност малољетника, судија за малољетнике доставља списе Тужиоцу који је дужан у року од осам дана захтијевати да се припремни поступак допуни или поднијети образложени приједлог судији за малољетнике за изрицање васпитне мјере или казне.
- (2) Ако Тужилац не поднесе захтјев да се припремни поступак допуни нити стави образложени приједлог судији за малољетнике за изрицање васпитне мјере или казне малољетничког затвора ни у року од два мјесеца од доставе списка судије за малољетнике - сматраће се да је одустао од кривичног гоњења.
- (3) Приједлог Тужиоца садржи: име и презиме малољетника, његове године живота, опис дјела, доказе из којих произлази да је малољетник учинио кривично дјело, образложење које треба да садржи оцјену душевне развијености малољетника и приједлог да се малољетник казни, односно да се према њему изрекне одгојна мјера или казна.

Члан 361.
Обустава поступка

- (1) Ако у току припремног поступка Тужилац нађе да нема основа за вођење поступка према малољетнику или да постоје разлози из члана 352. став 3. овог закона, ставиће приједлог судији за малољетнике да обустави поступак. О приједлогу за обустављање поступка Тужилац ће обавијестит и орган старатељства.
- (2) Ако се судија за малољетнике не сложи с приједлогом Тужиоца, затражиће да о томе одлући вијеће за малољетнике.

Члан 362.
Контрола поступка

Судија за малољетнике обавјештава предсједника Суда сваких 15 дана који предмети малољетника нису окончани и о разлозима због којих је по појединим предметима поступак још у току. Предсједник Суда ће, по потреби, предузети мјере да се поступак убрза.

Одјељак 4 - Првостепени поступак

Члан 363.
Заказивање рочишта или главног претреса

- (1) Кад прими приједлог Тужиоца, судија за малољетнике заказује рочиште или главни претрес.
- (2) Казна малољетничког затвора и заводске мјере изричу се само по одржаном главном претресу.
- (3) Судија за малољетнике саопћиће малољетнику одгојну мјеру која му је изречена.

Члан 364.
Одлучивање на главном претресу

- (1) Кад се одлучује на основу главног претреса, сходно ће се примјењивати одредбе овог закона о припремама за главни претрес, о руковођењу главним претресом, о одлагању и прекидању главног претреса, о записнику и о току главног претреса, али судија за малољетнике може одступити од ових правила ако сматра да њихова примјена у конкретном случају не би била цијелисходна.
- (2) Поред лица чије је присуство обавезно на главном претресу, на главни претрес позват ће се и родитељи малољетника, односно старалац и орган старатељства. Недолазак родитеља, староца или представника органа старатељства не спрјечава Суд да одржи главни претрес.
- (3) Осим малољетника, главном претресу мора бити присутан Тужилац, кад је поднио приједлог из члана 360. овог закона и бранилац.
- (4) Одредбе овог закона о измјени и проширењу оптужбе примјењиват ће се и у поступку према малољетнику, с тим што је судија за малољетнике овлашћен да и без приједлога Тужиоца донесе одлуку на основу чињеничног стања које је измијењено на главном претресу.

Члан 365. Искључење јавности

- (1) Кад се суди малољетнику, јавност је увијек искључена.
- (2) Судија за малољетнике може допустити да главном претресу буду присутна лица која се баве заштитом и одгојем малољетника или сузбијањем малољетничког криминалитета, као и научници.
- (3) У току главног претреса судија за малољетнике може наредити да се, осим Тужиоца, браниоца и представника органа старатељства, из засједања удаље сва или поједина лица.
- (4) За вријеме извођења појединих доказа или говора странака судија за малољетнике може наредити да се малољетник удаљи из засједања.

Члан 366. Привремени смјештај малољетника

У току поступка, судија за малољетнике може донијети одлуку о привременом смјештају малољетника (члан 357.), а може и укинути одлуку која је о томе раније донесена.

Члан 367. Заказивање главног претреса или одржавање рочишта и доношење одлуке

- (1) Судија за малољетнике дужан је заказати главни претрес или одржати рочиште за изрицање одгојне мјере у року од осам дана од дана пријема приједлога Тужиоца или од дана кад је на рочишту одлучено да се одржи главни претрес. За свако продужење овог рока судија за малољетнике мора имати одобрење председника Суда.
- (2) Одлагање или прекидање главног претреса одређује се само изузетно. О сваком одлагању или прекидању главног претреса судија за малољетнике обавијестиће председника Суда и изнијет ће разлоге за одлагање, односно прекидање.
- (3) Судија за малољетнике дужан је да писмено изради пресуду, односно рјешење у року од осам дана, а у посебно сложеним случајевима у року од 15 дана од дана објављивања пресуде, односно рјешења.

Члан 368. Одлуке судије за малољетнике

- (1) Судија за малољетнике није везан за приједлог Тужиоца при одлучивању хоће ли према малољетнику изрећи казну или ће примијенити одгојну мјеру, али ако је Тужилац одустао од приједлога, судија за малољетнике не може малољетнику изрећи казну него само одгојну мјеру.
- (2) Судија за малољетнике ће рјешењем обуставити поступак у случајевима кад Суд на основу члана 283. тачке д. до ф. овог закона, доноси пресуду којом се оптужба одбија или којом се оптужени ослобађа од оптужбе (члан 284.), као и кад судија нађе да није цијелисходно изрећи малољетнику ни одгојну мјеру нити казну.
- (3) Судија за малољетнике доноси рјешење и кад изриче одгојну мјеру малољетнику. У изреци овог рјешења наводи се само која се мјера изриче, али се малољетник не оглашава кривим за кривично дјело које му се ставља на терет. У образложењу рјешења навест ће се опис дјела и околности које оправдавају примјену изречене одгојне мјере.
- (4) Пресуда којом се малољетнику изриче казна малољетничког затвора доноси се у облику из члана 285. овог закона.

Члан 369. Трошкови поступка и имовинскоправни захтјев

- (1) Судија за малољетнике може малољетника обавезати на плаћање трошкова кривичног поступка и на испуњење имовинскоправног захтјева само ако је малољетнику изрекао казну малољетничког затвора.

- (2) Ако је према малољетнику изречена одгојна мјера, трошкови поступка падају на терет буџетских средстава, а оштећени се ради остваривања имовинскоправног захтјева упућује на парнични поступак.

Одјељак 5 - Правни лијекови

Члан 370.

Жалба против пресуде и рјешења

- (1) Против пресуде којом је малољетнику изречена казна малољетничког затвора, против рјешења којим је малољетнику изречена одгојна мјера и против рјешења о обустављању поступка (члан 368. став 2.) могу поднијети жалбу сва лица која имају право на жалбу против пресуде (члан 293.) и то у року од осам дана од дана пријема пресуде, односно рјешења.
- (2) Бранилац, Тужилац, брачни односно ванбрачни друг, сродник по крви у правој линији, усвојилац, старалац, брат, сестра и хранилац могу поднијети жалбу у корист малољетника и против његове воље.
- (3) Жалба против рјешења којим се изриче одгојна мјера која се издржава у установи задржава извршење рјешења ако судија за малољетнике, у сагласности с родитељима малољетника, и по саслушању малољетника, не одлучи другачије.
- (4) На сједницу вијећа за малољетника (члан 304.) увијек ће се позвати малољетник и његов бранилац. Недолазак малољетника и његовог браниоца који су уредно обавијештени о сједници - не спречава другостепени суд да одржи сједницу.

Члан 371.

Одлуке вијећа за малољетнике и забрана *reformatio in peius*

- (1) Вијеће за малољетнике може преиначити првостепену одлуку и изрећи тежу мјеру малољетнику - само ако је то предложено у жалби Тужиоца.
- (2) Ако првостепеном одлуком није изречена казна малољетничког затвора или заводска мјера, вијеће за малољетнике може ту казну, односно мјеру изрећи само ако одржи претрес. Малољетнички затвор у дужем трајању или тежа заводска мјера од оне изречене првостепеном одлуком, може се изрећи и у сједници другостепеног вијећа.

Члан 372.

Понављање кривичног поступка

Одредбе о понављању кривичног поступка завршеног правоснажном пресудом сходно се примјењују и на понављање поступка завршеног правоснажним рјешењем о примјени одгојне мјере или о обустави поступка према малољетнику.

Одјељак 6 - Надзор Суда над провођењем мјера

Члан 373.

Извјештај о понашању малољетника

- (1) Управа установе у којој се извршава одгојна мјера према малољетнику дужна је да свака два мјесеца достави Суду који је изрекао одгојну мјеру извјештај о понашању малољетника. Судија за малољетнике може и сам обилазити малољетнике смјештене у установи.
- (2) Судија за малољетнике може преко органа старатељства прибавити обавјештење о извршењу осталих одгојних мјера, а може одредити да то учини и одређена стручно лице (социјални радник, дефектолог и др.).

Одјељак 7 - Измјена одлуке о одгојној мјери и обустава извршења

Члан 374.

Измјена одлуке и обустава извршења

- (1) Кад су испуњени законом прописани услови за измјену одлуке о изреченој одгојној мјери, одлуку о измјени доноси судија за малољетнике који је донио рјешење о одгојној мјери ако сам нађе да је то потребно, или на приједлог Тужиоца, управника установе или органа старатељства коме је повјерен надзор над малољетником.

- (2) Прије доношења одлуке судија за малољетнике ће саслушати Тужиоца, малољетника, родитеља или стараоца малољетника или другог лица, а прибавиће и потребне извјештаје од установе у којој малољетник издржава заводску мјеру, од органа старатељства или других органа и установа.
- (3) По одредбама става 1. и 2. овог члана доноси се и одлука о обустављању извршења одгојне мјере.
- (4) Одлуку о измјени одгојне мјере или о обустави извршења доноси судија за малољетнике.

ГЛАВА XXVII - ПОСТУПАК ПРОТИВ ПРАВНИХ ЛИЦА

Члан 375. Јединственост поступка

- (1) Због истог кривичног дјела, против правног лица се, у правилу, покреће и води кривични поступак заједно с поступком против починиоца.
- (2) Поступак само против правног лица се може покренути, односно водити када против починиоца кривични поступак није могуће покренути, односно водити из законом прописаних разлога или ако је против њега кривични поступак већ проведен.
- (3) У јединственом поступку се против оптуженог правног лица и оптуженог подиже једна оптужница и изриче једна пресуда.

Члан 376. Цјелисходност покретања кривичног поступка

Тужилац може одлучити да против правног лица не захтијева покретање кривичног поступка када околности случаја указују да то не би било цјелисходно, јер је допринос правног лица извршењу кривичног дјела био незнатан или правно лице нема имовине или има тако мало имовине да не би била довољна ни за покриће трошкова поступка или ако је против правног лица започет стечајни поступак или када је починилац кривичног дјела једини власник правног лица против којег би се кривични поступак иначе покренуо.

Члан 377. Заступник правног лица у кривичном поступку

- (1) Свако правно лице у кривичном поступку мора имати свога заступника, који је овлашћен за предузимање свих радњи за које је по овом закону овлашћен осумњичени, односно оптужени и осуђени.
- (2) Правно лице у кривичном поступку може имати само једнога заступника.
- (3) Суд мора сваки пут утврдити идентитет заступника правног лица и његово овлашћење за заступање.

Члан 378. Одређивање заступника

- (1) Заступник правног лица у кривичном поступку је онај ко је овлашћен заступати правно лице по закону, акту надлежног државног органа или по статуту, акту о оснивању или другом акту правног лица.
- (2) Заступник може овластити за заступање некога другог. Овлашћење мора бити дато писмено или усмено на записник код Суда.
- (3) Када је прије правоснажног окончања кривичног поступка правно лице престало постојати, заступника ће му одредити Суд.

Члан 379. Изузеће заступника

- (1) Заступник правног лица у кривичном поступку не може бити лице које је позвано као свједок.
- (2) Заступник правног лица у кривичном поступку не може бити лице против којег тече поступак због истог кривичног дјела, осим ако је једини члан правног лица.
- (3) У случају из става 1. и 2. овог члана Суд ће позвати правно лице да надлежни орган тог правног лица у одређеном року одреди другог заступника и о томе писмено обавијести Суд. У супротном ће заступника одредити Суд.

Члан 380. Достављање писмена

Писмена, намијењена правном лицу, достављају се и правном лицу и заступнику.

Члан 381.

Трошкови заступника

Трошкови заступника правног лица у кривичном поступку су трошкови кривичног поступка. Трошкови за заступника постављеног на основу члана 378. и 379. овог закона унапријед се исплаћују из средстава органа који води кривични поступак само ако правно лице нема средстава.

Члан 382.

Бранилац привредног друштва у кривичном поступку

- (1) Правно лице може, поред заступника, имати браниоца.
- (2) Правно и физичко лице као и осумњичени, односно оптужени, не могу имати истог браниоца.

Члан 383.

Садржај оптужнице

Оптужница против правног лица у кривичном поступку, поред садржаја прописаних овим законом, садржи назив под којим правно лице, у складу с прописима, наступа у правном промету, сједиште правног лица, опис кривичног дјела и основ одговорности правног лица.

Члан 384.

Саслушање и завршна ријеч

- (1) На главној расправи се прво саслушава оптужени, а потом заступник правног лица.
- (2) По завршеном доказаном поступку, као и завршној ријечи Тужиоца и оштећеног, судија, односно предсједник вијећа даје ријеч браниоцу, затим заступнику правног лица, те браниоцу оптуженог, и на крају оптуженом.

Члан 385.

Пресуда правном лицу

Поред садржаја прописаног у члану 285. овог закона, писана пресуда правном лицу мора садржавати:

- а) у уводу пресуде - назив под којим правно лице у складу с прописима наступа у правном промету и сједиште правног лица, као и име и презиме заступника правног лица који је био присутан на главном претресу,
- б) у изреци пресуде - назив под којим правно лице у складу с прописима наступа у правном промету и сједиште правног лица, као и законски пропис по којем је оптужено, по којем се ослобађа оптужбе за то дјело или по којем се оптужба одбија.

Члан 386.

Мјера обезбјеђења

- (1) За обезбјеђење извршења казне, одузимања имовине или одузимања имовинске користи, Суд може, на приједлог Тужиоца, против правног лица у кривичном поступку одредити привремено обезбјеђење. У овом случају сходно се примјењују одредбе члана 202. овог закона.
- (2) Ако постоји оправдана бојазан да ће у оквиру оптуженог правног лица бити поновљено дјело и да ће за њега бити одговорно правно лице или се с извршењем дјела пријети, Суд може у истом поступку, осим мјера из става 1. овог члана, правном лицу забранити обављање једне или више одређених дјелатности на одређено вријеме.
- (3) Када је против правног лица покренут кривични поступак, Суд може, на приједлог Тужиоца или по службеној дужности, забранити статусне промјене правног лица које би за посљедицу имале брисање правног лица из судског регистра. Одлука о овој забрани се уписује у судски регистар.

Члан 387.

Примјена осталих одредби овог закона

Ако другачије није одређено, у кривичном поступку против правног лица сходно се примјењују одговарајуће одредбе овог закона, чак и у случају ако се поступак води само против правног лица.

ГЛАВА XXVIII - ПОСТУПАК ЗА ПРИМЈЕНУ МЈЕРА СИГУРНОСТИ, ЗА ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ ПРИБАВЉЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЈЕЛОМ И ЗА ОПОЗИВАЊЕ УСЛОВНЕ ОСУДЕ

Члан 388.

Прекид поступка у случају наступања душевне болести

- (1) Ако је код оптуженог након извршења кривичног дјела наступила таква душевна болест да није способан учествовати у поступку Суд ће рјешењем, након психијатријског вјештачења, прекинути поступак и оптуженог упутити органу надлежном за питања социјалног старања.
- (2) Када се здравствено стање оптуженог побољша у мјери да може да учествује у поступку, кривични поступак ће се наставити.
- (3) Ако током прекида поступка наступи застара кривичног гоњења, Суд ће поступити у складу с чланом 283. тачком ф. овог закона.

Члан 389.

Поступак у случају неурачунљивости

- (1) Ако је осумњичени учинио дјело у стању неурачунљивости, Тужилац ће у оптужници поставити приједлог да Суд утврди да је осумњичени учинио кривично дјело у стању неурачунљивости, као и да се предмет упутити органу надлежном за питања социјалног старања, ради покретања одговарајућег поступка.
- (2) Ако у току главног претреса изведени докази указују да је оптужени учинио дјело у стању урачунљивости или смањене урачунљивости, Тужилац ће одустати од поднесеног приједлога. У случају ако се ради о смањеној урачунљивости, Тужилац ће предложити изрицање мјере сигурности обавезног психијатријског лијечења, која се изриче уз неку другу кривичноправну санкцију.
- (3) У случају из става 1. овог члана, осумњичени, односно оптужени који се налази у притвору или психијатријској установи, неће се пустити на слободу већ ће Суд на приједлог Тужиоца донијети рјешење о привременом задржавању до највише десет дана од доношења тог рјешења. Против овога рјешења жалба није допуштена.
- (4) Послије подношења приједлога из става 1. овог члана, осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца.

Члан 390.

Поступак у случају обавезног лијечења од овисности

- (1) О примјени мјере сигурности обавезног лијечења од овисности, Суд одлучује пошто прибави налаз и мишљење вјештака. У својем налазу и мишљењу вјештак треба да се изјасни и о могућностима за лијечење оптуженог.
- (2) Ако је при изрицању условне осуде починиоцу одређено лијечење на слободи, а он се није подвргао лијечењу или га је самовољно напустио, Суд може, по службеној дужности или на приједлог установе у којој се починилац лијечио или је требао да се лијечи, а по саслушању Тужиоца и починиоца одредити опозивање условне осуде или принудно извршење сигурносне мјере обавезног лијечења од овисности. Прије доношења одлуке Суд ће, по потреби, прибавити и мишљење љекара.

Члан 391.

Одузимање предмета

- (1) Предмети који се по КЗ БиХ морају одузети, одузеће се и кад се кривични поступак не заврши пресудом којом се осуђени проглашава кривим, ако то захтијевају интереси опште сигурности, о чему се доноси посебно рјешење.
- (2) Рјешење из става 1. овог члана доноси Суд у тренутку кад је поступак завршен, односно кад је обустављен.
- (3) Рјешење о одузимању предмета из става 1. овог члана доноси Суд и кад је у пресуди којом је оптужени проглашен кривим пропуштено да се донесе таква одлука.
- (4) Овјерени пријепис рјешења о одузимању предмета доставиће се власнику предмета ако је власник познат.
- (5) Против рјешења из става 1. до 3. овог члана, власник предмета има право на жалбу због непостојања законског основа за одузимање предмета.

Члан 392.

Одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом

- (1) Имовинска корист прибављена кривичним дјелом утврђује се у кривичном поступку по службеној дужности.
- (2) Тужилац је у току поступка дужан прикупљати доказе и извиђати околности које су од важности за утврђивање имовинске користи прибављене кривичним дјелом.
- (3) Ако је оштећени поднио имовинскоправни захтјев у погледу повраћаја предмета прибављених кривичним дјелом, односно у погледу новчаног износа који одговара вриједности ствари, имовинска корист ће се утврђивати само у оном дијелу који није обухваћен имовинскоправним захтјевом.

Члан 393.

Поступак одузимања имовинске користи прибављене кривичним дјелом

- (1) Кад долази у обзир одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом, ослице на које је имовинска корист пренесена, као и представник правног лица позваће се на главни претрес ради саслушања. Позивом ће се упозорити да ће се поступак провести без њихове присутности.
- (2) Представник правног лица саслушаће се на главном претресу послије оптуженог. На исти начин поступиће се у односу на лице на коју је имовинска корист пренесена, ако није позвана као свједок.
- (3) Лице на које је имовинска корист пренесена, као и представник правног лица овлашћен је да у вези с утврђивањем имовинске користи предлаже доказе и да, по допуштењу судије, односно предсједника вијећа, поставља питања оптуженом, свједоцима и вјештацима.
- (4) Искључење јавности на главном претресу не односи се на лице на које је имовинска корист пренесена ни на представника правног лица.
- (5) Ако Суд у току главног претреса утврди да долази у обзир одузимање имовинске користи, прекинуће главни претрес и позваће лице на које је имовинска корист пренесена, као и представника правног лица.

Члан 394.

Утврђивање имовинске користи прибављене кривичним дјелом

Суд ће висину износа имовинске користи прибављене кривичним дјелом утврдити по слободној оцјени ако би иначе њено утврђивање било повезано с несразмјерним тешкоћама или са знатним одуговлачењем поступка.

Члан 395.

Привремене мјере осигурања

Кад долази у обзир одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом, Суд ће по службеној дужности по одредбама које важе за извршни поступак одредити привремене мјере осигурања. У таквом случају сходно се примјењују одредбе члана 202. овог закона.

Члан 396.

Садржај одлуке којом се изриче мјера одузимања имовинске користи

- (1) Одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом Суд може изрећи у пресуди којом се оптужени оглашава кривим и у рјешењу о примјени васпитне мјере, као и у поступку из члана 389. овог закона.
- (2) У изреци пресуде или рјешења Суд ће навести који се предмет, односно новчани износ одузима.
- (3) Овјерени пријепис пресуде, односно рјешења доставља се и лицу на коју је имовинска корист пренесена, као и представнику правног лица ако је Суд изрекао одузимање имовинске користи од тог лица.

Члан 397.

Захтјев за понављање поступка у погледу мјере одузимања имовинске користи

Лице из члана 393. овог закона може поднијети захтјев за понављање кривичног поступка у погледу одлуке о одузимању имовинске користи прибављене кривичним дјелом.

Члан 398.

Сходна примјена одредби овог закона о жалби

Одредбе члана 294. става 2. и 3. и члана 302. и 317. овог закона сходно се примјењују на жалбу против одлуке о одузимању имовинске користи.

Члан 399.

Сходна примјена осталих одредби овог закона

Ако одредбама ове главе није шта друго предвиђено, у погледу поступка за примјену мјера сигурности или за одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом, сходно се примјењују остале одговарајуће одредбе овог закона.

Члан 400.

Поступак опозивања условне осуде

- (1) Кад је у условној осуди одређено да ће се казна извршити ако осуђени не врати имовинску корист прибављену кривичним дјелом, не надокнади штету или не испуни друге обавезе, а осуђени у одређеном року није испунио те обавезе, Суд ће провести поступак за опозивање условне осуде на приједлог Тужиоца или по службеној дужности.
- (2) Суд је обавезан да закаже саслушање ради утврђивања чињеница, на које ће позвати Тужиоца, осуђеног и оштећеног.

- (3) Ако Суд утврди да осуђени није испунио обавезу која му је била одређена пресудом, донијеће пресуду којом ће опозвати условну осуду и одредити да се утврђена казна изврши или одредити нови рок за испуњење обавезе или укинути тај услов. Ако Суд нађе да нема основа за доношење које од тих одлука, рјешењем ће обуставити поступак за опозивање условне осуде.

ГЛАВА XXIX - ПОСТУПАК ЗА ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ О БРИСАЊУ ОСУДЕ ИЛИ ПРЕСТАНКУ МЈЕРА СИГУРНОСТИ И ПРАВНИХ ПОСЉЕДИЦА ОСУДЕ

Члан 401.

Рјешење о брисању осуде

- (1) Кад по закону брисање осуде наступа протеклом одређеног времена и под условом да осуђени у том времену не учини ново кривично дјело, рјешење о брисању осуде доноси по службеној дужности орган надлежан за вођење послова казнене евиденције.
- (2) Прије доношења рјешења о брисању осуде извршиће се потребна провјеравања, а нарочито ће се прикупити подаци о томе да ли је против осуђеног у току кривични поступак за неко ново кривично дјело учињено прије истека рока предвиђеног за брисање осуде.

Члан 402.

Приједлог осуђеног за брисање осуде

- (1) Ако надлежни орган не донесе рјешење о брисању осуде, осуђени може тражити да се утврди да је брисање осуде наступило по закону.
- (2) Ако надлежни орган не поступи по захтјеву осуђеног у року од 30 дана од дана пријема захтјева, осуђени може тражити да Суд донесе рјешење о брисању осуде.

Члан 403.

Судско брисање условне осуде

Ако условна осуда не буде опозвана ни послје једне године од дана протеча времена провјеравања, Суд ће донијети рјешење којим се утврђује брисање условне осуде. Ово рјешење доставиће се осуђеном, Тужиоцу и органу надлежном за вођење казнене евиденције.

Члан 404.

Поступак брисања осуде на основу судске одлуке

- (1) Поступак за брисање осуде сходно одредбама КЗ БиХ на основу судске одлуке покреће се на молбу осуђеног.
- (2) Молба се подноси Суду.
- (3) Судија који за то буде одређен, заказат ће и провести саслушање Тужиоца и осуђеног.
- (4) Судија може о понашању осуђеног затражити извештај од полицијског органа, а може такав извештај тражити и од управе установе у којој је осуђени издржавао казну.
- (5) Подносилац молбе и Тужилац могу поднијети жалбу против одлуке Суда по молби за брисање осуде.
- (6) Ако Суд одбије молбу зато што осуђени својим понашањем није заслужио брисање осуде, осуђени може молбу поновити по истеку једне године од дана правоснажности рјешења о одбијању молбе.

Члан 405.

Увјерење о казненој евиденцији

У увјерењу које се грађанима издаје на основу података из кривичне евиденције, брисана осуда и брисане правне посљедице осуде не смију се спомињати.

Члан 406.

Молба и поступак престанка мјере сигурности

- (1) Молба за престанак примјене мјера сигурности прописаних у КЗ БиХ и других мјера прописаних законом подноси се Суду.
- (2) Судија који за то буде одређен ће претходно испитати је ли протекло потребно вријеме по закону, а затим ће заказати и провести саслушања - ради утврђивања чињеница на које се подносилац молбе позива. Судија ће позвати Тужиоца и подносиоца молбе.
- (3) Судија из става 2. овог члана може захтијевати извештај о понашању осуђеног од полицијског органа, односно од установе у којој је осуђени издржао казну.
- (4) У случају одбијања молбе, нова молба се не може поднијети прије истека рока од једне године од дана правоснажности рјешења о одбијању раније молбе.

ГЛАВА XXX - ПОСТУПАК ЗА ПРУЖАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ И ИЗВРШЕЊЕ МЕЂУНАРОДНИХ УГОВОРА У КРИВИЧНОПРАВНИМ СТВАРИМА

Члан 407. Општа одредба

Међународна кривичноправна помоћ пружа се по одредбама овог закона, уколико законом Босне и Херцеговине или међународним уговором није што друго одређено.

Члан 408. Упућивање молбе за правну помоћ

Молбе Суда, односно Тужиоца за правну помоћ у кривичним предметима достављају се иноземним органима дипломатским путем, тако што Суд, односно Тужилац молбе доставља надлежном министарству Босне и Херцеговине.

Члан 409. Поступање по молби иностраних органа

- (1) Када надлежно министарство Босне и Херцеговине прими молбу иностраног органа за правну помоћ, дужно је молбу доставити Тужиоцу у случају да се ради о пружању правне помоћи из надлежности Суда.
- (2) О допуштености и начину извршења радње која је предмет молбе иностраног органа, одлучује Суд, односно Тужилац по законима Босне и Херцеговине и у складу с а својом надлежношћу.

Члан 410. Извршење пресуде иностраног суда

- (1) Суд неће поступити по молби иностраног органа којом се тражи извршење кривичне пресуде иностраног суда.
- (2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана, Суд ће извршити инострану правоснажну пресуду у односу на санкцију коју је изрекао иноземни суд ако је то предвиђено међународним уговором, и ако санкцију изрекне и Суд према кривичном законодавству Босне и Херцеговине.
- (3) Суд доноси пресуду у вијећу из члана 24. став 6. овог закона. О сједници вијећа обавијестиће се Тужилац, осуђени и бранилац.
- (4) У изреку пресуде из става 3. овог члана, Суд ће унијети потпуну изреку и назив суда из иноземне пресуде и изрећи ће санкцију. У образложењу пресуде изнијет ће разлоге којима се руководио приликом изрицања санкције.
- (5) Против пресуде из става 4. овог члана могу изјавити жалбу Тужилац и осуђени или његов бранилац, у складу с одредбама овог закона.
- (6) Ако страни држављанин осуђен од домаћег суда или лице овлашћено уговором, поднесе молбу Суду да осуђени издржава казну у својој земљи, Суд ће поступити по међународном уговору.

Члан 411. Централизација података

О кривичним дјелима прављења и стављања у оптицај кривотвореног новца, неовлашћене производње, прерађивања и продаје опојних дрога и отрова, трговине бијелим робљем, производње и растурања порнографских списа, као и о другим кривичним дјелима у погледу којих се међународним уговорима предвиђа централизација података, Суд је дужан - без одлагања, доставити надлежном министарству Босне и Херцеговине податке о кривичном дјелу и починиоцу и правоснажну пресуду. Кад је у питању кривично дјело прања новца или се ради о кривичном дјелу у вези с прањем новца, подаци се морају, без одлагања, доставити и органу Босне и Херцеговине надлежном за спречавање прања новца.

Члан 412. Уступање кривичног гоњења иностраној држави

- (1) Ако је на територији Босне и Херцеговине кривично дјело учинио странац који има пребивалиште у иностраној држави, тој држави се могу, изван услова из члана 415. овог закона, уступити сви кривични списи ради кривичног гоњења и суђења, ако се страна држава томе не противи.
- (2) Уступање кривичног гоњења и суђења није допуштено ако се њиме странац може изложити неправедном поступку, нехуманом и понижавајућем поступању или кажњавању.
- (3) Прије подизања оптужнице, одлуку о уступању доноси Тужилац. Након подизања оптужнице, а до уступања предмета судији, односно вијећу у сврху заказивања главног претреса - одлуку доноси судија за претходно саслушање, на приједлог Тужиоца.
- (4) Уступање се може извршити за кривична дјела из надлежности Суда с прописаном казном затвора до десет година.

- (5) Ако је оштећени држављанин Босне и Херцеговине, уступање није допуштено ако се он томе противи, осим ако је дато осигурање за остваривање његовог имовинскоправног захтјева.

Члан 413.

Преузимање кривичног гоњења од стране државе

- (1) Надлежно министарство Босне и Херцеговине ће захтјев стране државе да се у Босни и Херцеговини предузме кривично гоњење држављанина Босне и Херцеговине или лица које има пребивалиште у Босни и Херцеговини за кривично дјело из надлежности Суда извршено изван територије Босне и Херцеговине, доставити са списима Тужиоцу.
- (2) Ако је надлежном органу стране државе поднесен имовинскоправни захтјев, поступиће се као да је тај захтјев поднесен Суду.
- (3) О одлуци којом се одбија да се предузме кривично гоњење, као и о правоснажној одлуци донесеној у кривичном поступку, обавијестиће се страна држава која је упутила захтјев.

ГЛАВА XXXI - ПОСТУПАК ЗА ИЗРУЧЕЊЕ ОСУМЊИЧЕНИХ, ОДНОСНО ОПТУЖЕНИХ И ОСУЂЕНИХ ЛИЦА

Одјељак 1 - Поступак издавања из Босне и Херцеговине у другу државу

Члан 414.

Прописи о издавању

- (1) Издавање осумњичених, односно оптужених или осуђених лица из Босне и Херцеговине у другу државу врши се по одредбама овог закона, ако законом Босне и Херцеговине или међународним уговором није што друго одређено.
- (2) Поступак предаје осумњичених, односно оптужених лица против којих се води кривични поступак пред међународним кривичним судовима, уређује се посебним законом.

Члан 415.

Претпоставке за издавање

- (1) Претпоставке за издавање јесу:
- а) да лице чије се издавање тражи није држављанин Босне и Херцеговине,
 - б) да лице чије се издавање тражи не ужива право азила у Босни и Херцеговини, односно да није у поступку тражења азила у Босни и Херцеговини,
 - ц) да дјело због кога се тражи издавање није извршено на територију Босне и Херцеговине, против ње или њеног држављанина,
 - д) да дјело због кога се тражи издавање представља кривично дјело и по домаћем закону и по закону државе у којој је извршено,
 - е) да дјело за које се тражи издавање није политичко или војно кривично дјело,
 - ф) да по домаћем закону није наступила застарјелост кривичног гоњења или застарјелост извршења казне прије него што је странац притворен или као осумњичени, односно оптужени саслушан, да странац чије се издавање тражи није због истог дјела од домаћег суда већ осуђен или да за исто дјело није од домаћег суда правоснажно ослобођен, осим ако се стичу услови за понављање кривичног поступка прописани овим законом, или да против странца није у Босни и Херцеговини због истог дјела покренут кривични поступак, а ако је покренут поступак због дјела учињеног према држављанину Босне и Херцеговине да је положено осигурање за остваривање имовинскоправног захтјева оштећеног,
 - г) да је утврђен идентитет лица чије се издавање тражи,
 - х) да има довољно доказа за сумњу да је странац чије се издавање тражи учинио одређено кривично дјело или да постоји правоснажна пресуда,
 - и) да се издавање странца не тражи ради: кривичног гоњења или кажњавања због његове расе, пола, националног и етничког поријекла, религијског увјерења и политичких ставова као и да се издавање не тражи за кривично дјело с прописаном смртном казном према закону државе која тражи издавање, осим ако држава која тражи издавање да јемство да се неће изрећи или извршити смртна казна.
- (2) Као домаћи закон, у смислу става 1. тачке д. овог члана, сматра се закон Босне и Херцеговине, закон Федерације Босне и Херцеговине, закон Републике Српске и закон Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.
- (3) Под домаћим судом, у смислу става 1. тачке ф. овог члана подразумијевају се сви судови на територији Босне и Херцеговине надлежни за рјешавање у кривичним стварима.

Члан 416.

Молба за издавање

- (1) Поступак за издавање осумњичених, оптужених или осуђених странаца покреће се по молби стране државе.
- (2) Молба за издавање подноси се дипломатским путем.
- (3) Уз молбу за издавање морају се приложити:
 - а) средства за утврђивање истовјетности осумњиченог, оптуженог односно осуђеног (тачан опис, фотографије, отисци прстију и сл.),
 - б) увјерење или други подаци о држављанству странца,
 - ц) оптужница или пресуда или одлука о притвору или који други акт раван овој одлуци, у изворнику или овјереном пријепису, у коме треба да је назначено име и презиме лица чије се издавање тражи и остали подаци потребни за утврђивање његовог идентитета, опис дјела, законски назив кривичног дјела и докази за сумњу,
 - д) извод из текста кривичног закона стране државе који се има примијенити или је примијењен према осумњиченом, оптуженом односно осуђеном због дјела поводом кога се тражи издавање, а ако је дјело извршено на територију треће државе, онда и извод из текста кривичног закона те државе.
- (4) Ако су прилози из става 3. овог члана састављени на страном језику, треба да је приложен и овјерен пријевод на једном од службених језика у Босни и Херцеговини.

Члан 417.

Достављање молбе за издавање

- (1) Надлежни орган државе која тражи издавање, молбу за издавање странца доставља путем надлежног министарства Босне и Херцеговине. По пријему молбе, надлежно министарство Босне и Херцеговине је дужно ту молбу одмах доставити Тужиоцу.
- (2) По пријему молбе, Тужилац испитује да ли је молба за издавање поднијета у складу с чланом 416. овог закона. Ако утврди да молба није потпуна тражиће од надлежног министарства Босне и Херцеговине да се о томе обавијести страна држава и да надлежни орган државе која тражи издавање те недостатке отклони.

Члан 418.

Одређивање притвора

- (1) Ако молба одговара захтјевима из члана 416. овог закона судија за претходни поступак издат ће наредбу да се странац притвори, ако постоје разлози за притвор из члана 132. овог закона, односно предузети ће друге мјере за осигурање његове присутности, осим ако је већ из саме молбе очигледно да нема мјеста издавању.
- (2) Ако се не зна пребивалиште или боравиште странца чије се издавање тражи, Тужилац ће претходно утврдити ту чињеницу путем надлежног ентитетског министарства унутрашњих послова, односно Полиције Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.
- (3) Ако лице чија се екстрадиција захтијева у међувремену промијени мјесто пребивалишта односно боравишта или, у циљу избегавања хапшења, пређе с подручја једног ентитета на подручје другог ентитета, односно на подручје Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, ентитетско министарство унутрашњих послова на чијем подручју је то лице имало претходно пребивалиште, односно боравиште, односно Полиција Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине тражиће од ентитетског министарства унутрашњих послова на чијем подручју се то лице сада налази, односно од Полиције Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, да је лиши слободе и преда му је. Ентитетско министарства унутрашњих послова, односно Полиција Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине у овим случајевима обавезно сарађују и не могу одбити поступање по захтјевима за хапшење и спровођење лица чија екстрадиција се тражи.

Члан 419.

Саслушање и одбрана

- (1) Тужилац ће странцу, пошто установи његов идентитет, без одлагања, саопштити због чега се и на основу којих доказа тражи његово издавање и позват ће га да наведе шта има у своју одбрану. О саслушању и одбрани странца саставиће се записник.
- (2) Тужилац ће поучити странца да може узети браниоца по свом избору који може бити присутан његовом испитивању, као и да има право на бранитеља без накнаде у случајевима предвиђеним овим законом.

Члан 420.

Лишење слободе странца

- (1) У хитним случајевима, кад постоји опасност да ће странац побјећи или да ће се сакрити, а страна држава је затражила привремено притварање странца, надлежни полицијски орган може странца лишити слободе ради привођења судији за претходни поступак на основу молбе надлежног иностраног органа, без обзира на то како је молба упућена. У молби треба да буду наведени подаци за утврђивање истовјетности странца, природа и назив кривичног дјела, број одлуке, датум, мјесто и назив иностраног органа који је затражио притвор и изјава да ће издавање бити тражено редовним путем.
- (2) Кад се одреди притвор, у складу с одредбом члана 418. става 1. овог закона и странац буде спроведен судији за претходни поступак, судија за претходни поступак ће након његовог саслушања обавијестити о притвору надлежно министарство Босне и Херцеговине.
- (3) Судија за претходни поступак ће пустити на слободу странца кад престану разлози за притвор или ако молба за издавање не буде поднесена у року који је он одредио, водећи рачуна о удаљености државе која тражи издавање, а који не може бити дужи од три мјесеца од дана притварања странца. О овом року обавијестиће се страна држава. На молбу стране државе вијеће из члана 24. став 6. овог закона може продужити овај рок у оправданим случајевима, али највише још за три мјесеца.
- (4) Кад прописана молба буде поднесена у одређеном року, поступиће судија за претходни поступак по члану 419. овог закона.

Члан 421. Извиђајне радње

- (1) По саслушању Тужиоца и браниоца, судија за претходни поступак ће, по потреби, провести и друге извиђајне радње ради утврђивања постоје ли претпоставке за издавање странца, односно за предају предмета на којима је или помоћу којих је учињено кривично дјело, ако су ти предмети одузети од странца.
- (2) По проведеним извиђајима, судија за претходни поступак ће списе извиђаја, са својим мишљењем, доставити вијећу (члан 24. став 6).
- (3) Ако је против странца чије се издавање тражи код домаћег суда у току кривични поступак због истог или другог кривичног дјела, назначиће то судија за претходни поступак у списима.

Члан 422. Рјешење којим се одбија издавање

- (1) Ако вијеће (члан 24. став 6.) нађе да нису испуњене законске претпоставке за издавање, донијет ће рјешење којим се молба за издавање одбија. Ово рјешење доставиће се вијећу апелационог одјељења, које ће, по саслушању Тужиоца, потврдити, укинути или преиначити рјешење.
- (2) Ако је странац у притвору, вијеће може одлучити да он остане у притвору до правоснажности рјешења о одбијању издавања.
- (3) Правоснажно рјешење којим се издавање одбија доставиће се страном држави преко надлежног министарства Босне и Херцеговине.
- (4) Уколико се издавање одбије из разлога наведених у члану 415. став 1. тач. а. и б. овог закона, рјешење којим се одбија издавање ће се уз сву расположиву документацију, без одлагања, доставити и надлежном тужилаштву у Босни и Херцеговини ради покретања кривичног поступка.

Члан 423. Рјешење којим се утврђују законске претпоставке за издавање

Ако вијеће (члан 24. став 6.) нађе да су испуњене законске претпоставке за издавање странца, утврдиће то рјешењем. Против тог рјешења странац има право жалбе вијећу апелационог одјељења.

Члан 424. Достављање одлуке о издавању

Ако вијеће апелационог одјељења поводом жалбе нађе да су испуњене законске претпоставке за издавање странца, односно ако против таквог рјешења вијећа (члан 24. став 6.) не буде поднесена жалба, предмет се доставља надлежном министарству Босне и Херцеговине које одлучује о издавању.

Члан 425. Допуштање, одбијање и одлагање издавања

- (1) Министар надлежног министарства Босне и Херцеговине доноси рјешење којим издавање допушта или не допушта. Министар може донијети рјешење о одлагању издавања зато што је због другог кривичног дјела код домаћег суда у току кривични поступак против странца чије се издавање тражи или што се странац налази на издржавању казне у Босни и Херцеговини.
- (2) Министар надлежног министарства Босне и Херцеговине може одбити издавање ако су у питању кривична дјела за која је у домаћем закону предвиђена казна затвора до три године или ако је иноземни суд изрекао казну лишења слободе до једне године.

Члан 426.
Садржај рјешења о издавању

- (1) У рјешењу којим се допушта издавање странца, навест ће се:
 - а) да се против њега не може предузети кривично гоњење за друго кривично дјело учињено прије издавања,
 - б) да се према њему не може извршити казна за друго кривично дјело учињено прије издавања,
 - ц) да се према њему не може примијенити тежа казна од оне на коју је осуђен,
 - д) да се он не смије изручити трећој држави ради кривичног гоњења за кривично дјело учињено прије допуштеног издавања.
- (2) Уз услове из става 1. овог члана, у рјешењу се могу поставити и други услови за издавање.

Члан 427.
Поступање у случају већег броја молби за издавање

- (1) Ако издавање истог лица тражи више страних држава због истог кривичног дјела, дат ће се првенство молби државе чији је држављанин то лице, а ако та држава не тражи издавање, онда молби државе на чијој територији је кривично дјело извршено, а ако је дјело извршено на територију више држава или се не зна гдје је извршено – молби државе која је прва тражила издавање.
- (2) Ако издавање истог лица тражи више страних држава због различитих кривичних дјела, дат ће се првенство молби оне државе чији је држављанин то лице, а ако ова држава не тражи издавање, онда молби државе на чијем подручју је извршено најтеже кривично дјело, а ако су дјела исте тежине – молби државе која је прва тражила издавање.

Одјељак 2 - Поступак издавања из друге државе у Босну и Херцеговину

Члан 428.
Подношење молбе за издавање

- (1) Ако се против лица која се налази у иностраној држави води у Босни и Херцеговини кривични поступак или ако је лице које се налази у иностраној држави домаћи суд казнио, министар надлежног министарства Босне и Херцеговине може поднијети молбу за издавање.
- (2) Молба се подноси дипломатским путем и уз њу се прилажу исправе и подаци из члана 416. овог закона.

Члан 429.
Молба за привремено притварање

- (1) Кад постоји опасност да ће лице за које се тражи издавање побјећи или да ће се сакрити, министар надлежног министарства Босне и Херцеговине може и прије него што се поступи по члану 428. овог закона, тражити да се против тог лица предузму потребне мјере ради њеног притварања.
- (2) У молби за привремено притварање посебно ће се назначити подаци о истовјетности траженог лица, природа и назив кривичног дјела, број одлуке, датум, мјесто и назив органа који је одредио притвор, односно подаци о правоснажности пресуде, као и изјава да ће се издавање тражити редовним путем.

Члан 430.
Гаранције у погледу лица које је издавано

- (1) Ако тражено лице буде издавано, моћи ће се кривично гонити, односно према њој ће се моћи извршити казна само за кривично дјело за које је издавање допуштено.
- (2) Ако је издавање одобрено под одређеним условима у погледу врсте или висине казне која се може изрећи, односно извршити и под тим условима буде прихваћено, Суд је при изрицању казне везан тим условима, а ако се ради о извршењу већ изречене казне, Суд који је судио у посљедњем степену преиначиће пресуду и саобразиће изречену казну условима издавања.
- (3) Ако је издавано лице било притворено у иностраној држави због кривичног дјела због кога је издавана, вријеме које је провело у притвору урачунаће се у казну.

Одјељак 3 - Спровођење преко територије Босне и Херцеговине

Члан 431.
Молба за спровођење и трошкови

- (1) Ако издавање тражи страна држава од друге стране државе, а тражено лице би се имало спровести преко територија Босне и Херцеговине, спровођење може, на молбу заинтересоване државе, допустити министар надлежног министарства Босне и Херцеговине под условом да се не ради о држављанину Босне и Херцеговине и да се издавање не врши за политичко или војно кривично дјело.
- (2) Молба за спровођење лица преко територија Босне и Херцеговине мора садржавати све податке из члана 416. овог закона.
- (3) Под условом узајамности, трошкови спровођења лица преко територија Босне и Херцеговине падају на терет средстава буџета Босне и Херцеговине.

ГЛАВА XXXII - ПОСТУПАК ЗА НАКНАДУ ШТЕТЕ, РЕХАБИЛИТАЦИЈУ И ОСТВАРИВАЊЕ ДРУГИХ ПРАВА ЛИЦА НЕОПРАВДАНО ОСУЂЕНИХ И НЕОСНОВАНО ЛИШЕНИХ СЛОБОДЕ

Члан 432.

Накнада штете због неоправдане осуде

- (1) Право на накнаду штете због неоправдане осуде има лица којој је била правоснажно изречена кривичноправна санкција или која је оглашена кривом, а ослобођена од казне, а касније је поводом ванредног правног лијека поновљени поступак правоснажно обустављен или је правоснажном пресудом ослобођена од оптужбе, или је оптужба одбијена, осим у сљедећим случајевима:
 - а) ако је до обуставе поступка или пресуде којом се оптужба одбија дошло због тога што је у поновљеном поступку Тужилац одустао од кривичног гоњења, а до одустанка је дошло на основу споразума с осумњиченим, односно оптуженим,
 - б) ако је у поновљеном поступку пресудом оптужба одбијена због ненадлежности суда, а овлашћени Тужилац је предузео кривично гоњење пред надлежним судом.
- (2) Осуђени нема право на накнаду штете ако је својим лажним признањем или на други начин намјерно проузрочио своју осуду, осим ако је на то био принуђен.
- (3) У случају осуде за кривична дјела у стјечају, право на накнаду штете може се односити и на поједина кривична дјела у погледу којих су испуњени услови за признање накнаде.

Члан 433.

Застарјелост потраживања за накнаду штете

- (1) Право на накнаду штете застаријева протеком три године од дана правоснажности пресуде којом је оптужени ослобођен од оптужбе или којом је оптужба одбијена, односно правоснажности рјешења Тужиоца или Суда којим је поступак обустављен, а ако је поводом захтјева за подношење ванредног правног лијека поднесена жалба вијећу апелационог одјељења од дана пријема одлуке тог вијећа.
- (2) Прије подношења Суду тужбе за накнаду штете, оштећени је дужан да се својим захтјевом обрати надлежном министарству Босне и Херцеговине, ради постизања споразума о постојању штете и врсти и висини накнаде.
- (3) У случају из члана 434. став 1. овог закона, о захтјеву се може рјешавати само ако овлашћени Тужилац није предузео гоњење пред надлежним судом у року од три мјесеца од дана пријема правоснажне пресуде.

Члан 434.

Подношење тужбе надлежном суду за накнаду штете

- (1) Ако захтјев за накнаду штете не буде усвојен или по њему надлежно министарство Босне и Херцеговине не донесе одлуку у року од три мјесеца од дана подношења захтјева, оштећени може код надлежног суда поднијети тужбу за накнаду штете.
- (2) Ако је постигнут споразум само у дијелу одштетног захтјева, оштећени може поднијети тужбу у погледу остатка захтјева.
- (3) Тужба за накнаду штете подноси се против Босне и Херцеговине.

Члан 435.

Право наследника на накнаду штете

- (1) Наследници оштећеног наслеђују само право оштећеног лица на накнаду имовинске штете. Ако је оштећени већ поднио захтјев, наследници могу наставити поступак само у границама већ постављеног захтјева за накнаду имовинске штете.
- (2) Наследници оштећеног лица могу послје његове смрти наставити поступак за накнаду штете, односно покренути поступак ако је оштећено лице умрло прије истека рока застарјелости а да се од захтјева није одрекло.

Члан 436.

Остала лица којима припада право на накнаду штете

- (1) Право на накнаду штете припада:
 - а) лицу које је било у притвору, а није дошло до покретања кривичног поступка или је поступак обустављен или је правоснажном пресудом ослобођена од оптужбе или је оптужба одбијена,
 - б) лицу које је издржавало казну лишења слободе, а поводом понављања кривичног поступка изречена му је казна лишења слободе у краћем трајању од казне коју је издржало или му је изречена кривичноправна санкција која се не састоји у лишењу слободе или је оглашено кривим а ослобођено од казне,
 - ц) лицу које је услед погрешке или незаконитог рада органа неосновано лишено слободе или је задржано дуже у притвору или установи за издржавање казне или мјере,
 - д) лицу које је у притвору провело дуже него што траје казна затвора на коју је осуђено.
- (2) Лицу које је лишено слободе без законског основа, припада право на накнаду штете ако му није одређен притвор, нити му је вријеме за које је лишено слободе урачунато у изречену казну за кривично дјело или за прекршај.
- (3) Накнада штете не припада лицу које је својим недопуштеним поступцима проузрочило лишење слободе. У случајевима из става 1. тачке а. овог члана искључено је право на накнаду штете и ако су постојале околности из члана 432. става 1. или ако је поступак обустављен на основу члана 205. овог закона.
- (4) У поступку за накнаду штете, у случајевима из става 1. и 2. овог члана, сходно ће се примјењивати одредбе ове главе.

Члан 437.

Накнада штете проузроковане средствима јавног информисања

Ако је случај на који се односи неоправдана осуда или неосновано лишење слободе неког лица приказан у средствима јавног информисања и тиме био повријеђен углед тог лица, Суд ће, на њен захтјев, објавити у новинама или другом средству јавног информисања саопштење о одлуци из које произилази неоправданост раније осуде, односно неоснованост лишења слободе. Ако случај није приказан у средству јавног информисања, овакво саопштење ће се, на захтјев тог лица, доставити органу или правном лицу у којој је то лице запослено, а ако је то за његову рехабилитацију потребно – политичкој странци или удружењу грађана.

Члан 438.

Лица којима припада право подношења одштетног захтјева

- (1) Послије смрти осуђеног лица право на подношење овог захтјева припада његовом брачном односно ванбрачном другу, дјечи, родитељима, браћи и сестрама.
- (2) Захтјев из става 1. овог члана може се поднијети и ако није био поднесен захтјев за накнаду штете.
- (3) Независно од услова из члана 432. овог закона, захтјев из става 1. овог члана може се поднијети и кад је поводом ванредног правног лијека измијењена правна квалификација дјела, ако је услед правне квалификације дјела у ранијој пресуди био теже повријеђен углед осуђеног лица.
- (4) Захтјев из става 1. до 3. овог члана подноси се Суду у року од шест мјесеци. О захтјеву одлучује вијеће (члан 24. став 6.). Приликом рјешавања о захтјеву сходно се примјењују одредбе члана 432. става 2. и 3. и члана 436. става 3. овог закона.

Члан 439.

Рехабилитација

Суд ће по службеној дужности донијети рјешење којим се поништава упис неоправдане осуде у казненој евиденцији. Рјешење се доставља органу надлежном за вођење казнене евиденције. О поништеном упису не смију се ником давати подаци из казнене евиденције.

Члан 440.

Забрана употребе података

Лице које је на било који начин дошло до података који се односе на неоправдану осуду или на неосновано лишење слободе, не смије употријебити те податке на начин који би био од штете за рехабилитацију лица против којег је вођен кривични поступак.

Члан 441.

Право на накнаду штете у вези запослења

- (1) Лицу којем је због неоправдане осуде или неоснованог лишења слободе престао радни однос или својство осигураника социјалног осигурања, признаје се радни стаж, односно стаж осигурања као да је било на раду за вријеме за које је због неоправдане осуде или неоснованог лишења слободе стаж изгубила. У стаж се урачунава и вријеме незапослености до које је дошло због неоправдане осуде или неоснованог лишења слободе, а која није настала кривњом тог лица.

- (2) Приликом сваког рјешавања о праву на које утиче дужина радног стажа, односно стажа осигурања, надлежни орган или друго правно лице узме у обзир стаж признат одредбом става 1. овог члана.
- (3) Ако орган или правно лице из става 2. овог члана не узме у обзир стаж признат одредбом става 1. овог члана, оштећено лице може захтијевати да Суд утврди да је признавање овог времена стажа наступило по закону. Тужба се подноси против органа или правног лица, које оспорава признати стаж и против Босне и Херцеговине.
- (4) На захтјев органа или правног лица код које се право из става 2. овог члана остварује, исплатиће се из средстава буџета Босне и Херцеговине прописани допринос за вријеме за које је одредбом става 1. овог члана стаж признат.
- (5) Стаж осигурања признат одредбом става 1. овог члана у цјелини се урачунава у пензиони стаж.

ГЛАВА XXXIII - ПОСТУПАК ЗА ИЗДАВАЊЕ ПОТЈЕРНИЦЕ И ОБЈАВЕ

Члан 442. Тражење адресе

Ако се не зна пребивалиште или боравиште осумњиченог, односно оптуженог, кад је то по одредбама овог закона неопходно, Тужилац, односно Суд ће затражити од полицијских органа да осумњиченог, односно оптуженог потраже и да Тужиоца, односно Суд обавијесте о његовој адреси.

Члан 443. Услови за издавање потјернице

- (1) Издавање потјернице може се наредити кад се осумњичени, односно оптужени против којег је покренут кривични поступак због кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора три године или тежа казна налази у бјекству, а постоји наредба за његово довођење или рјешење о одређивању притвора.
- (2) Издавање потјернице наређује Суд.
- (3) Издавање потјернице наредиће се и у случају бјекства осуђеног из установе у којој издржава казну, без обзира на висину казне или бјекства из установе у којој издржава заводску мјеру везану с лишењем слободе. Наредбу у таквом случају издаје управник установе.
- (4) Наредба Суда или управника установе за издавање потјернице доставља се полицијским органима ради извршења.

Члан 444. Издавање објаве

- (1) Ако су потребни подаци о појединим предметима који су у вези с кривичним дјелом, или ове предмете треба пронаћи, а нарочито ако је то потребно ради установљења истовјетности пронађеног непознатог леша, наредиће се издавање објаве којом ће се затражити да се подаци или обавјештења доставе органу који води поступак.
- (2) Полицијски органи могу објављивати и фотографије лешева и несталих лица ако постоје основи сумње да је до смрти, односно нестанка тих лица, дошло усљед кривичног дјела.

Члан 445. Повлачење потјернице или објаве

Орган који је наредио издавање потјернице или објаве дужан је да је одмах повуче кад се пронађе тражено лице или предмет или кад наступи застарјелост кривичног гоњења или извршења казне или други разлози због којих потјерница или објава није више потребна.

Члан 446. Ко расписује потјерницу или објаву

- (1) Потјерницу и објаву расписује надлежни полицијски орган кога одређује Суд у сваком поједином случају, односно установа из које је побјегло лице на издржавању казне или заводске мјере.
- (2) Ако је вјероватно да се лице за којим је издата потјерница налази у иностранству, надлежно министарство Босне и Херцеговине може расписати међународну потјерницу.

ГЛАВА XXXIV - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 447 Надлежно министарство

У смислу овог закона, надлежно министарство Босне и Херцеговине је министарство којем је повјерено обављање послова из области правосуђа.

Члан 448.
Судска полиција

Ако до ступања на снагу овог закона не отпочне с радом судска полиција, овлашћења судске полиције предвиђена у овом закону извршаваће полицијски органи у Босни и Херцеговини, односно судска полиција ентитета.

Члан 449.
Уступање предмета из надлежности Суда

- (1) Предмете из надлежности Суда примљене у рад код других судова до ступања на снагу овог закона, довршиће ти судови уколико је у тим предметима оптужница, потврђена, односно ступила на правну снагу.
- (2) Предмете из надлежности Суда примљене у рад код других судова, односно тужилаштва, и у којима оптужница није ступила на правну снагу, односно није потврђена, довршиће ти судови, осим ако Суд по службеној дужности или на образложен приједлог странака или браниоца, не одлучи да преузме такав предмет.
- (3) У случају из става 2. овог члана, након одлуке Суда о преузимању предмета, кривични поступак ће се наставити у складу с овим законом.

Члан 450.
Доношење подзаконских прописа

Подзаконски прописи предвиђени овим законом донијет ће се најкасније у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 451.
Ступање на снагу овог закона

Овај закон ступа на снагу 1. марта 2003. године

ПС БиХ број 78/03
27. јуна 2003. године
Сарајево

Председавајући
Представничког дома
Парламентарне скупштине БиХ
Шефик Џаферовић, с. р.

Председавајући
Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ
Велимир Јукић, с. р.